

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Facultat de Ciències
de l'Educació i Psicologia

ENSENYAMENT DE MESTRES D'EDUCACIÓ INFANTIL

TREBALL DE FI DE GRAU

LA DANSA TRADICIONAL CATALANA A L'EDUCACIÓ INFANTIL

Mariona Auton Aranda

Tutora: Dra. Sofia Moya

Seu del Baix Penedès, 29 de maig de 2026

“Ballem a la panxa de la mare, als braços del pare, caminant amb un amic, a la festa del poble... I ballant expliquem els nostres pensaments, i sobretot les nostres emocions i les nostres sensacions. Ho fem a partir del nostre cor, del nostre cervell, del nostre estómac, de la nostra mirada i de la nostra terra.”

Joan Serra Vilamitjana

Resum

Aquest Treball de Fi de Grau analitza el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil. La recerca parteix de la constatació que, tot i que la dansa forma part del currículum i presenta un gran potencial pedagògic, sovint té una presència limitada, puntual i poc sistematitzada a les aules. En aquest context, el treball defensa la dansa tradicional catalana com una eina educativa capaç d'afavorir el desenvolupament integral dels infants, ja que integra moviment, música, expressió corporal, relació amb els altres i transmissió del patrimoni cultural.

La investigació s'ha desenvolupat a partir d'una metodologia mixta, combinant la revisió teòrica, un qüestionari adreçat a mestres d'Educació Infantil, entrevistes a professionals vinculats a la dansa, l'educació i la cultura popular, i una intervenció pràctica a l'aula basada en la dansa tradicional catalana La Cercavila. Aquesta combinació d'instruments ha permès obtenir una visió àmplia sobre la presència actual de la dansa tradicional catalana a les escoles, la percepció del professorat i els beneficis observats en una proposta educativa concreta.

Els resultats mostren que la dansa tradicional catalana és percebuda com una pràctica amb un alt valor educatiu, especialment pels seus beneficis motrius, socials, emocionals i culturals. Tanmateix, també s'evidencia que la seva incorporació a l'aula continua sent limitada, principalment per la manca de formació docent, recursos específics i temps dins la programació escolar. Per aquest motiu, el treball posa de manifest la necessitat d'oferir materials adaptats, propostes pràctiques i formació que facilitin una presència més continuada, vivencial i significativa de la dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil.

Paraules claus: dansa, dansa tradicional, educació infantil, moviment, beneficis, eina pedagògica.

Resumen

Este Trabajo de Fin de Grado analiza el valor educativo de la danza tradicional catalana en la etapa de Educación Infantil. La investigación parte de la constatación de que, aunque la danza forma parte del currículo y presenta un gran potencial pedagógico, a menudo tiene una presencia limitada, puntual y poco sistematizada en las aulas. En este contexto, el trabajo defiende la danza tradicional catalana como una herramienta educativa capaz

de favorecer el desarrollo integral de los niños y niñas, ya que integra movimiento, música, expresión corporal, relación con los demás y transmisión del patrimonio cultural.

La investigación se ha desarrollado a partir de una metodología mixta, combinando la revisión teórica, un cuestionario dirigido a docentes de Educación Infantil, entrevistas a profesionales vinculados a la danza, la educación y la cultura popular, y una intervención práctica en el aula basada en la danza tradicional catalana La Cercavila. Esta combinación de instrumentos ha permitido obtener una visión amplia sobre la presencia actual de la danza tradicional catalana en las escuelas, la percepción del profesorado y los beneficios observados en una propuesta educativa concreta.

Los resultados muestran que la danza tradicional catalana es percibida como una práctica con un alto valor educativo, especialmente por sus beneficios motrices, sociales, emocionales y culturales. Sin embargo, también se evidencia que su incorporación en el aula sigue siendo limitada, principalmente por la falta de formación docente, recursos específicos y tiempo dentro de la programación escolar. Por este motivo, el trabajo pone de manifiesto la necesidad de ofrecer materiales adaptados, propuestas prácticas y formación que faciliten una presencia más continuada, vivencial y significativa de la danza tradicional catalana en Educación Infantil.

Palabras clave: danza, danza tradicional, Educación Infantil, movimiento, beneficios, herramienta pedagógica.

Summary

This Final Degree Project analyses the educational value of traditional Catalan dance in the Early Childhood Education stage. The research is based on the observation that, although dance is part of the curriculum and has great pedagogical potential, it often has a limited, occasional and insufficiently systematised presence in the classroom. In this context, the project presents traditional Catalan dance as an educational tool capable of fostering children's holistic development, as it integrates movement, music, body expression, relationships with others and the transmission of cultural heritage.

The research has been carried out using a mixed-methods approach, combining a theoretical review, a questionnaire addressed to Early Childhood Education teachers, interviews with professionals linked to dance, education and popular culture, and a practical classroom intervention based on the traditional Catalan dance La Cercavila. This combination of instruments has made it possible to obtain a broad overview of the current presence of traditional Catalan dance in schools, teachers' perceptions and the benefits observed in a specific educational proposal.

The results show that traditional Catalan dance is perceived as a practice with high educational value, especially due to its motor, social, emotional and cultural benefits. However, they also show that its incorporation into the classroom remains limited, mainly because of a lack of teacher training, specific resources and time within school planning. For this reason, the project highlights the need to offer adapted materials, practical proposals and training to facilitate a more continuous, experiential and meaningful presence of traditional Catalan dance in Early Childhood Education.

Keywords: *dance, traditional dance, Early Childhood Education, movement, benefits, pedagogical tool.*

ÍNDEX

<i>Resum</i>	3
1. <i>Introducció</i>	8
1.1 Justificació de l'elecció del tema.....	8
1.2 Context.....	9
1.3 Objectiu del treball i rellevància educativa	11
2. <i>Marc teòric</i>	12
2.1 La dansa.....	12
2.2 La dansa tradicional catalana.....	14
2.3 La dansa tradicional a l'Educació Infantil.....	15
2.4 La dansa dins el currículum d'Educació Infantil.....	19
2.5 Projectes i referents de dansa tradicional a l'escola	22
2.6 Revisió de la literatura.....	23
3. <i>Marc metodològic</i>	25
3.1 Punt de partida.....	25
3.2 Objectius.....	25
3.3 Pregunta de recerca.....	26
3.4 Hipòtesi.....	26
3.5 Disseny de la recerca	27
3.6 Metodologia.....	30
3.7 Instruments	30
3.8 Mostra.....	33
3.9 Intervenció a l'aula	33
3.10 Propostes complementàries per a la implementació de la dansa tradicional catalana	39
4. <i>Anàlisi de resultats</i>	42
4.2 Anàlisi de resultats de les entrevistes	50
4.3 Anàlisi de resultats de la graella d'observació.....	54
5. <i>Conclusions</i>	57
5.1 Retornar objectius inicials	57
5.2 Valoració dels resultats i de la metodologia	58

5.3 Obstacles trobats i solucions.....	60
5.4 Valoració personal i professional.....	61
5.5 Propostes de continuïtat o millora	61
6. <i>Referències bibliogràfiques</i>	63
7. <i>Annexos</i>	65
Annex 1. Taula dels beneficis de la dansa tradicional	65
Annex 2. Taula de revisió bibliogràfica: autors i aportacions principals sobre folklore i educació	68
Annex 3. Preguntes del qüestionari per a mestres d'educació infantil	72
Annex 5. Entrevistes.....	79
Annex 6. Graella d'observació de la intervenció pràctica.....	94
Annex 7. Graella d'autoavaluació emocional.....	96
Annex 8. Estructura musical de La Cercavila	97
Annex 9. Formació complementària	98
Annex 10. Blocs de les cartes ImproK	106
Annex 11. Adaptació del joc de cartes ImproK: 1, 2, 3... Mou-te!.....	107
Annex 12. Dossier de danses tradicionals catalanes per a l'educació infantil	112
Annex 13. Validacions dels instruments.....	134

1. Introducció

1.1 Justificació de l'elecció del tema

L'elecció del tema d'aquest Treball de Fi de Grau d'Educació Infantil sorgeix de la necessitat d'analitzar el potencial educatiu de la dansa, i més concretament de la dansa d'arrel tradicional catalana, com a eina pedagògica en el desenvolupament integral dels infants. En l'àmbit educatiu, diversos autors com Joan Serra (2010, citat per Rodríguez, 2014) o Sugrañes (2007) assenyalen que la dansa contribueix de manera significativa al desenvolupament psicomotriu, cognitiu, social i emocional, afavorint aspectes com l'esquema corporal, la coordinació, l'orientació espai-temporal, el ritme, l'expressió corporal i la relació amb els altres. Aquestes dimensions són especialment rellevants en l'etapa d'educació infantil.

Tot i que en els darrers anys la dansa ha anat adquirint més presència en alguns contextos educatius, encara sovint queda relegada a activitats puntuals, celebracions escolars o propostes desvinculades d'una planificació pedagògica sistemàtica. En aquest sentit, la dansa tradicional esdevé un recurs educatiu valuós perquè integra moviment, música, expressió, cultura i interacció social (Galop de Danses, 2019).

Aquest treball pretén aprofundir en la rellevància de la dansa, i concretament de la dansa tradicional catalana, en contextos educatius i formatius, posant l'accent en la seva vinculació amb el desenvolupament dels infants. L'elecció del tema respon també a la voluntat de donar valor a pràctiques educatives sovint presents en contextos no formals, com les escoles de dansa i els esbarts, i establir ponts entre aquests espais i el món educatiu.

Paral·lelament, aquesta elecció està vinculada a una motivació personal i professional. La meua trajectòria com a dansaire d'un esbart des dels 4 anys i l'experiència com a directora i coordinadora de l'escola de dansa d'aquest mateix esbart han permès una observació continuada dels efectes que aquesta pràctica pot tenir en els infants i adolescents, tant a nivell motriu com emocional i social. Aquest contacte directe amb l'ensenyament de la dansa ha generat l'interès per aprofundir en com es pot ensenyar dansa de manera conscient i pedagògica, i quina rellevància real té en el desenvolupament dels alumnes.

1.2 Context

Actualment hi ha diferents organismes i associacions que busquen la conservació, la difusió, la creació i restauració de la cultura popular, i concretament, de la dansa tradicional.

En aquest sentit, la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (2026) té com a finalitat impulsar polítiques públiques orientades al foment, la protecció, l'estudi i la difusió de la cultura popular i tradicional, així com donar suport al teixit associatiu que la manté viva. Aquest organisme treballa per promoure la visibilitat de les manifestacions culturals populars, reforçar la col·laboració amb les entitats i els ajuntaments, i coordinar accions que contribueixin a preservar i actualitzar aquest patrimoni en la societat contemporània. En aquest sentit, la seva tasca no es limita a conservar les tradicions, sinó que també busca afavorir-ne la continuïtat, la participació ciutadana i la transmissió a les noves generacions.

La Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural ha col·laborat i impulsat diferents projectes per tal d'apropar la cultura popular i la dansa tradicional a la societat, com és el cas de la Fira Mediterrània de Manresa o la formació "Ballem a l'aula" (Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 2026).

Dins d'aquest marc associatiu, també cal destacar el paper dels esbarts dansaires, entitats formades per un grup de persones que tenen com objectiu difondre la dansa tradicional catalana mitjançant el seu assaig i execució en actuacions (Ajuntament de Barcelona, 2026). Amb la voluntat d'agrupar i donar visibilitat a aquestes entitats, l'any 1985 es va crear l'Agrupament d'Esbarts Dansaires, on actualment hi ha més de 110 entitats associades (Agrupament d'Esbarts Dansaires, 2026).

Tot plegat posa en manifest que la dansa tradicional té una gran importància i rellevància dins la societat, ja que forma part de la cultura popular i tradicional que contribueix a la cohesió social i a la preservació del patrimoni cultural col·lectiu. A través de l'acció de diferents organismes i associacions, es treballa per a la seva conservació, difusió, creació i contemporaneïtat. La implicació de les institucions públiques, en col·laboració amb el món associatiu, permet impulsar polítiques culturals que fan visible la creativitat i transversalitat de la dansa tradicional, afavorint la seva presència activa en la vida cultural.

Aquest reconeixement institucional i associatiu de la dansa tradicional catalana permet entendre-la com una pràctica cultural viva. Tanmateix, perquè aquest patrimoni arribi a les noves generacions, l'escola pot esdevenir un espai clau de transmissió, reinterpretació i vivència d'aquest llegat cultural.

Pel que fa a l'àmbit educatiu, el Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil (Generalitat de Catalunya, 2023), sí que incorpora referències explícites a la dansa. Aquesta apareix, per exemple, en la competència específica 2, "Expressar-se de manera entenedora, personal i creativa mitjançant diferents llenguatges, explorant-ne les possibilitats i gaudint-ne, per respondre a diferents contextos comunicatius", en els sabers relacionats amb el llenguatge i expressió musical, es fa referència a la interpretació de cançons i danses tradicionals ' d'arreu del món, i amb el llenguatge i expressió corporal, mitjançant en jocs i danses senzilles reproduint alguns moviments i gestos (Generalitat de Catalunya, 2023).

Així doncs, el Decret 21/2023 recull la dansa de manera explícita dins el currículum d'educació infantil, especialment vinculada a l'expressió musical, corporal i cultural. Tot i això, aquestes referències apareixen integrades en àmbits més generals i no en forma d'un contingut específicament desenvolupat. En aquest marc, la dansa tradicional catalana es pot situar com una pràctica amb presència possible i sentit educatiu dins l'etapa.

En conclusió, actualment s'està duent a terme una tasca constant per tal que la dansa tradicional sigui reconeguda i valorada dins la societat, mitjançant projectes, formacions i suports a les entitats culturals que la practiquen i difonen. El fet que formi part de l'activitat de moltes persones i col·lectius demostra que la dansa tradicional continua viva i arrelada a part de la societat actual, esdevenint una eina cultural i identitària de gran valor. Per aquest motiu, resulta pertinent continuar aprofundint en el seu valor pedagògic i en les possibilitats d'incorporar-la de manera més conscient i significativa a l'etapa d'educació infantil, especialment com a via de transmissió de la cultura popular i de preservació del patrimoni cultural des de l'escola.

1.3 Objectiu del treball i rellevància educativa

L'objectiu principal d'aquest Treball de Fi de Grau és analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, amb la finalitat de comprendre com aquesta pràctica pot esdevenir una eina pedagògica significativa dins l'aula. El treball parteix de la idea que la dansa tradicional no només permet apropar els infants al patrimoni cultural català, sinó que també pot contribuir al seu desenvolupament integral, afavorint aspectes motrius, expressius, socials, emocionals i cognitius propis d'aquesta etapa educativa.

A partir d'aquest objectiu, el treball pretén aprofundir en els fonaments teòrics de la dansa tradicional catalana i en la seva relació amb el desenvolupament global dels infants. Així mateix, es busca reflexionar sobre el paper que pot tenir la dansa com a recurs didàctic per afavorir la participació, la cooperació, la creativitat i el sentiment de pertinença al grup.

La rellevància educativa d'aquest treball rau en el fet que la dansa tradicional catalana permet integrar diferents àrees d'aprenentatge d'una manera natural i significativa. Mitjançant el moviment, el ritme, la música i la relació amb els altres, els infants poden construir coneixements des de l'experiència corporal i emocional. A més, treballar les danses tradicionals a l'escola contribueix a preservar i transmetre elements de la cultura popular, tot apropant-los a les noves generacions des d'una mirada oberta, inclusiva i adaptada a la realitat actual de les aules.

Finalment, aquest treball vol aportar una reflexió útil per a la pràctica docent, posant en valor la dansa tradicional catalana com un recurs educatiu capaç d'enriquir les propostes d'aula i de fomentar aprenentatges significatius. La seva importància no es limita només al coneixement de les danses com a manifestació cultural, sinó que també es relaciona amb la possibilitat d'utilitzar-les com a eina per afavorir el desenvolupament integral dels infants, la cohesió del grup i una educació més activa, participativa i arrelada a l'entorn.

2. Marc teòric

2.1 La dansa

Actualment, existeixen múltiples definicions del concepte de dansa, algunes de caràcter més analític i d'altres de caire més abstracte, fet que dificulta una delimitació clara i precisa d'aquest concepte. A més, la dansa adopta diverses formes i interpretacions, ja que pot generar vivències, emocions i significats diferents en cada persona.

Vicente et al. (2010) defineixen la dansa com: “unitat formada per dos elements essencials, el motriu i l'expressiu”, els quals interactuen amb elements biològics, psicològics, socials, culturals i estètics, conformant-se a través de l'espai, el ritme i el temps. Aquesta definició permet entendre la dansa com una pràctica global, en què el moviment corporal no es limita a una acció física, sinó que es vincula també amb l'expressió, la comunicació i el context en què es desenvolupa.

Des d'una perspectiva normativa, el DIEC (Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans) les primeres definicions de dansa són les següents:

“1 1 f. [LC] [JE] Acció de dansar.

1 2 f. [LC] [JE] Successió de passos, salts, posicions, executats segons un ordre i un ritme determinats. *La sardana és la dansa més bella...*

1 3 f. [LC] [JE] Art de dansar. *La dansa pot considerar-se com una bella art.*”

Aquesta dimensió artística i expressiva també es present en la definició de Joan Serra (2010, citat per Rodríguez 2014), “La dansa és saber mirar, és percepció, improvisació, producció, experimentació i sobretot intuïció. Deixar fluir les teves emocions i sensacions i trobar l'expressió, simple i directa, d'aquest cos orgànic, mental i energètic. La dansa és troba en el gest més simple, en l'encontre més inesperat, en l'actitud d'un moment, en la mirada més subtil... és... en la nostra vida quotidiana”.

Així doncs, les diferents definicions exposades permeten comprendre la dansa com una pràctica corporal, expressiva, artística i comunicativa. D'una banda, implica moviment, ritme, espai i organització. De l'altra, incorpora emoció, creativitat, relació amb els altres i significat cultural.

Les dimensions de l'Expressió Corporal són els eixos principals que orienten la pràctica d'aquesta disciplina dins l'àmbit de la dansa. En aquest context, la dansa esdevé una forma de comunicació i creació artística que utilitza el cos, el moviment i el gest per expressar emocions, idees i vivències. Aquestes dimensions es veuen condicionades pel context cultural i s'organitzen en quatre grans categories (Lara-Aparicio et al., 2019).

En primer lloc, l'expressivitat és la capacitat de reconèixer i exterioritzar el propi món interior a través del cos i del moviment. En la dansa, permet transmetre emocions, sensacions i experiències personals. En segon lloc, la comunicació és la interacció amb els altres mitjançant el llenguatge corporal, on el gest és l'element bàsic. En la dansa, el moviment esdevé un mitjà per transmetre significats i establir vincles amb l'espectador. En tercer lloc, la creativitat és la capacitat de transformar la realitat a través de propostes originals de moviment. Aquesta dimensió afavoreix una manera de pensar oberta, flexible i personal. Finalment, l'estètica fa referència a l'organització del moviment a partir de l'equilibri, la composició i l'harmonia, tot i que també pot incorporar el desequilibri o la desharmonia si contribueixen a la comunicació artística. El seu objectiu és generar una reacció en l'espectador (Lara-Aparicio et al., 2019).

A banda d'aquestes dimensions, Lara-Aparicio et al. (2019) identifiquen els components bàsics del moviment com els elements fonamentals a partir dels quals es desenvolupa la dansa: el cos, l'espai, el temps, l'energia i la interrelació. El cos és el punt de partida de tot moviment i permet prendre consciència de les possibilitats expressives. L'espai és el lloc on el cos es mou i es manifesta, i es treballa a partir de direccions, nivells, trajectòries, dimensions i maneres d'ocupar-lo. El temps organitza la seqüència del moviment i es manifesta principalment a través del ritme, la pulsació, l'accent, la rapidesa o la lentitud. L'energia, per la seva banda, dona intensitat, dinamisme i contrast a l'acció motriu, segons el pes, la velocitat, la direcció i el grau de control del moviment. La interrelació apareix quan el moviment es realitza amb altres persones i permet establir dinàmiques compartides, rols, coordinacions temporals i relacions espacials dins del grup.

Aquests components acostumen a aparèixer de manera simultània, ja que qualsevol moviment neix del cos, ocupa un espai, es desenvolupa en un temps concret i requereix una energia determinada. La interrelació, en canvi, només és present quan hi ha participació de dues o més persones (Lara-Aparicio et al., 2019).

2.2 La dansa tradicional catalana

Per comprendre el concepte de dansa tradicional català, és necessari entendre la tradició com una realitat viva i canviant, i no com una forma fixa vinculada únicament al passat. En aquest sentit, per tal d'entendre què és una dansa tradicional, no n'hi ha prou amb fixar-se únicament en la seva antiguitat o en el seu origen. Una dansa no esdevé tradicional només perquè provingui d'un passat llunyà, sinó perquè una comunitat l'assumeix com a pròpia, la practica i li atorga un significat dins del seu context social i cultural. Així doncs, la tradició no s'ha d'entendre com un element immòbil o intocable, sinó com una realitat viva i canviant, capaç d'adaptar-se a les circumstàncies de cada moment (Garrich i Ribera et al., 1999).

Garrich i Ribera et al. (1999) expliquen que les danses poden transformar-se al llarg del temps, incorporar nous participants, adaptar-se a nous espais o modificar la seva música i els seus instruments. Aquests canvis no impliquen necessàriament una pèrdua d'autenticitat, sinó que poden ser una mostra de la seva capacitat de mantenir-se vigents dins la societat. Per tant, allò que defineix una dansa com a tradicional és sobretot la relació que manté amb el grup que la practica i el paper que ocupa en la vida col·lectiva, més que no pas la fidelitat absoluta a una forma original.

En definitiva, la dansa tradicional no s'ha de concebre com una resta fixa del passat, sinó com una pràctica cultural dinàmica. La seva continuïtat depèn de la participació, del reconeixement col·lectiu i de la capacitat d'adaptar-se sense perdre el vincle amb la comunitat que li dona sentit.

En aquesta mateixa línia, Serra (2012-2013, citat per Figueres 2016) defineix el concepte de dansa tradicional catalana com una pràctica que és art, llenguatge i tècnica. Segons l'autor, la dansa tradicional recull la manera pròpia de moure's d'un territori i es vincula amb el seu context històric, geogràfic, social, antropològic i cultural. Per tant, no es tracta només d'una successió de passos o moviments, sinó d'una forma d'expressió que reflecteix la identitat, les festes, els rituals i les formes de relació d'una comunitat. Assenyala que la dansa tradicional té una funció, una tipologia i un caràcter propis. També disposa de components específics, com la gestualitat, els punts de dansa, les evolucions i els moviments bàsics, així com de diversos gèneres, entre els quals destaquen el ball pla,

la sardana, el contrapàs, la jota, les bolangeres, les corrandes o els balls de bastons. A més, l'autor remarca que la dansa tradicional és una dansa organitzada, però per l'altra banda, és una forma d'improvisació de les emocions, les sensacions i els pensaments.

Tal com sintetitza Serra (2012-2013, citat per Figueres 2016): “La Dansa Tradicional es “aire”, és canvi, és d'avui.”

A banda dels moviments i de les estructures coreogràfiques, la cultura popular també aporta elements materials que formen part activa de moltes danses tradicionals. Aquests elements poden tenir una funció sonora, musical, visual o simbòlica. En són exemples les castanyoles, els cascavells, els bastons, els carrells, els mocadors, els ventalls, els barrets, els mantons o les faixes. Aquests objectes no només complementen la dansa, sinó que contribueixen a donar-li caràcter, identitat i significat dins del context en què es desenvolupa.

2.3 La dansa tradicional a l'Educació Infantil

2.3.1 El valor pedagògic

El Sac de Danses (2019) defensa: “el fet de ballar engloba la descoberta, l'expressió, la comunicació, el joc, la cançó, la creació; i treballa diferents dimensions del camp de la música, les arts plàstiques, el joc dramàtic, de les matemàtiques... És un bon recurs, no pas l'únic, en les activitats del llenguatge del cos”.

En les primeres etapes educatives, la dansa no hauria de centrar-se prioritàriament en l'aprenentatge tècnic o en la reproducció de formes corporals molt codificades, sinó en l'exploració, la vivència motriu, l'expressió i la relació amb els altres. En aquest sentit, Robinson (1992, citat per Vicente Nicolás et al., 2010) atorga un valor educatiu especial a les danses populars i tradicionals, ja que les considera formes de dansa properes i adequades per a les primeres etapes educatives. Aquestes danses permeten treballar el moviment, el ritme i l'expressió corporal des d'una perspectiva lúdica i vivencial, alhora que connecten l'infant amb el patrimoni cultural i amb les formes d'expressió pròpies d'una comunitat. A través d'elles, l'alumnat pot conèixer maneres de ballar vinculades a contextos socials concrets, a celebracions, tradicions i formes de relació col·lectiva. Així,

la dansa tradicional i popular esdevé un recurs pedagògic que va més enllà de l'activitat motriu, perquè incorpora una dimensió cultural, social i afectiva que contribueix al desenvolupament integral de l'infant.

A més, les danses populars i tradicionals afavoreixen especialment la relació entre iguals, ja que sovint es desenvolupen en grup i mitjançant estructures espacials compartides, com el cercle, les fileres o les parelles. Aquesta organització facilita la comunicació, la cooperació i la participació de tots els infants, i redueix el pes d'una metodologia frontal basada únicament en la imitació del docent. Per tant, ofereixen un context d'aprenentatge més col·laboratiu, en què l'infant pot experimentar el moviment des de la interacció amb els altres i des d'una estètica menys rígida. (Robinson, 1992, citat per Vicente Nicolás et al., 2010).

2.3.2 Els beneficis pel desenvolupament infantil

La dansa tradicional aporta una sèrie de beneficis pel desenvolupament de l'infant que va molt estretament relacionat amb els aprenentatges i el context educatiu.

Segons Vicente Nicolás et al. (2010), les principals aportacions de la dansa al desenvolupament infantil es poden situar en diferents àmbits. En l'àmbit físic, afavoreix l'adquisició d'habilitats motrius, la coordinació, el control corporal i el coneixement del propi cos, dins d'una pràctica corporal global i no competitiva. En l'àmbit intel·lectual, permet aproximar-se a continguts històrics, socials, culturals i artístics, i estimula processos cognitius vinculats al moviment. En l'àmbit social, potencia la interrelació, la comunicació, la cooperació i la participació en dinàmiques col·lectives. Finalment, en l'àmbit afectiu i emocional, facilita l'expressió i la manifestació d'idees, sentiments i experiències en un entorn lliure i vinculat al gaudi.

En aquesta mateixa línia, en l'estudi de revisió de la literatura sobre l'impacte de les danses tradicionals en infants, (Daryanti et al., 2025) destaquen els següents impactes:

- Els beneficis **cognitius** com la millora de la memòria, el desenvolupament de la resolució de problemes, l'increment del pensament crític, la millora de l'atenció i el desenvolupament d'habilitats lògiques i reconeixement de patrons, entre d'altres.
- Els beneficis **físics i psicomotrius** com la millora d'habilitats motrius (l'equilibri, la coordinació, flexibilitat...), la millora de la consciència corporal o la millora de la capacitat aeròbica.
- Els beneficis **emocionals** que fan referència a l'autoregulació emocional, increment de l'autoestima i la confiança i a l'expressió emocional.
- Els beneficis **socials** com la col·laboració, el desenvolupament de la comunicació i un foment del sentiment de pertinença.
- Els beneficis **culturals** com la preservació del patrimoni, el reforç de la identitat cultural i la transmissió de valors i tradicions.

Així doncs, la dansa tradicional a l'Educació Infantil és un recurs pedagògic amb un ampli potencial, ja que incideix de manera global en el desenvolupament dels infants. La seva pràctica connecta moviment, pensament i emoció dins d'un mateix procés d'aprenentatge, alhora que contribueix a preservar i transmetre el patrimoni cultural. Mitjançant el treball corporal i rítmic, afavoreix la coordinació, l'equilibri i les habilitats motrius, i al mateix temps estimula capacitats cognitives com al memòria, l'atenció i la comprensió de seqüències. També ofereix un espai segur d'expressió que potencia l'autoconeixement, al confiança i la regulació emocional, mentre que el seu caràcter col·lectiu impulsa la cooperació, la comunicació i el sentiment de pertinença. En estar vinculada a les tradicions i als valors del territori, contribueix igualment a la construcció de la identitat cultural i a una major consciència comunitària, fet que la consolida una proposta educativa integral capaç d'enriquir l'aprenentatge i afavoreix un creixement equilibrat en totes les dimensions de l'infant (Daryanti et al., 2025)

En el Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil (2023), es destaca la importància que els infants coneguin els trets culturals del seu entorn, com els valors, els costums i la història, amb la finalitat d'enriquir el seu bagatge personal i afavorir el desenvolupament d'un sentiment de pertinença.

2.3.3 Procés d'aprenentatge d'una dansa tradicional

Segons El Sac de Danses (2019), el procés d'aprenentatge d'una dansa es construeix progressivament i inclou diferents fases, com la recollida d'informació, la introducció de la dansa, l'audició de la melodia, el treball dels blocs de moviment, els punts de dansa i la valoració final. A través de la pràctica anem descobrint quina és la millor manera de presentar-la, quins aspectes cal reforçar i com podem ajudar els infants a aprendre-la correctament i, alhora, gaudir-ne.

En primer lloc, abans d'ensenyar una dansa, és important recollir informació sobre el seu origen, el nom, el context en què es balla, la història o llegenda associada, la música, la lletra, la font d'on prové i l'edat més adequada per treballar-la. Aquesta contextualització permet presentar la dansa com una manifestació cultural amb significat, adaptant-la a Educació Infantil mitjançant recursos propers als infants, com contes, imatges, converses, cançons, objectes o situacions de joc. Aquesta fase inicial és clau per despertar l'interès del grup i crear una primera vinculació afectiva i significativa amb la dansa (El sac de danses, 2019, p. 17-19).

En segon lloc, cal integrar la dansa dins la programació de llenguatge corporal. Això implica tenir en compte el moviment, les posicions inicials, els punts de dansa, els desplaçaments i el guió de les evolucions. També cal observar els blocs i components de la dansa, els objectes que s'hi puguin utilitzar, les dificultats que pot presentar i les possibles connexions amb altres àrees o materials audiovisuals (El sac de danses, 2019, p. 17-19).

En tercer lloc, l'audició de la melodia és també una part important del procés. Pot ser cantada pel mestre o escoltada a partir d'un enregistrament. A partir d'aquesta audició, els infants poden escoltar-la atentament, moure's lliurement asseguts, drets o amb desplaçament, identificar les pulsacions o ritmes específics, distingir l'inici i el final de la melodia, reconèixer els diferents blocs de moviment i descobrir la importància del suport musical (El sac de danses, 2019, p. 17-19).

En quart lloc, la dansa es pot treballar en blocs de moviment, és a dir, en parts que agrupen moviments o evolucions amb característiques pròpies. No sempre és important mantenir exactament el punt on acaba un bloc, però sí que cal tenir present l'estructura musical i

les frases de la melodia. Dins de cada bloc apareixen els components, que són les accions o moviments breus que formen part del conjunt. A més, els punts de dansa i desplaçaments s'han de seleccionar i adaptar tenint en compte l'edat dels infants i la seva capacitat motriu. Els punts treballats en cada curs han de ser adequats al nivell del grup, tant per facilitar-ne l'aprenentatge com per assegurar una pràctica correcta (El sac de danses, 2019, p. 17-19).

Finalment, en la fase de valoració, es pot enregistrar la dansa per observar-la posteriorment. Això permet comparar l'execució dels infants amb la del model, revisar si la dansa s'ha après de manera global, analitzar cada infant de manera individual i fer una reflexió conjunta sobre el resultat. La tasca es pot continuar revisant, millorant i enriquint el procés d'aprenentatge.

2.4 La dansa dins el currículum d'Educació Infantil

Tal com s'ha exposat en el context d'aquest TFG, el Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, incorpora referències explícites a la dansa dins del currículum d'aquesta etapa. Tot i que no es presenta com un àmbit concret o independent, la dansa s'integra en diferents espais vinculats als llenguatges expressius, al moviment i a la dimensió cultural. Aquest fet permet entendre-la com un recurs educatiu present dins del currículum i amb potencial pedagògic en el desenvolupament global dels infants.

Concretament, la dansa apareix en l'explicació de la competència específica 2. "Expressar-se de manera entenedora, personal i creativa mitjançant llenguatges, explorant-ne les possibilitats i gaudint-ne, per respondre a diferents contextos comunicatius" de l'Eix 3. Un infant que es comunica amb diferents llenguatges. Així mateix, també es recull dins del saber de llenguatge i expressió musical, on es fa referència a la "interpretació de cançons i danses tradicionals catalanes i d'arreu del món", i dins del saber de llenguatge i expressió corporal, amb la "participació en jocs i danses senzilles reproduint alguns moviments i gestos" (Generalitat de Catalunya, 2023).

Més enllà d'aquestes referències directes, el concepte de moviment apareix reiteradament al llarg del document, fet que reforça la importància del cos i de l'acció motriu en el desenvolupament i l'aprenentatge dels infants. Això es reflecteix especialment en l'article 4, relatiu als objectius generals, on es destaca la importància de conèixer i dominar progressivament el propi cos, el moviment i la coordinació (Generalitat de Catalunya, 2023).

En aquest sentit, el currículum posa de manifest, a través dels diferents eixos, que el moviment és un element clau en l'etapa dels 0 als 6 anys. El moviment afavoreix el desenvolupament de la motricitat, l'autonomia, l'expressió d'emocions i sentiments, així com el pensament creatiu i altres dimensions fonamentals del creixement infantil. En relació amb això, la dansa es pot entendre com un recurs educatiu especialment valuós, ja que integra cos, expressió i vivència.

D'altra banda, el currículum també permet establir relació clara entre la dansa i la dimensió social i cultural de l'aprenentatge. En el saber Interacció social i cultural de l'Eix 4. Un infant que forma part de la diversitat del món, es fa referència al coneixement de les celebracions, els costums i les tradicions etnicoculturals presents a l'entorn, així com a la participació en festes, tradicions, històries o llegendes de l'entorn proper i de Catalunya, i a la identificació d'alguns dels seus trets o característiques (Generalitat de Catalunya, 2023).

En aquest marc, la dansa tradicional catalana adquireix una rellevància especial com a expressió cultural pròpia i com a recurs pedagògic dins l'etapa d'educació infantil. A través d'aquesta pràctica, els infants poden aproximar-se al patrimoni cultural català d'una manera vivencial, activa i significativa, al mateix temps que desenvolupen habilitats motrius, expressives, socials i emocionals. Així, la dansa tradicional no només es pot entendre com una pràctica vinculada al moviment, sinó també com una eina que afavoreix el coneixement, la valoració i la transmissió de la cultura.

Per tant, el currículum d'educació infantil inclou referències explícites a la dansa, especialment en relació amb l'expressió musical i corporal i està vinculada a la dimensió cultural. Tot i això, la seva presència queda integrada dins de marcs més amplis i no es concreta en un desplegament específic com a contingut propi. Malgrat això, el mateix

currículum ofereix prou fonaments per justificar la incorporació de la dansa, i especialment de la dansa tradicional catalana, a l'aula d'educació infantil d'una manera coherent, significativa i pedagògicament rellevant.

El mateix succeeix en el cas del currículum de primària. Tal com s'estableix en el Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, un dels objectius de l'etapa és: "Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació" (Generalitat de Catalunya, 2022, p.13).

En aquest sentit, la dansa pot entendre's com una de les manifestacions artístiques que contribueixen a l'assoliment d'aquest objectiu al final de l'etapa, ja que forma part dels llenguatges expressius i corporals propis de l'educació artística. A més, dins l'organització de les àrees, el mateix decret inclou l'Educació Artística, que comprèn l'Educació Plàstica, Audiovisual i Visual, d'una banda, i la Música i les Arts Escèniques i Performatives, de l'altra. (Generalitat de Catalunya, 2022, p.17).

Aquesta referència permet situar la dansa dins l'àmbit de les arts escèniques i performatives i, per tant, dins del marc curricular de l'educació primària.

Així doncs, es pot afirmar que existeix una certa continuïtat entre l'educació infantil i l'educació primària pel que fa a la presència de la dansa i de l'expressió corporal dins del currículum. Tanmateix, aquesta continuïtat no es concreta de manera prou explícita ni queda desenvolupada amb la profunditat que seria necessària. La dansa apareix vinculada a l'expressió artística i a les arts escèniques, però no sempre es defineixen orientacions específiques sobre com hauria de ser treballada a l'aula, quins continguts propis hauria d'incloure o quin paper hauria d'ocupar dins del procés educatiu. Per aquest motiu, tot i que el marc curricular reconeix indirectament el seu valor, encara caldria una major concreció pedagògica que afavorís una presència més clara, sistemàtica i significativa de la dansa en l'educació primària.

2.5 Projectes i referents de dansa tradicional a l'escola

La incorporació de la dansa tradicional a l'escola no és una proposta nova, sinó que compta amb diversos projectes i referents que ha contribuït a apropar aquest patrimoni cultural a l'àmbit educatiu. Entre aquests referents destaca El Sac de Danses, un col·lectiu que ha tingut un paper rellevant en la difusió de la dansa tradicional catalana dins l'escola (Patricio, 2018).

Segons Patricio (2018), El Sac de Danses va contribuir a apropar la dansa tradicional catalana a l'escola a través de la formació de mestres, la creació de materials didàctics i la difusió de danses i jocs dansats. Aquest col·lectiu no entenia la dansa només com una pràctica folklòrica, sinó com un recurs educatiu útil per treballar el cos, l'espai, el temps, la música, la cooperació i la identitat cultural. El Sac de Danses va defensar la presència de la dansa a l'escola perquè permetia connectar l'alumnat amb el patrimoni cultural català i, alhora, desenvolupar aprenentatges corporals, musicals i socials.

Actualment, el Departament de Cultura, a través de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural, i el Departament d'Educació, des de la Subdirecció General d'Ordenació de la Formació Professional Inicial i Ensenyament de Règim Especial i conduïda per esbarts dansaires de proximitat s'ofereix un programa anomenat "Ballem a l'aula. Descubrim les danses tradicionals" el qual aposta per formar mestres en dansa tradicional. Aquest programa, actualment, va per la setena edició i aposta pels beneficis que aporta tant la dansa com la cultura popular a través de les escoles, perquè els infants descobreixin les danses a l'aula (Departament de Cultura, 2026).

Segons el Departament de Cultura (2026), Ballem a l'aula pretén reforçar el paper dels esbarts com a agents dinamitzadors i formatius, alhora que impulsa la creació de vincles i col·laboracions entre els centres educatius i aquestes entitats per afavorir la difusió dels beneficis de la dansa i de la cultura popular. Les formacions es duen a terme amb la participació activa dels esbarts, dels centres de recursos pedagògics i de diverses escoles, així com amb el suport i l'acompanyament de la Fira Mediterrània. Aquesta iniciativa s'emmarca dins del Programa d'impuls a la dansa d'arrel.

Els principals objectius d'aquest projecte, d'acord amb el Departament de Cultura, són:

“1. Incloure l'aprenentatge – dins dels centres educatius – d'algunes de les danses tradicionals de la demarcació per tal que els infants i joves puguin participar activament en la vida festiva i cultural local.

2. Gaudir de la dansa com a eina de cohesió social.

3. Promoure la transversalitat de les danses tradicionals dins del currículum en les àrees de música, educació física, història.

4. Formar el professorat dels centres participants com a transmissor d'aquestes danses.

5. Fer valdre les danses tradicionals, a través de l'inventari que ha impulsat l'Esbart Català de Dansaires amb la col·laboració de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural del Departament de Cultura.”

2.6 Revisió de la literatura

Dins dels estudis analitzats, destaquen especialment algunes revisions de la literatura que ofereixen una mirada global i estructurada sobre el paper de la dansa en l'àmbit educatiu. Aquestes aportacions són rellevants per a aquest TFG perquè recullen i sintetitzen evidències basades en la recerca sobre els beneficis de la dansa i la dansa tradicional i, al mateix temps, aporten orientacions metodològiques per aplicar-la a l'escola. En concret, s'examinen dues revisions: una centrada en els efectes de la pràctica de la dansa i una altra enfocada en el valor del folklore i la dansa tradicional com a recurs pedagògic.

2.6.1 Revisió sobre els beneficis de la dansa tradicional

Tal com es pot observar a la taula inclosa als *annex 1*, s'analitza l'impacte de la dansa tradicional de diversos països i de les teràpies artístiques en el desenvolupament infantil i juvenil. A partir de revisions sistemàtiques, s'examina com el moviment rítmic pot contribuir a la millora de les capacitats cognitives, com ara la memòria i el rendiment acadèmic, així com a la salut física, destacant beneficis en la coordinació, l'equilibri i altres habilitats motrius. Així mateix, es posa de manifest un augment de l'autoestima i una reducció dels nivells d'ansietat i estrès. En conjunt, les fonts consultades defensen la dansa com una eina educativa útil per preservar el patrimoni cultural i fomentar el desenvolupament saludable dels infants (Daryanti et al., 2025).

2.6.2 Revisió sobre la didàctica de la dansa tradicional dins l'entorn escolar

En l'article de revisió bibliogràfica de Pastor i Morales (2021), s'analitza la didàctica de la dansa tradicional dins l'entorn escolar, posant de manifest la manca de publicacions actualitzades i la necessitat d'innovar en la seva docència. L'estudi classifica els materials existents en tres eixos: la relació entre escola i folklore, els repertoris disponibles i les propostes metodològiques. Les autores destaquen que la dansa tradicional afavoreix el desenvolupament global dels infants, la inclusió, el treball en equip i l'arrelament a la identitat cultural.

Com s'esmenta anteriorment, aquest article analitza tres eixos, recollits a la taula que es pot consultar als *annex 2*:

- El folklore i l'escola: on es poden trobar referències que connecten la cultura tradicional amb l'escola i es destaca la importància d'un enfocament transversal.
- El repertori: publicacions que recullen cançons i materials nacionals i internacionals.
- Metodologia i escola: documents que aporten principis didàctics, com l'aprenentatge lúdic, la importància del procés enfront del resultat o l'ús de la música com a element introductori.

L'anàlisi de la literatura existent sobre la didàctica de la dansa tradicional a evidència una mancança significativa: l'escassetat i la desactualització dels materials disponibles per al professorat. Tot i els avenços en innovació educativa, aquesta renovació pedagògica no s'ha desenvolupat amb la mateixa intensitat en el camp de l'ensenyament del folklore. Per això, es fa necessari revisar, generar i difondre nous recursos i paradigmes educatius específics que permetin actualitzar la didàctica de la dansa tradicional.

Ara bé, innovar no ha de significar abandonar els continguts tradicionals, sinó adaptar les metodologies a la realitat educativa actual. Molts principis de la pedagogia contemporània, com l'aprenentatge lúdic, cooperatiu i espontani, ja formen part de la transmissió oral del folklore. Per aquest motiu, és essencial fomentar la presència del folklore, a través de jocs, cançons, retallades i danses, en la formació del professorat, tant en la seva etapa inicial com en la formació permanent. Només a través de docents formats i conscients del valor social, cultural i pedagògic d'aquest patrimoni serà possible integrar la dansa tradicional dins l'escola de manera significativa.

3. Marc metodològic

3.1 Punt de partida

Aquest treball parteix de la idea que la dansa tradicional catalana és un recurs educatiu amb un gran potencial a l'etapa d'Educació Infantil, tant pel seu valor en el desenvolupament integral dels infants com per la seva contribució a la transmissió del patrimoni cultural. Tot i que el Decret 21/2023 incorpora referències explícites a la dansa dins l'àmbit de l'expressió musical i corporal, aquesta no es desenvolupa com un contingut específic i sistematitzat. Per aquest motiu, es considera necessari analitzar quin lloc pot ocupar la dansa tradicional catalana dins la pràctica educativa d'aquesta etapa.

3.2 Objectius

3.2.1 Objectiu general

Analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, atenent els seus beneficis en el desenvolupament integral dels infants, la seva relació amb el currículum i les possibilitats d'incorporació dins la pràctica educativa.

3.2.2 Objectius específics

1. Identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals que la dansa tradicional aporta als infants d'Educació Infantil.
2. Analitzar l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu a les escoles de Catalunya.
3. Conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.
4. Validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana adequada a l'etapa d'Educació Infantil.

3.3 Pregunta de recerca

1. Quins beneficis motrius, cognitius, emocionals i culturals aporta la dansa tradicional catalana als infants d'Educació Infantil?
2. Com és l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu a Catalunya?
3. Quina percepció tenen els docents sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil?
4. Quina eficàcia presenta una intervenció educativa basada en la dansa tradicional catalana, adaptada a l'Educació Infantil?

3.4 Hipòtesi

La dansa tradicional catalana constitueix un recurs pedagògic valuós en l'etapa d'Educació Infantil, ja que afavoreix el desenvolupament integral dels infants a nivell motriu, cognitiu, social, emocional i cultura.

3.5 Disseny de la recerca

A continuació es presenta el quadre de disseny de la recerca, en què es relacionen els objectius específics del treball amb les preguntes de recerca, la metodologia emprada, els instruments de recollida de dades i la mostra participant. Aquest quadre permet visualitzar de manera clara i ordenada l'estructura metodològica del TFG i mostra com cada objectiu s'ha abordat a través de diferents fonts d'informació. D'aquesta manera, es facilita la comprensió del procés seguit per obtenir les dades i donar resposta a la pregunta de recerca plantejada.

Objectiu	Pregunta	Metodologia	Instrument de recollida	Disseny instrument	Mostra
OE1. Identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals que la dansa tradicional aporta als infants d'Educació Infantil.	PR1. Quins beneficis motrius, cognitius, emocionals i culturals aporta la dansa tradicional catalana als infants d'Educació Infantil?	Qualitativa	Revisió de la literatura	Revisió de la literatura	N=18
			Entrevistes	1. Entrevistes a experts de la dansa	N= 2
				2. Entrevistes a agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional	N=2
		Quantitativa	Qüestionari	Qüestionari dedicat a mestres d'educació infantil	N= 20
OE2. Analitzar l'estat actual de la presència de la dansa	PR2. Com és l'estat actual de la presència de la dansa	Qualitativa	Entrevistes	1. Entrevistes a Mestres d'Educació Infantil	N=1

tradicional catalana en l'àmbit educatiu a les escoles de Catalunya.	tradicional catalana en l'àmbit educatiu a Catalunya?				
		Quantitativa	Qüestionari	Qüestionari dedicat a mestres d'educació infantil	N= 20
OE3. Conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.	PR3. Quina percepció tenen els docents sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil?	Qualitativa	Entrevistes	1. Entrevista a mestres d'educació Infantil	N= 1
		Quantitativa	Qüestionari	Qüestionari dedicat a mestres d'educació infantil	N= 20
OE4. Validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana adequada a l'etapa d'Educació Infantil.	PR4. Quina eficàcia presenta una intervenció educativa basada en la dansa tradicional	Qualitativa	Disseny i desenvolupament de la intervenció	Intervenció	N=15

	catalana, adaptada a l'Educació Infantil?		i creació de recursos		
		Quantitativa	Graella d'observació	Graella d'observació dels beneficis de la dansa tradicional en alumnat d'I-3, I-4 i I-5.	N=15
				Graella d'estat emocional dels infants després de la sessió de dansa tradicional catalana	N-15

3.6 Metodologia

Aquest treball s'emmarca dins d'una metodologia mixta. Segons Hernández-Sampieri i Mendoza Torres (2018) , els mètodes mixtos constitueixen una ruta d'investigació que integra els enfocaments quantitatiu i qualitatiu en un mateix estudi. Aquesta metodologia implica la recollida, l'anàlisi i la vinculació de dades quantitatives i qualitatives amb la finalitat de donar resposta al plantejament del problema d'investigació. A més, permet combinar diferents tipus d'informació i interpretar-los conjuntament, fet que afavoreix una comprensió més àmplia i profunda del fenomen estudiat.

En aquest TFG s'adopta una metodologia mixta perquè es combinen instruments de recollida de dades de caràcter quantitatiu i qualitatiu. D'una banda, el qüestionari adreçat a mestres d'Educació Infantil permet obtenir dades generals sobre la presència, l'ús i la percepció de la dansa tradicional catalana en aquesta etapa educativa. De l'altra, les entrevistes a professionals vinculats a l'educació i a la dansa permeten aprofundir en les seves experiències, coneixements i valoracions. Així, la combinació d'ambdues fonts d'informació facilita una anàlisi més completa del valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil.

3.7 Instruments

Per tal de donar resposta als objectius plantejats en aquest treball s'han utilitzat diferents instruments de recollida de dades: el qüestionari, les entrevistes semiestructurades i la graella d'observació de la intervenció educativa. L'ús d'aquests tres instruments permet obtenir informació de diferents perspectives i combinar dades de caràcter quantitatiu i qualitatiu, afavorint així una aproximació més completa a l'objecte d'estudi.

En primer lloc, s'ha elaborat un qüestionari adreçat a mestres d'Educació Infantil amb la finalitat de conèixer la presència de la dansa tradicional catalana a les aules, així com les percepcions, experiències i necessitats dels professionals en relació amb aquest àmbit. Aquest instrument permet recollir informació d'un nombre més ampli de participants i obtenir una visió general sobre la realitat educativa actual. El qüestionari inclou preguntes vinculades a la incorporació de la dansa a l'aula, el coneixement i ús de la dansa tradicional catalana, els recursos disponibles, les dificultats que poden aparèixer i el valor educatiu que se li atribueix en l'etapa d'Educació Infantil. D'aquesta manera, permet

identificar tendències generals i, alhora, recollir aportacions més personals a través de preguntes obertes. Les preguntes que conformen el qüestionari es troben desenvolupades a *l'annex 3*.

En segon lloc, s'han dissenyat entrevistes semiestructurades dirigides a tres perfils diferenciats: docents d'Educació Infantil, professionals experts en dansa i educació, i agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional. Aquesta diferenciació permet aprofundir en l'objecte d'estudi des de morades complementàries. Els tres models d'entrevista es poden consultar a *l'annex 4*.

Les entrevistes a docents se centren en conèixer la realitat quotidiana de l'aula, el paper que hi tenen el moviment i la dansa, la possible incorporació de la dansa tradicional catalana i les necessitats formatives o materials que poden tenir els mestres. El guió, que es pot trobar als annexos, preveu, a més, itineraris diferents segons si la persona entrevistada treballa o no la dansa a l'aula, fet que permet adaptar millor les preguntes a cada experiència concreta. Les respostes a les entrevistes de les mestres d'educació infantil es poden trobar en *l'annex 5.1*.

Les entrevistes a professionals experts en dansa i educació tenen com a objectiu obtenir una mirada més pedagògica i fonamentada sobre el valor educatiu de la dansa tradicional en l'etapa d'Educació Infantil. Aquestes entrevistes permeten aprofundir en aspectes com les aportacions de la dansa al desenvolupament global dels infants, l'adaptació de les propostes a les característiques de l'etapa, el paper del joc, la música, l'expressió i la creativitat, així com les orientacions necessàries per incorporar la dansa tradicional catalana amb sentit pedagògic. Les respostes a les entrevistes de les professionals expertes en dansa i educació es poden trobar en *l'annex 5.2*.

Finalment, les entrevistes a agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional s'adrecen a persones vinculades a projectes educatius, esbarts, entitats culturals o iniciatives que treballen entre l'escola i la cultura popular. Aquestes entrevistes permeten conèixer com es promou i es transmet la dansa tradicional catalana fora del context escolar, quins objectius educatius es persegueixen, quins recursos i materials s'utilitzen, com s'organitzen les sessions amb infants i quines dificultats es detecten en la incorporació d'aquestes pràctiques als centres educatius.

Les respostes a les entrevistes dels agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional es poden trobar en *l'annex 5.3*.

En tercer lloc, s'ha elaborat una graella d'observació per analitzar el desenvolupament de la intervenció pràctica i una graella d'autoavaluació emocional dels infants.

La graella d'observació de les sessions està pensada per aplicar-se a cada sessió de dansa tradicional catalana amb infants d'Educació Infantil i permet observar el procés vivencial, expressiu i educatiu de la proposta. L'instrument s'organitza en diferents àmbits d'observació (cognitiu, físic i psicomotriu, emocional, social i cultural) i inclou una escala de valoració de l'1 al 4, acompanyada d'un espai d'observacions per recollir informació qualitativa. A més, incorpora una valoració general final de la sessió, que permet identificar els aspectes que han funcionat millor, aquells que caldria adaptar i la resposta global del grup davant la dansa tradicional catalana. La graella completa es pot consultar a *l'annex 6*.

La graella d'autoavaluació emocional dels infants s'ha utilitzat al tancament de cada sessió amb la finalitat de recollir l'estat emocional dels infants a partir de l'elecció d'una carta d'emocions i, quan ha estat possible, de la seva verbalització. A més, les observacions de la mestra han permès complementar aquesta informació i interpretar millor la participació, l'expressió emocional i la vivència de cada infant durant les sessions. Aquesta graella també es pot consultar a *l'annex 7*.

Així doncs, la combinació dels tres instruments permet contrastar la informació obtinguda a partir de diferents fonts. El qüestionari aporta una visió general de la realitat educativa, les entrevistes ofereixen una mirada més aprofundida des de diferents perfils professionals, i la graella d'observació permet analitzar l'aplicació pràctica de la proposta a l'aula. La combinació de dades provinents de diferents instruments contribueix a enriquir l'anàlisi i a obtenir una comprensió més completa sobre les possibilitats educatives de la dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil.

3.8 Mostra

La mostra d'estudi està formada per un grup d'infants d'educació infantil d'una escola rural situada a la comarca de Subirats. Concretament, la intervenció es durà a terme en una aula internivell, integrada per alumnes d'entre I3 i I5, durant els mesos d'abril i maig.

El grup està format per un total de 15 infants: 6 alumnes d'I3, 4 alumnes d'I4 i 5 alumnes d'I5. Aquesta organització internivell permet observar el desenvolupament de la proposta en un context educatiu divers, en què conviuen infants de diferents edats, ritmes madurats i nivells d'autonomia dins d'un mateix espai d'aprenentatge.

La selecció de la mostra respon a un criteri de proximitat i accessibilitat i coneixement previ del context, ja que es tracta del centre on es van realitzar una de les estades de pràctiques universitàries. Aquest fet ha facilitat l'accés al grup i ha permès contextualitzar millor la intervenció dins la realitat educativa del centre. Tot i això, la proposta d'intervenció plantejada podria adaptar-se i dur-se a terme en qualsevol grup-classe d'educació infantil, tenint en compte les característiques, necessitats i ritmes de cada grup.

3.9 Intervenció a l'aula

La part pràctica d'aquest treball consisteix en el disseny i la realització de dues sessions d'intervenció adreçades a infants d'Educació Infantil. Aquestes sessions tenen com a finalitat introduir els infants en el treball de la dansa tradicional catalana mitjançant una proposta vivencial, lúdica i progressiva, adaptada a les seves característiques i necessitats evolutives.

L'objectiu principal d'aquesta part pràctica és treballar la dansa tradicional catalana i posar en valor els seus beneficis dins l'etapa d'Educació Infantil. Concretament, la proposta se centra en la dansa de "La Cercavila".

3.9.1 La Cercavila

La Cercavila és una dansa tradicional que es ballava a Salàs, a la Conca de Tremp, durant el mes de setembre, coincidint amb la festa major dedicada a sant Corneli. En el marc d'aquesta celebració, era costum fer una passada pels carrers la vigília de la festa, en la qual participaven els fadrins de la vila, mentre els majorals anaven al davant amb una escombra de bedoll a l'espatlla empaitant els qui trobaven pel camí per a que s'afegissin. Tots els dansaires portaven camals de cascavells. I quan arribaven al davant d'una casa, deien: "D'avui en un any puguem tornar a veure la festa major" (El Sac de Danses, 2019).

Tal i com es pot veure en *l'annex 8*, musicalment, la Cercavila presenta una estructura A A' B B'. Es tracta, a més, d'una dansa cantada, ja que incorpora una lletra pròpia que acompanya la melodia.

3.9.2 Les sessions

Les sessions s'organitzen en set moments diferenciats, que permeten passar de manera gradual de l'entrada i l'activació corporal fins a la relaxació i el tancament de la sessió. Aquesta estructura afavoreix que els infants se sentin segurs, entenguin la dinàmica de la sessió i puguin participar-hi de manera activa i significativa.

En aquesta fase del projecte, es va considerar oportú realitzar una formació complementària amb la finalitat d'ampliar i consolidar els coneixements relacionats amb la temàtica del TFG. Aquesta decisió va néixer de la voluntat d'aprofundir en l'àmbit de la dansa tradicional catalana i d'adquirir una base més sòlida per desenvolupar el treball amb més seguretat, autonomia i rigor.

La formació va permetre comprendre millor el context en què s'emmarca el projecte, així com identificar conceptes, recursos i metodologies rellevants per a la seva aplicació educativa. A més, va tenir una incidència directa en el disseny i desenvolupament d'una part de la sessió pràctica, ja que va aportar idees i orientacions que es van poder aplicar a la intervenció a l'aula. En aquest sentit, aquesta formació esdevé un element enriquidor dins del procés d'elaboració del treball, especialment per establir vincles entre la dansa tradicional catalana i l'etapa d'Educació Infantil. La informació més detallada sobre aquesta formació es pot consultar a *l'annex 9*.

Primera sessió		
Fase	Desenvolupament	Temporalització
Entrada	La sessió s'inicia amb l'entrada dels infants a l'espai. Els infants entren en fila es desplacen xocant la mà a la mestra, generant un primer contacte, benvinguda i cohesió de grup. Un cop dins la sala, s'asseuen en rotllana. Aquesta disposició facilita l'escolta, l'atenció compartida i la creació d'un clima de confiança abans de començar l'activitat corporal.	5 min
Presentació	Els infants es col·loquen en rotllana per a fer una presentació. En aquest moment, es realitza una breu dinàmica de presentació en què cada infant diu el seu nom a la resta del grup.	5 min
Escalfament	Es realitza un petit escalfament a través del joc. En primer lloc, es proposa el joc de les estàtues, en què els infants es mouen lliurement per l'espai mentre son la música i s'aturen quan aquesta s'atura. En segon lloc, es duu a terme el joc de les cartes, que serveix per introduir diferents consignes de moviment d'una manera lúdica. A partir d'aquest joc, els infants podem explorar diverses formes de desplaçar-se, moure parts del cos o representacions, preparant progressivament el cos per a la dansa.	10 min

Tècnica	L'activitat s'inicia amb tot el grup assegut a terra en rotllana. Escoltem la cançó i marquem la pulsació picant suaument amb les mans a les cuixes. Quan identifiquem un canvi de frase musical, modifiquem el gest i passem a marcar la pulsació amb dos dits sobre el palmell de la mà.	15 min
Coreografia	Un cop interioritzada la pulsació, dividim el grup en dues meitats. Durant l'estrofa, una meitat es queda a la rotllana marcant la pulsació, mentre l'altra es desplaça al voltant fent punteig o galop, seguint el tempo de la música. Quan arriba la tornada, el mateix grup que s'ha desplaçat a l'estrofa s'atura i fa el moviment comú: mans a la cintura i balanceig lateral seguint la pulsació. L'altra meitat continua mantenint la pulsació a la rotllana. Després, es poden intercanviar els rols perquè tot l'alumnat experimenti tant la base rítmica com el moviment coreogràfic.	15 min
Relaxació	Després de la part més dinàmica de la sessió, es proposa un moment de tornada a la calma. Els infants escolten una cançó tranquil·la i tenen cura del propi cos a través de respiracions i moviments seus.	5 min

Tancament o “fide festa”	Finalment, la sessió tanca amb una dinàmica de comiat. Tots els infants s’asseuen en rotllana i van sortint o acomiadant-se dient el seu nom un per un. Mentre marxen, poden saludar, picar de mans, fer galop o caminar.	5 min
--------------------------	---	-------

Taula 1. Sessió 1 de la intervenció – Elaboració pròpia

Segona sessió		
Fase	Desenvolupament	Temporalització
Entrada	La sessió s’inicia amb l’entrada dels infants a l’espai. Els infants entren en fila es desplacen xocant la mà a la mestra, generant un primer contacte, benvinguda i cohesió de grup. Un cop dins la sala, s’asseuen en rotllana. Aquesta disposició facilita l’escolta, l’atenció compartida i la creació d’un clima de confiança abans de començar l’activitat corporal.	5 min
Presentació	Els infants es col·loquen en rotllana per a fer una presentació. En aquest moment, es realitza una breu dinàmica de presentació en què cada infant diu el seu nom a la resta del grup.	5 min

Escalfament	Es realitza un petit escalfament a través del joc. En primer lloc, es proposa el joc de segueix al líder, un infant fa de líder i proposa moviments que la resta del grup ha d'imitar En segon lloc, es duu a terme el joc de les cartes, que serveix per introduir diferents consignes de moviment d'una manera lúdica. A partir d'aquest joc, els infants podem explorar diverses formes de desplaçar-se, moure parts del cos o representacions, preparant progressivament el cos per a la dansa.	10 min
Tècnica	En aquesta fase, repassarem la lletra de la cançó, treballarem la pulsació i practicarem el moviment de fer voltes amb la parella.	10 min
Coreografia	En aquesta fase, muntarem la coreografia completa per blocs de moviment, tal com està plantejada. Treballarem progressivament el galop i les voltes amb la parella, coordinant-los amb la música i assegurant-nos que tot el grup pugui seguir la coreografia amb confiança. A més, cada infant tindrà un camal de cascavells per fer més autèntica la ballada.	15 min
Relaxació	Com a activitat de relaxació, es farà el massatge de la pizza. Els infants, per parelles, faran moviments suaus a l'esquena del company o companya simulant que preparen una pizza: amassar la massa, posar tomàquet, afegir ingredients i coure-la. Aquesta activitat ajudarà a crear un ambient tranquil, afavorir el descans i prendre consciència del propi cos. Després, seurem en cercle i els hi preguntaré quina és la carta que més els hi ha agradat del joc de cartes.	10 min

Tancament o “fide festa”	Finalment, la sessió tanca amb una dinàmica de comiat. Tots els infants s’asseuen en rotllana i van sortint o acomiadant-se dient el seu nom un per un. Mentre marxen, poden saludar, picar de mans, fer galop o caminar.	5 min
--------------------------	---	-------

Taula 2. Sessió 2 de la intervenció – Elaboració pròpia

Els materials seleccionats per al desenvolupament de les sessions han estat escollits tenint en compte els objectius de la proposta didàctica, les característiques dels infants i la necessitat de crear un ambient participatiu, motivador i adequat per a l’aprenentatge. Aquests recursos tenen la finalitat de facilitar la realització de les activitats plantejades, afavorir la implicació dels participants i contribuir al bon funcionament de cada sessió.

A continuació, es presenten els materials utilitzats:

- **La música:** Durant les sessions s’utilitza la peça “**La Cercavila**”, interpretada pel grup Sac de Danses i publicada l’any 2014. S’ha seleccionat pel seu caràcter rítmic i dinàmic, adequat per afavorir el moviment, la participació activa i la coordinació dels infants.
- **ImproK:** ImproK és un joc de cartes per dansar i una eina pedagògica que apropa la dansa i la improvisació a públics diversos. Està format per 72 cartes organitzades en sis blocs de colors, que proposen pistes i pautes per explorar el moviment, l’expressió corporal, la creativitat i la imaginació. Aquest recurs s’adreça a una franja d’edat àmplia, dels 3 als 99 anys, i els sis blocs que el formen s’expliquen amb més detall a *l’annex 10* (Marouzé i Gomis, 2020).

3.10 Propostes complementàries per a la implementació de la dansa tradicional catalana

A més de la intervenció pràctica duta a terme a l’aula, s’han elaborat dues propostes complementàries amb la finalitat d’ampliar l’abast del projecte i facilitar la incorporació de la dansa tradicional catalana dins l’etapa d’educació infantil. Aquestes propostes neixen de la voluntat d’oferir recursos pràctics, accessibles i adaptats a les necessitats dels infants, així com de donar continuïtat al treball iniciat durant la intervenció.

D'una banda, s'ha adaptat un joc de cartes com a recurs didàctic per treballar la dansa tradicional catalana d'una manera lúdica i participativa. De l'altra, s'ha dissenyat un dossier que recull una proposta d'implementació progressiva de danses tradicionals catalanes per a tots els nivells d'educació infantil, amb una dansa per trimestre i per cada grup d'edat.

Ambdues propostes pretenen proporcionar eines útils per al professorat i contribuir a fer més present la dansa tradicional catalana a l'escola, no només com una activitat puntual, sinó com un element integrat dins la programació educativa.

3.10.1 Adaptació d'un joc de cartes com a recurs didàctic

Després de dur a terme una activitat amb el joc de cartes *ImproK* en una aula multinivell d'educació infantil, es va observar que algunes propostes resultaven massa complexes per als infants, ja que inclouen conceptes abstractes, consignes difícils d'interpretar.

A partir d'aquestes dificultats, es va decidir crear una baralla pròpia de cartes de moviment, anomenada 1,2,3...Mou-te, adaptada a les necessitats dels infants d'educació infantil. L'objectiu d'aquest material és facilitar l'exploració del cos, el moviment, les emocions i la imaginació a través de propostes senzilles, visuals i obertes.

La baralla s'ha dissenyat amb cartes clares i fàcilment interpretables. Cada carta conté una paraula curta en majúscules, una il·lustració central i un color associat a la seva categoria. Les categories escollides són: accions corporals, parts del cos, qualitats del moviment, animals i personatges, i emocions o estats. Aquesta organització ajuda els infants a comprendre millor les propostes i permet a l'adult combinar les cartes segons els objectius de l'activitat.

El disseny gràfic s'ha pensat especialment per a infants que encara no llegeixen de manera autònoma. Per això, les il·lustracions tenen un paper fonamental: han de ser simples, expressives i fàcilment reconeixibles. També s'ha optat per una estructura visual repetida en totes les cartes, amb la finalitat d'oferir seguretat i facilitar-ne l'ús.

La baralla no es divideix per nivells, ja que es busca que el mateix material pugui adaptar-se a diferents ritmes maduratiu. La dificultat depèn de la manera com s'utilitzen les cartes: es pot jugar amb una sola carta, combinar-ne dues o tres, crear recorreguts de moviment o construir petites seqüències col·lectives.

Així, 1, 2, 3... Mou-te manté l'esperit lúdic i creatiu d'ImproK, però adapta el llenguatge, les consignes i el format visual a la realitat d'una aula d'educació infantil. El disseny del joc de cartes i el resultat final es poden consultar a *l'annex 11*.

3.10.2 Dossier de danses tradicionals catalanes per a l'educació infantil

El dossier elaborat és una proposta didàctica pensada per facilitar la incorporació de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil. Es tracta d'un recurs pràctic adreçat principalment a mestres d'I3, I4 i I5, amb la voluntat d'oferir una eina clara, organitzada i adaptable per treballar la dansa a l'aula de manera progressiva i continuada al llarg del curs. La proposta neix de la necessitat detectada de disposar de més recursos i orientacions per treballar aquest àmbit més enllà de les activitats puntuals vinculades a festes o celebracions.

El document s'organitza en diferents apartats. Primerament, presenta una introducció i uns objectius que justifiquen la importància de treballar la dansa tradicional catalana a Educació Infantil. A continuació, inclou orientacions metodològiques sobre la programació de les danses, l'estructura d'una sessió i la gestió del grup. També recull aspectes corporals i punts de dansa adaptats a l'etapa, com el ritme, la pulsació, la rotllana, la lateralitat, l'espai, el galop o el punteig.

La part central del document és la proposta de danses, organitzades per nivells I3, I4 i I5 i per trimestres. Cada dansa es presenta en format de fitxa, amb la seva contextualització, lletra, punts de dansa, coreografia i propostes de treball. Finalment, el dossier incorpora recursos i orientacions per continuar aprofundint en la dansa tradicional catalana, així com unes conclusions finals sobre el valor educatiu d'aquesta proposta.

A *l'annex 12* s'hi pot consultar la plantilla de cartes utilitzada, així com algunes imatges del resultat final del joc.

4. Anàlisi de resultats

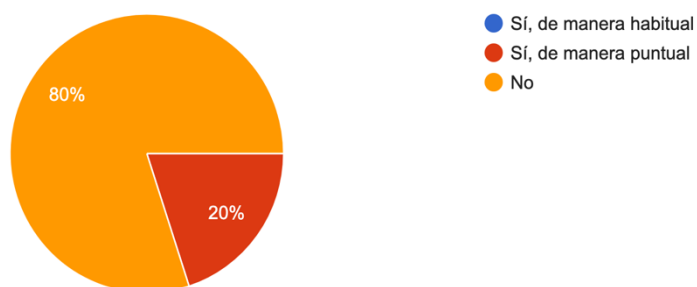
4.1 Anàlisi de resultats del qüestionari

En aquest apartat es presenten i s'analitzen les dades obtingudes a través del qüestionari adreçat a mestres d'Educació Infantil. Aquest instrument té com a finalitat conèixer la presència de la dansa tradicional catalana als centres educatius -en relació amb l'OE2-, així com la percepció del professorat sobre el seu valor educatiu i els beneficis que pot comportar per a l'alumnat -en relació amb l'OE1 i l'OE3-, la formació rebuda i els recursos disponibles per treballar-la a l'aula.

La mostra està formada per un total de 20 mestres d'Educació Infantil. Pel que fa al tipus de centre, el 55% són mestres d'escoles públiques, el 30% d'escoles concertades, el 10% d'escoles rurals/ZER i el 5% docents d'escoles privades.

Per tal d'analitzar les dades de manera ordenada i coherent, s'ha seguit la mateixa estructura en blocs que presentava el qüestionari. D'aquesta manera, els resultats s'organitzen en diferents sectors temàtics que permeten interpretar millor les respostes obtingudes. Aquesta divisió facilita l'anàlisi progressiva de les dades, començant per la presència i implementació de la dansa tradicional catalana als centres, i continuant amb altres aspectes com la pràctica docent, la percepció del professorat, la formació rebuda, els recursos disponibles i les possibles dificultats o necessitats detectades.

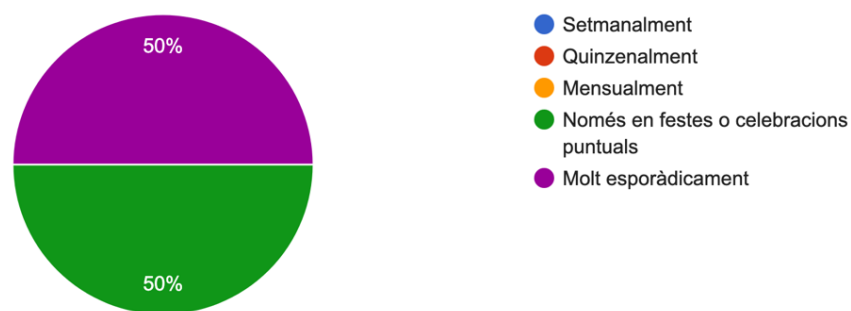
Els resultats mostren que la dansa tradicional catalana té una presència limitada als centres d'Educació Infantil participants. Tot i que la dansa en general es treballa en alguns centres, principalment de manera puntual, quan es pregunta específicament per la dansa tradicional catalana, només un 20% de les mestres afirma que es treballa al seu centre de manera puntual, mentre que el 80% indica que no.

Gràfic 1. Al vostre centre es treballa la dansa tradicional catalana? - Elaboració pròpia

En primer lloc, s'analitzen les dades relacionades amb la presència i implementació de la dansa tradicional catalana als centres d'Educació Infantil participants. Aquest bloc permet conèixer fins a quin punt aquesta pràctica forma part de la realitat educativa dels centres, en quins cursos s'introdueix, amb quina freqüència es treballa i en quins espais o moments escolars acostuma a aparèixer. Les respostes relacionades a la presència i implementació al centre (els cursos, la freqüència i l'espai) igual que la pràctica docent estan contestades dins d'aquest 20% de respostes que han afirmat que fan dansa tradicional de manera puntual.

Pel que fa als cursos, les mestres que sí que la treballen assenyalen que apareix sobretot a I3, amb un 100% de respostes, i també a I4 i I5, amb un 75% en cada cas. Això, indica que, quan s'introdueix, pot estar present al llarg de tota l'etapa, tot i que no de manera generalitzada.

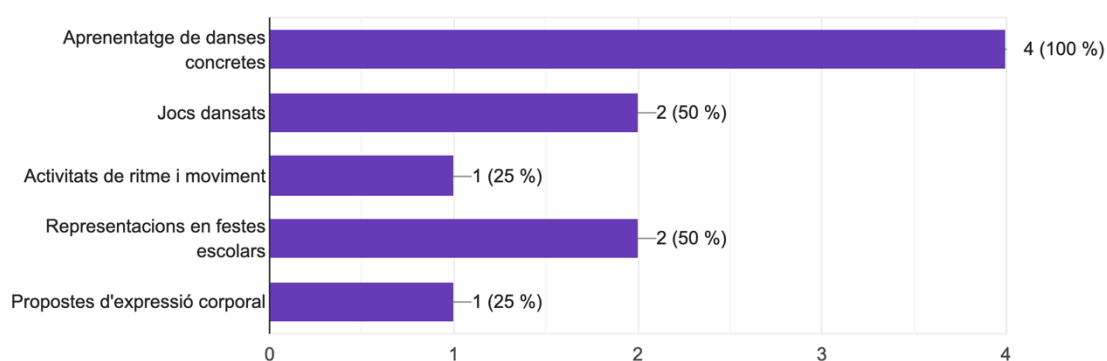
Gràfic 2. Freqüència de la dansa tradicional catalana – Elaboració pròpia

En quant a la freqüència, les dades mostren que no és una pràctica habitual. Un 50% indica que es treballa només en festes o celebracions puntuals, i l'altre 50% afirma que es fa molt esporàdicament. Per tant, no apareixen respostes que indiquen una pràctica setmanal, quinzenal o mensual.

Finalment, els espais on més apareixen són les festes escolars, amb un 100% de les respostes, i les sessions de música amb un 75%. En canvi, no destaca presència en psicomotricitat, projectes o activitats amb agents externs. Així doncs es pot afirmar que la dansa tradicional catalana es treballa sobretot des d'una vessant festiva i musical, però encara no està integrada de manera sistemàtica ni transversal dins la programació dels centres.

En segon lloc, s'analitzen les respostes vinculades a la pràctica docent i a les activitats que es duen a terme per treballar la dansa tradicional catalana a l'aula. Aquest bloc permet observar quins tipus de propostes s'utilitzen, quina durada tenen, quins recursos es fan servir i quines dificultats perceben les mestres a l'hora d'incorporar aquesta pràctica en el context educatiu.

Pel que fa a la pràctica docent, les respostes mostren que les activitats que es duen a terme més habitualment són l'aprenentatge de danses concretes, amb un 100% de les respostes. També apareixen els jocs dansats i les representacions en festes escolars, amb un 50% cadascun. En canvi, les activitats de ritme i moviment i les propostes d'expressió corporal tenen una presència menor, amb un 25% de les respostes.

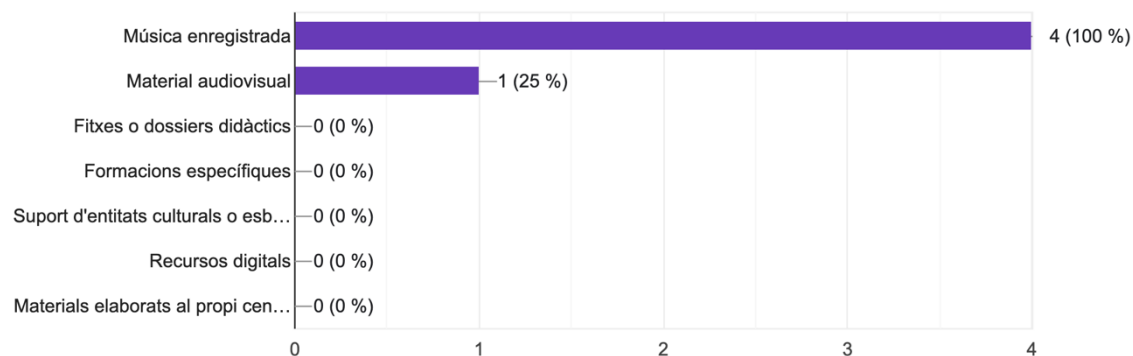

Gràfic 3. Activitats que es duen a terme - Elaboració pròpia

Aquestes dades indiquen que la dansa tradicional catalana es treballa sobretot a partir de l'aprenentatge de coreografies o danses específiques, més que no pas com una proposta oberta d'experimentació corporal, expressió o moviment. Per tant, la pràctica sembla estar força vinculada a activitats concretes i preparades, sovint relacionades amb celebracions escolars.

Pel que fa a la durada, les sessions i activitats solen ser breus o de durada mitjana. Un 50% de les mestres indica que duren menys de 30 minuts, mentre que l'altre 50% afirma que tenen una durada d'entre 30 i 45 minuts. No hi ha cap resposta que indiqui activitats de més de 45 minuts. Això mostra que es tracta de propostes adaptades al ritme i a característiques pròpies de l'etapa d'Educació Infantil.

En quant als recursos utilitzats, destaca clarament la música enregistrada, present en el 100% de les respostes. En canvi, només un 25% afirma utilitzar material audiovisual, i no apareixen respostes relacionades amb fitxes, dossiers didàctics, formacions específiques, recursos digitals o suport d'entitats culturals.

Gràfic 4. Recursos per treballar la dansa tradicional catalana - Elaboració pròpia

Aquest resultat evidencia que les mestres treballen la dansa tradicional catalana principalment amb recursos musicals bàsics, especialment música enregistrada, però amb poc suport de materials didàctics, recursos digitals, formacions específiques o entitats externes. Aquesta dada pot tenir diverses interpretacions. D'una banda, podria indicar que les mestres no tenen prou espais, plataformes o fonts on trobar materials adaptats a l'etapa d'Educació Infantil. De l'altra, també podria reflectir una manca de recursos específics i accessibles sobre la dansa tradicional catalana pensats per a infants d'aquestes edats. El fet que no s'utilitzin fitxes, dossiers, recursos digitals ni suport d'entitats culturals suggereix que la pràctica depèn sobretot dels coneixements i la iniciativa de cada mestra. Per aquest motiu, es detecta la necessitat de disposar de materials més clars, pràctics i adaptats que facilitin la incorporació de la dansa tradicional catalana a l'aula.

En resum, la pràctica docent de la dansa tradicional catalana es concreta sobretot en l'aprenentatge de danses específiques, de curta o mitjana durada, utilitzant principalment música enregistrada. Tot i això, les dades també mostren que aquesta pràctica encara disposa de pocs recursos didàctics i no sempre ocupa un lloc prioritari dins la programació dels centres.

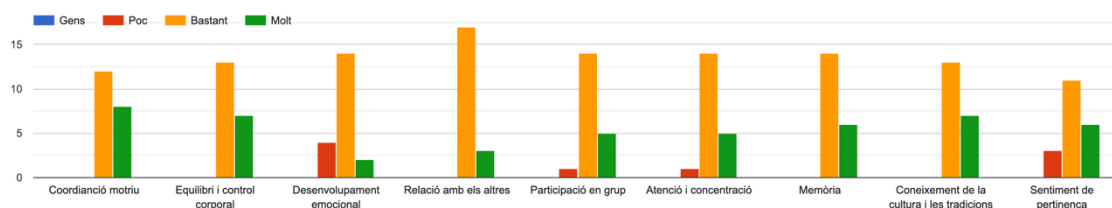
En tercer lloc, s'analitzen les respostes relacionades amb la valoració que fan les mestres sobre el potencial educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil.

L'objectiu és conèixer fins a quin punt les docents consideren que aquesta pràctica pot contribuir al desenvolupament dels infants i en quins àmbits educatius creuen que pot tenir més incidència.

Els resultats mostren una valoració força positiva. En una escala de l'1 al 5, cap mestra valora el potencial educatiu de la dansa tradicional catalana amb un 1 o un 2. La majoria de respostes se situen en valors alts: un 45% li atorga un 4 i un 30% un 5. El 25% restant la puntuava amb un 3. Per tant, es pot afirmar que les mestres reconeixen un potencial educatiu mitjà-alt o alt en aquesta pràctica.

Pel que fa als àmbits on pot tenir més incidència, el més destacat és el desenvolupament motriu, assenyalat pel 100% de les participants. També destaquen l'expressió corporal, amb un 90%, el coneixement de la cultura i les tradicions catalanes, amb un 85%, el desenvolupament social, amb un 75%, i el sentiment de pertinença, amb un 70%. Aquests resultats indiquen que les mestres perceben la dansa tradicional catalana com una pràctica global, capaç de contribuir tant al desenvolupament corporal com a la dimensió social, cultural i identitària dels infants.

El gràfic sobre aspectes concrets reforça aquesta percepció positiva, ja que en tots els ítems la majoria de respostes se situen entre “bastant” i “molt”. Els aspectes més valorats són la relació amb els altres, la coordinació motriu, i l'equilibri i control corporal. També destaquen la participació en grup, l'atenció i concentració, la memòria i el coneixement de la cultura i les tradicions, que reben majoritàriament valoracions positives. En canvi, els aspectes amb alguna valoració més baixa són el desenvolupament emocional, el sentiment de pertinença, la participació en grup i l'atenció i concentració, on apareixen algunes respostes de “poc”. Tot i això, aquestes són minoritàries i no modifiquen la tendència general positiva del conjunt de dades.

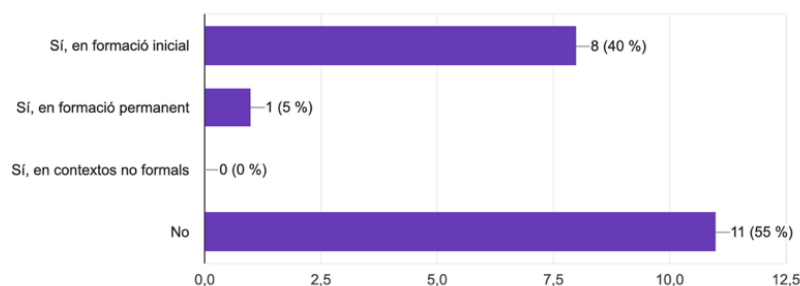

Gràfic 5. Fins quin punt pot incidir la dansa tradicional catalana en els aspectes esmentats - Elaboració pròpia

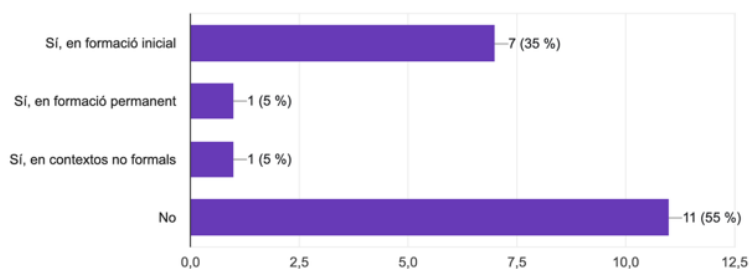
En síntesi, les mestres participants reconeixen clarament el valor educatiu de la dansa tradicional catalana dins l'etapa d'Educació Infantil. Les dades mostren que la consideren especialment útil per afavorir el desenvolupament motriu, l'expressió corporal, la relació amb els altres i el coneixement de la cultura catalana. Així doncs, tot i que en apartats anteriors s'ha observat que la seva presència als centres és limitada, la percepció docent sobre el seu potencial pedagògic és clarament favorable.

En quart lloc, s'analitzen les respostes relacionades amb la formació docent en dansa i, més concretament, en dansa tradicional catalana aplicada a l'Educació Infantil. Aquest bloc permet conèixer si les mestres han rebut formació específica, quin grau de preparació perceben que tenen i quines necessitats formatives consideren més útils per incorporar aquesta pràctica a l'aula.

Els resultats mostren que la formació específica és limitada. Un 55% de les mestres afirma que no ha rebut cap formació en dansa aplicada a l'educació, mentre que un 40% l'ha rebut durant la formació inicial i només un 5% en formació permanent. En el cas concret de la dansa tradicional catalana, les dades són molt similars: un 55% no ha rebut cap formació, un 35% l'ha rebut en la formació inicial, un 5% en formació permanent i un 5% en contextos no formals.

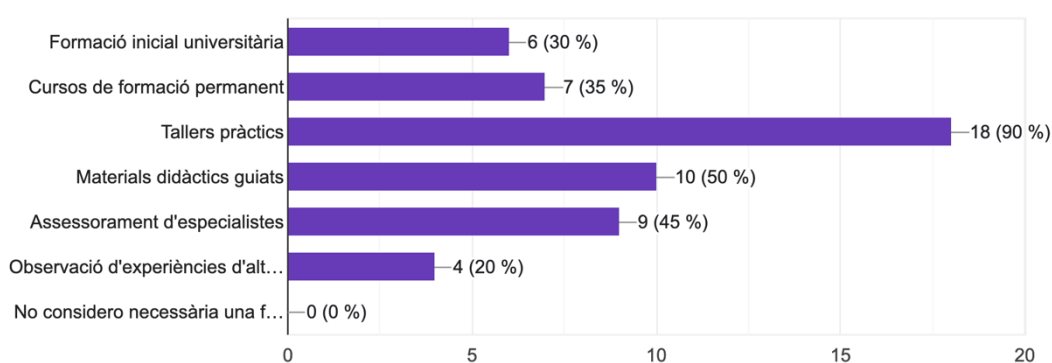
Gràfic 6. Formació específica en dansa a l'educació - Elaboració pròpia

Gràfic 7. Formació específica en dansa tradicional catalana a l'educació - Elaboració pròpia

Aquesta manca de formació es reflecteix en la percepció de preparació de les mestres. Cap participant es valora amb un 4 o un 5, i la majoria se situa en puntuacions baixes: un 35% amb un 1, un 40% amb un 2 i un 25% amb un 3. Per tant, es pot afirmar que les mestres no se senten prou preparades per treballar la dansa tradicional catalana amb infants d'Educació Infantil.

Tot i això, les participants sí que consideren necessària més formació. Un 65% valora aquesta necessitat amb un 4 i un 30% amb un 3. Pel que fa al tipus de formació més útil, destaquen sobretot els tallers pràctics, assenyalats pel 90% de les mestres. També es valoren els materials didàctics guiats amb un 50% i l'assessorament d'especialistes amb un 45%.

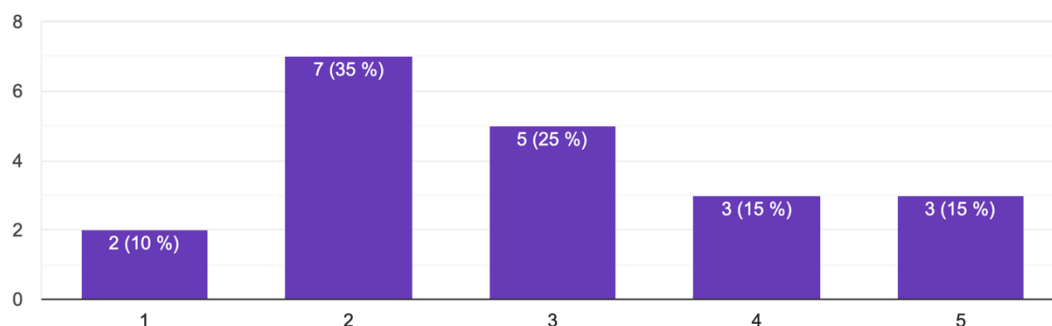

Gràfic 8. Quina formació es considerà més útil per la incorporació a l'aula? - Elaboració pròpia

Les dades evidencien que la formació docent en dansa tradicional catalana és insuficient i que moltes mestres no se senten prou preparades per treballar-la. Alhora, es detecta una demanda clara de formació pràctica, materials guiats i suport especialitzat per facilitar-ne la incorporació a l'aula.

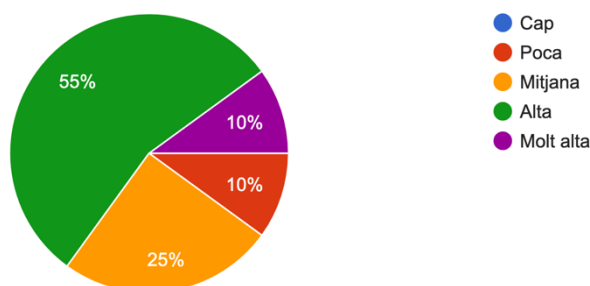
Per últim, es recullen les idees principals que es desprenen del qüestionari, amb la finalitat d'obtenir una visió global sobre la situació de la dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil. Aquesta síntesi permet relacionar els diferents blocs analitzats anteriorment i valorar tant la presència actual d'aquesta pràctica com les possibilitats de reforçar-la en el context escolar.

Els resultats mostren que la dansa tradicional catalana encara no té un reconeixement consolidat dins l'àmbit educatiu. Davant la pregunta sobre com valoren la seva presència i reconeixement, les respostes es distribueixen principalment entre els valors baixos i mitjans: un 35% de les mestres la puntua amb un 2 i un 25% amb un 3. En canvi, només un 30% la situa en valors alts, amb un 15% que la valora amb un 4 i un altre 15% amb un 5. Aquestes dades indiquen que, segons la percepció docent, la dansa tradicional catalana continua ocupant un lloc secundari dins l'escola.

Gràfic 9. Valoració de la presència i reconeixement de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu - Elaboració pròpia

Tot i això, aquesta manca de reconeixement no implica una falta d'interès per part de les mestres. Al contrari, quan es pregunta per la predisposició a incorporar-la o reforçar-la al centre o a l'aula, els resultats són força positius. Un 55% manifesta una predisposició alta i un 10% molt alta, mentre que un 25% se situa en una predisposició mitjana. Només un 10% indica poca predisposició i cap mestra afirma no tenir-ne gens. Per tant, es pot observar una actitud favorable cap a la incorporació d'aquesta pràctica, encara que actualment no estigui gaire present.

Gràfic 10. Predisposició per incorporar la dansa tradicional a l'aula - Elaboració pròpia

Les respostes obertes també aporten elements interessants. D'una banda, es destaca que la dansa podria tenir cabuda dins l'àrea de música i que l'especialista d'aquesta àrea podria ajudar a introduir-ne activitats. D'altra banda, es posa com a exemple el cas d'escoles i municipis on es cuiden especialment les danses i les tradicions, fet que contribueix a reforçar el valor cultural i social d'aquestes pràctiques.

En conjunt, els resultats permeten concloure que la dansa tradicional catalana és percebuda com una proposta amb valor educatiu, però encara poc integrada en la realitat dels centres. Les mestres mostren interès i predisposició, però també s'han detectat obstacles com la manca de formació, la poca disponibilitat de recursos i el fet que no sempre sigui una prioritat dins la programació. Per aquest motiu, seria necessari oferir propostes pràctiques, materials adaptats i orientacions clares que facilitin la seva incorporació a l'Educació Infantil de manera més continuada.

4.2 Anàlisi de resultats de les entrevistes

Per tal d'aprofundir en la presència i el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, s'han analitzat tres tipus d'entrevistes realitzades a perfils diferents: docents, especialistes vinculades a la dansa i agents relacionats amb la cultura tradicional. Aquestes mirades complementàries permeten identificar idees principals, punts en comú, diferències i aportacions rellevants per al desenvolupament de la proposta educativa.

4.2.1 Entrevistes a mestres

L'entrevista realitzada a una mestra d'Educació Infantil permet conèixer la presència real de la dansa a l'aula i les dificultats que condicionen la seva incorporació en el dia a dia escolar. La docent té experiència en escoles petites i rurals, sovint amb grups de diferents edats dins una mateixa aula, fet que la porta a valorar propostes flexibles i adaptades als ritmes dels infants. Tot i que considera que la dansa té valor educatiu, explica que actualment la treballa poc: quan feia psicomotricitat la incorporava amb més facilitat, però ara apareix de manera esporàdica i improvisada. Entre els principals obstacles, identifica el desconeixement del repertori de danses catalanes i la manca de temps dins la dinàmica escolar.

La mestra considera que el moviment és essencial a Educació Infantil, ja que els infants es relacionen amb l'entorn a través del cos. També defensa que la dansa hauria de tenir més presència, perquè permet treballar aspectes com la memòria, el ritme i l'expressió corporal. Pel que fa a la dansa tradicional catalana, destaca el seu valor cultural, ja que ajuda a transmetre l'estima i el respecte per les tradicions pròpies.

En conjunt, l'entrevista mostra que la dansa tradicional catalana és percebuda com una proposta amb valor educatiu i cultural, però que la seva incorporació queda condicionada per la manca de formació, coneixement i temps. Per això, es fa evident la necessitat d'oferir recursos pràctics i formació docent que facilitin la seva aplicació a l'aula.

4.2.2 Entrevistes a experts en dansa

Les entrevistes realitzades a les professionals expertes en dansa mostren una mirada molt pedagògica sobre el valor de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'educació infantil. Ambdues entrevistades parteixen d'una trajectòria vinculada tant a la pràctica artística com a l'ensenyament de la dansa, fet que els permet entendre-la com un llenguatge educatiu amb un gran potencial formatiu.

Les expertes coincideixen a destacar que la dansa afavoreix diferents dimensions del desenvolupament infantil. A través del moviment, els infants poden treballar el coneixement del propi cos, la coordinació, la consciència espacial, l'escolta musical, el ritme, la relació amb el grup, l'expressió emocional i la creativitat. En aquest sentit, la dansa aporta una dimensió molt diferent del treball corporal que es pot fer des de la psicomotricitat o l'educació física, ja que incorpora de manera explícita l'expressió, l'emoció i la interpretació personal.

Pel que fa a la dansa tradicional catalana, les entrevistades en destaquen el valor cultural, comunitari i pedagògic, ja que el seu caràcter festiu, repetitiu i lúdic facilita la participació dels infants i permet treballar aprenentatges corporals, musicals, socials i culturals de manera vivencial. Alhora, remarquen la importància d'adaptar les propostes a l'etapa d'Educació Infantil, amb sessions clares, consignes senzilles, dificultat progressiva, joc i espais per a l'expressió i la creativitat. En aquest sentit, consideren convenient fragmentar

les danses i treballar objectius concrets, com l'espai, el ritme, la musicalitat, la coordinació o la relació amb els altres.

Les entrevistades també assenyalen el valor dels recursos propis de la dansa tradicional catalana, com ara els mocadors, els bastons, els cascavells, les cintes, les faixes, els panderos o les panderetes. Aquests elements no només tenen una funció estètica o folklòrica, sinó que poden esdevenir recursos didàctics per treballar la coordinació, el ritme, l'escolta, la consciència corporal i la relació amb l'espai i amb el grup.

En conjunt, les aportacions de les expertes mostren que incorporar la dansa tradicional catalana a l'escola amb sentit pedagògic no significa únicament transmetre un repertori folklòric, sinó oferir als infants una experiència corporal, expressiva, cultural i col·lectiva. Per tant, aquesta pràctica pot contribuir a enriquir les propostes educatives d'Educació Infantil sempre que es presentin de manera adaptada, significativa i vinculada als interessos i necessitats dels infants.

4.2.3 Entrevistes a agents de transmissió i difusió de dansa tradicional catalana

Les entrevistes realitzades als agents de transmissió i difusió de la dansa tradicional mostren una mirada molt vinculada a la pràctica, a l'experiència comunitària i a la connexió entre cultura popular i educació. Les entrevistades, amb trajectòria en esbarts i en el treball amb infants, entenen la dansa tradicional com una eina per apropar la cultura d'arrel als més petits, però també com un espai de convivència, aprenentatge i pertinença. En aquest sentit, no la conceben només com l'aprenentatge d'uns passos o d'una coreografia, sinó com una experiència vivencial que permet descobrir, viure i participar en la cultura popular. Aquesta dimensió cultural es relaciona directament amb el valor comunitari de la dansa tradicional. Les agents coincideixen a destacar que, a través de la pràctica dansada, es treballen valors com el respecte, el companyerisme, el compromís, la cooperació, la generositat, el treball en equip i la convivència. Així, formar part d'un esbart o participar en una proposta de dansa tradicional no només implica ballar, sinó també sentir-se part d'un grup i d'una comunitat.

Pel que fa a l'etapa d'Educació Infantil, les entrevistades remarquen que la dansa s'ha d'introduir sobretot a través del joc, el moviment i la música. En aquestes edats, les

propostes parteixen de dinàmiques lúdiques, jocs musicals, activitats de descoberta del cos, escolta del ritme i reconeixement de frases musicals. Destaquen, també, la importància de segmentar les danses i ensenyar-les progressivament, tot i que algunes danses infantils, pel seu caràcter repetitiu i seqüencial, poden introduir-se directament de manera ballada. A més, valoren l'ús de materials com bastons, cascavells, mocadors o pedretes, que poden ajudar els infants a connectar amb el ritme, el moviment i la pròpia dansa. Aquests materials són especialment útils amb els més petits, ja que permeten familiaritzar-se amb elements de la cultura popular de manera lúdica i corporal.

Pel que fa als beneficis observats, les agents assenyalen millores en la coordinació, el sentit del ritme, la motricitat, l'agilitat i el coneixement del cos. Alhora, destaquen beneficis socials i emocionals, com la confiança, la capacitat de treballar amb els altres i el sentiment de pertinença a una comunitat. Per tant, la dansa tradicional és valorada tant pel seu impacte corporal com per la seva dimensió social, cultural i identitària.

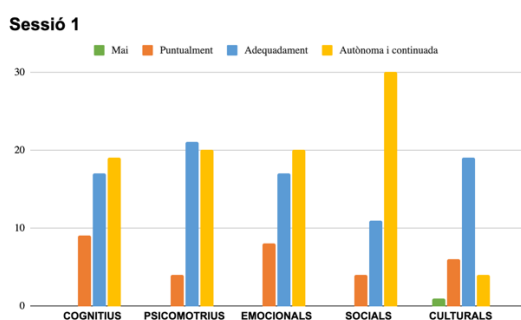
Finalment, les entrevistades identifiquen algunes dificultats per incorporar la dansa tradicional catalana a l'àmbit escolar. Entre aquestes, destaquen la manca de temps, de recursos i de formació o sensibilització del professorat. Tot i que les col·laboracions amb centres educatius són valorades positivament, sovint es concreten en tallers puntuals o mostres d'entitat, sense una continuïtat real dins del projecte educatiu de l'escola. Per això, les agents consideren necessari oferir més suport als mestres, amb materials accessibles, formació i vincles més estables amb les entitats de cultura popular.

En conjunt, les aportacions dels agents de transmissió i difusió mostren que la dansa tradicional catalana té un gran potencial educatiu quan es planteja com una experiència vivencial, lúdica i comunitària. Aquest perfil posa especialment l'accent en el vincle entre escola, entorn i cultura popular, i evidencia que la presència de la dansa tradicional a Educació Infantil pot afavorir tant el desenvolupament corporal dels infants com la seva participació en la vida cultural i col·lectiva.

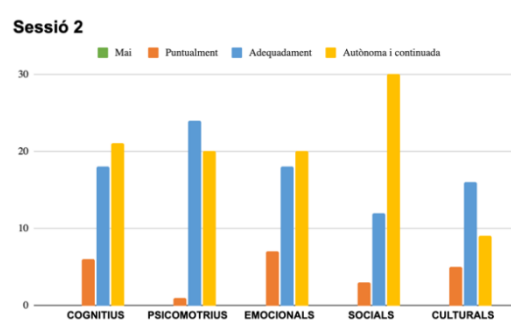
4.3 Anàlisi de resultats de la graella d'observació

Per valorar la intervenció a l'aula, es van utilitzar dues graelles d'observació. La primera tenia com a objectiu avaluar l'efectivitat de les sessions de dansa tradicional catalana i observar si la proposta afavoria beneficis cognitius, psicomotrius o físics, emocionals, socials i culturals en els infants. La segona graella se centrava a identificar l'estat emocional que generava en els infants la participació d'aquestes sessions.

La intervenció es va dur a terme en dues sessions amb un grup internivell d'Educació Infantil format per 15 infants: 6 d'I3, 4 d'I4 i 5 d'I5. Les dades es van recollir mitjançant una escala de valoració, fet que va permetre analitzar de manera sistemàtica la resposta dels infants i valorar l'impacte de la proposta.

Gràfic 11. Resultats dels beneficis sessió 1 - Elaboració pròpia.

Gràfic 12. Resultats dels beneficis sessió 2 - Elaboració pròpia

En general, els resultats mostren una evolució positiva entre la sessió 1 i la sessió 2. En totes dues sessions predominen les valoracions “adequadament” i “autònoma i continuada”, fet que indica que la proposta de dansa tradicional catalana va ser adequada per al grup i que els infants van respondre favorablement a les activitats plantejades. En general, els resultats mostren una evolució positiva entre la sessió 1 i la sessió 2. En totes dues sessions predominen les valoracions “adequadament” i “autònoma i continuada”, fet que indica que la proposta de dansa tradicional catalana va ser adequada per al grup i que els infants van respondre favorablement a les activitats plantejades.

En la sessió 1, els beneficis més destacats apareixen sobretot en l'àmbit social, ja que és on hi ha una puntuació més alta en “autònoma i continuada”. Això mostra que la dansa va afavorir especialment la interacció entre els infants, la participació conjunta i la relació amb el grup. També es poden observar bons resultats en els àmbits cognitiu, psicomotriu

i emocional, tot i que encara hi ha algunes respostes situades en “puntualment”, cosa que pot indicar que els infants necessitaven familiaritzar-se amb la proposta.

En la sessió 2, es manté aquesta tendència positiva i s’observa una millora en alguns àmbits. Els beneficis cognitius, psicomotrius, emocionals i socials continuen obtenint resultats elevats, especialment en les categories “adequadament” i “autònoma i continuada”. Això pot indicar que, en repetir o aprofundir en la proposta, els infants es van mostrar més segurs, van comprendre millor la dinàmica de la dansa i van participar amb més autonomia.

L’àmbit social torna a ser el més destacat, amb una puntuació molt alta en “autònoma i continuada” en totes dues sessions. Aquest resultat evidencia que la dansa tradicional catalana pot ser una eina molt útil per fomentar la cohesió del grup, la cooperació i la participació compartida.

Pel que fa a l’àmbit cultural, els resultats són positius, però menys elevats que en la resta de dimensions. Això pot ser degut al fet que els beneficis culturals requereixen més temps i continuïtat per consolidar-se, ja que la comprensió del valor patrimonial i tradicional de la dansa no s’assoleix de manera immediata, especialment en infants d’Educació Infantil.

Com a conclusió general, els gràfics mostren que la proposta va tenir un impacte favorable en el grup, especialment en els beneficis socials, psicomotrius i emocionals. La comparació entre sessions permet afirmar que la continuïtat de la pràctica afavoreix una participació més autònoma i segura per part dels infants, i reforça la idea que la dansa tradicional catalana pot contribuir al desenvolupament global dins l’etapa d’Educació Infantil.

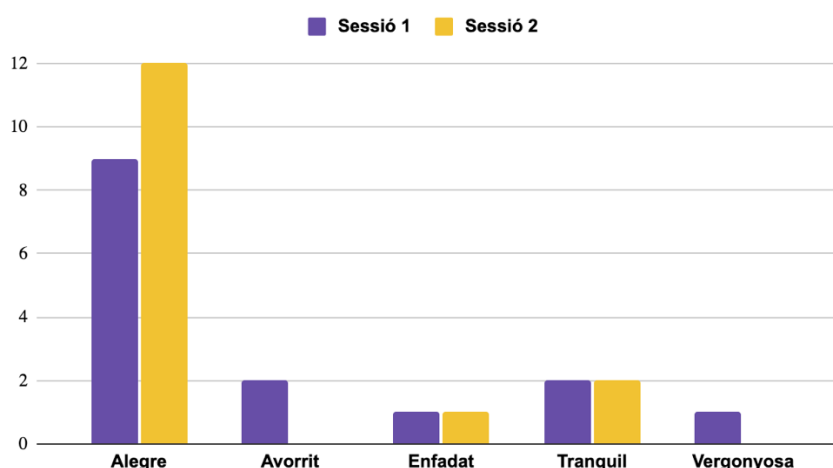
A més de valorar l’efectivitat de les sessions, es va utilitzar una segona graella per observar l’estat emocional dels infants durant la proposta de dansa tradicional catalana. Aquest instrument permetia identificar les emocions predominants i analitzar com els infants vivien l’activitat a nivell emocional.

Els resultats del gràfic 13 mostren que l'emoció predominant en les dues sessions va ser l'**alegria**. A la sessió 1, aquesta emoció ja apareix amb una freqüència elevada, però a la sessió 2 augmenta encara més. Aquest increment podria estar relacionat amb la introducció d'un element característic de la dansa, com és el **camal de cascavells**, ja que aquest recurs semblava despertar l'interès dels infants i augmentar la seva motivació durant l'activitat.

Pel que fa a la resta d'emocions, s'observa una presència molt baixa. L'**avorriment** només apareix a la primera sessió i desapareix a la segona, cosa que pot indicar una millor implicació dels infants en la continuïtat de la proposta. Les mostres de **malestar** es mantenen en un nivell molt reduït en totes dues sessions, mentre que la **tranquil·litat** es manté estable. Finalment, la **vergonya** només apareix de manera puntual a la primera sessió i no es registra a la segona, fet que pot relacionar-se amb una major confiança dels infants en l'activitat i en el grup.

En conjunt, els resultats indiquen que les sessions de dansa tradicional catalana van generar un impacte emocional positiu en els infants. L'augment de l'alegria i la disminució d'emocions com l'avorriment o la vergonya suggereixen que la repetició, la familiarització amb la proposta i la incorporació d'elements propis de la dansa van afavorir un clima de seguretat, participació, motivació i benestar dins l'aula.

Estat emocional de les sessions

Gràfic 13. Estat emocional dels infants durant les dues sessions

En resum, els resultats dels dos gràfics mostren que la proposta de dansa tradicional catalana va tenir una resposta positiva per part dels infants. D'una banda, la graella d'efectivitat evidencia beneficis en les diferents dimensions observades, especialment en l'àmbit social, psicomotriu i emocional, fet que indica que la dansa va afavorir la participació, la relació amb els companys, el moviment i l'expressió corporal.

D'altra banda, la graella d'estat emocional mostra que l'emoció predominant durant les dues sessions va ser l'alegria, amb un augment en la segona sessió. Aquest fet suggereix que els infants van viure la proposta amb interès i benestar, especialment a mesura que es familiaritzaven amb l'activitat i amb la incorporació d'elements propis de la dansa, com el camal de cascavells.

Així doncs, es pot concloure que les sessions van ser adequades per al grup internivell d'Educació Infantil i que la dansa tradicional catalana pot esdevenir una eina educativa valuosa per afavorir el desenvolupament global dels infants, tant des d'una perspectiva motriu i social com emocional i cultural.

5. Conclusions

5.1 Retornar objectius inicials

En relació amb els objectius plantejats a l'inici del treball, es pot afirmar que, de manera general, s'han assolit. L'objectiu general del TFG era analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, tenint en compte els seus beneficis en el desenvolupament integral dels infants, la seva relació amb el currículum i les possibilitats d'incorporació dins la pràctica educativa.

El primer objectiu, **identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals**, s'ha assolit a través del marc teòric, la revisió de la literatura i les entrevistes. Aquests beneficis no només s'han identificat a nivell teòric, sinó que també han aparegut en les entrevistes i en la intervenció pràctica. Les professionals entrevistades han destacat especialment el coneixement del cos, la coordinació, el ritme, la relació amb el grup, l'expressió emocional i el sentiment de pertinença. A més, les graelles d'observació han permès constatar que, durant les sessions, els infants van mostrar una resposta positiva sobretot en l'àmbit social, psicomotriu i emocional.

El segon objectiu, **analitzar l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana a les escoles**, també s'ha assolit. Els resultats del qüestionari mostren que aquesta pràctica té una presència limitada i que, quan apareix, sovint ho fa de manera puntual, vinculada a festes, celebracions o activitats musicals.

Pel que fa al tercer objectiu, **conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana**, s'ha assolit mitjançant el qüestionari i les entrevistes. Tot i que les respostes recollides especifiquen aquesta presència limitada, a percepció docent és majoritàriament favorable. Les mestres reconeixen el potencial educatiu de la dansa tradicional catalana, especialment en relació amb el desenvolupament motriu, l'expressió corporal, el coneixement de la cultura catalana i la relació amb els altres.

Finalment, el quart objectiu, **validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana**, s'ha pogut abordar a través de dues sessions pràctiques amb un grup internivell d'I3, I4 i I5. Les graelles d'observació mostren una resposta positiva dels infants, especialment pel que fa a la participació, la relació amb els companys, el moviment i el benestar emocional. La intervenció també ha mostrat que la repetició i la familiarització amb la proposta afavoreixen una participació més segura i autònoma. L'ús d'elements propis de la dansa tradicional, com els cascavells, va contribuir a augmentar la motivació i el gaudi dels infants. Tot i això, cal tenir present que, a causa de la brevetat de la intervenció, els resultats s'han d'interpretar com una primera aproximació i no com una validació generalitzable.

Així doncs, el treball ha permès donar resposta als objectius inicials i confirmar que la dansa tradicional catalana pot esdevenir un recurs pedagògic valuós a Educació Infantil, sempre que es presenti de manera vivencial, lúdica, progressiva i adaptada a l'edat dels infants.

5.2 Valoració dels resultats i de la metodologia

Els resultats mostren que la dansa tradicional catalana és percebuda com una proposta educativa valuosa, però encara poc integrada dins les escoles d'Educació Infantil. Aquesta idea apareix tant en el qüestionari com en les entrevistes, on es detecta una valoració positiva de la dansa, però també una aplicació limitada i poc sistemàtica. Un

dels resultats més significatius és la distància entre la valoració positiva de la dansa tradicional catalana i la seva aplicació real a les aules. Les mestres en reconeixen el valor pedagògic, però les dades mostren que la seva presència continua sent limitada, puntual i poc sistematitzada. Això indica que el problema no és tant una manca d'interès, sinó la falta de condicions que en facilitin la incorporació.

El qüestionari ha ofert una visió general de la situació actual, mentre que les entrevistes han aportat una mirada més profunda sobre les causes d'aquesta situació i sobre les possibilitats pedagògiques de la dansa. Les dades del qüestionari mostren que la dansa tradicional catalana es treballa principalment a partir de l'aprenentatge de danses concretes o de representacions en festes escolars. En canvi, té menys presència com a proposta d'exploració corporal, expressió, creativitat o treball transversal. Aquest fet reforça la necessitat d'entendre la dansa no només com una coreografia final, sinó com un procés educatiu.

També s'ha evidenciat que la manca de formació docent, de temps i de recursos específics condiciona la seva incorporació. Moltes mestres no se senten prou preparades per treballar la dansa tradicional catalana i valoren la necessitat de disposar de tallers pràctics, materials guiats i assessorament d'especialistes. Aquest resultat reforça la importància d'oferir eines clares, accessibles i adaptades a l'etapa.

Finalment, la intervenció pràctica ha permès observar que la dansa tradicional catalana pot generar un clima de participació, cooperació i benestar. L'alegria va ser l'emoció predominant en les dues sessions, i la seva presència va augmentar en la segona sessió. Aquest fet suggereix que la continuïtat, la familiarització amb la proposta i la incorporació d'elements materials propis de la dansa poden afavorir la motivació dels infants.

La metodologia mixta ha estat adequada, ja que ha combinat dades quantitatives i qualitatives i ha permès obtenir una comprensió més completa de l'objecte d'estudi. Tot i això, la mostra és reduïda i la realització de només dues sessions limiten la generalització dels resultats. Malgrat aquesta limitació, les dades obtingudes ofereixen una aproximació significativa al valor educatiu de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.

5.3 Obstacles trobats i solucions

Durant el desenvolupament del treball s'han trobat diversos obstacles que han condicionat el procés de recerca i d'intervenció. Un dels principals ha estat la dificultat d'analitzar una realitat educativa àmplia amb una mostra reduïda. Tot i que el qüestionari i les entrevistes han aportat informació rellevant, el nombre de participants no permet generalitzar els resultats a totes les escoles d'Educació Infantil. Aquesta limitació també s'ha tingut en compte a l'hora d'extreure conclusions, ja que els resultats permeten identificar tendències i necessitats, però no descriure de manera generalitzada la realitat de totes les escoles d'Educació Infantil de Catalunya.

Un altre obstacle ha estat la brevetat de la intervenció pràctica. El fet de realitzar només dues sessions ha limitat la possibilitat d'observar canvis profunds o continuats en els infants. Aquesta limitació ha estat especialment rellevant en relació amb els beneficis culturals, ja que la interiorització del valor patrimonial, identitari i comunitari de la dansa tradicional catalana requereix més temps que altres dimensions més immediatament observables, com la participació, el moviment o el gaudi.

Pel que fa als materials, es va detectar que alguns recursos existents, com el joc ImproK, podien resultar massa complexos per als infants d'Educació Infantil. Aquesta dificultat va portar a adaptar el material i a crear el joc de cartes 1, 2, 3... Mou-te. Aquesta adaptació ha permès donar resposta a una necessitat detectada durant la pràctica: disposar de materials més clars, visuals i flexibles, que facilitin l'exploració corporal i la participació dels infants sense dependre d'un alt nivell de comprensió verbal o lectora.

Finalment, al llarg del treball també s'ha evidenciat que la manca de formació, temps i recursos específics dificulta la incorporació de la dansa tradicional catalana a l'escola. Com a resposta a aquesta necessitat, es va elaborar un dossier de danses tradicionals catalanes per a Educació Infantil, pensat com una eina pràctica per facilitar-ne l'aplicació a l'aula. Així, tant el joc de cartes com el dossier no només són propostes complementàries, sinó respostes concretes als obstacles detectats al llarg del treball: la manca de recursos adaptats, la dificultat d'incorporar la dansa de manera continuada i la necessitat d'oferir eines pràctiques al professorat.

5.4 Valoració personal i professional

A nivell personal, aquest TFG ha estat un procés molt significatiu, ja que parteix d'un àmbit estretament vinculat a la meua trajectòria: la dansa tradicional catalana. El treball m'ha permès analitzar aquesta pràctica des d'una mirada més educativa i fonamentada, més enllà de la vivència personal com a dansaire.

A nivell professional, m'ha ajudat a comprendre millor les possibilitats pedagògiques de la dansa dins l'etapa d'Educació Infantil. El disseny i la realització de la intervenció m'han permès posar en pràctica competències docents com la planificació, l'adaptació de propostes, l'observació del grup i la valoració del procés. També m'ha permès comprovar la importància de l'observació docent, ja que la resposta dels infants no només es pot valorar a partir de si aprenen o no una coreografia, sinó també a partir de la seva participació, motivació, relació amb els companys i benestar emocional.

A més, he pogut prendre consciència que, perquè una proposta educativa sigui aplicable, cal que sigui realista, flexible i ajustada a les necessitats dels infants i del context escolar. En aquest sentit, el TFG m'ha ajudat a unir dues dimensions importants per a mi: l'educació infantil i la dansa tradicional catalana.

5.5 Propostes de continuïtat o millora

Com a proposta de continuïtat, seria interessant ampliar la intervenció a més sessions i aplicar-la durant un període més llarg, per poder observar millor l'evolució dels infants i l'impacte de la dansa tradicional catalana en el seu desenvolupament. Aquesta ampliació permetria valorar amb més profunditat els beneficis culturals, ja que la transmissió del patrimoni, el sentiment de pertinença i la comprensió del context de les danses necessiten una pràctica més continuada i significativa.

També seria convenient aplicar la proposta en altres contextos educatius, com escoles urbanes, escoles rurals o grups d'un sol nivell, per comparar resultats i adaptar millor les propostes a diferents realitats.

Una altra línia de millora seria continuar desenvolupant els recursos creats durant el treball. El dossier podria ampliar-se amb més danses, orientacions metodològiques i materials visuals, mentre que el joc de cartes 1, 2, 3... Mou-te podria enriquir-se amb

noves propostes d'activitat. També seria interessant validar aquests materials amb altres mestres i grups d'infants, per recollir-ne valoracions, observar-ne l'ús real a l'aula i introduir-hi millores a partir de l'experiència pràctica.

Finalment, caldria reforçar la formació docent i fomentar vincles més estables entre les escoles i les entitats de cultura popular, com els esbarts. Aquesta formació hauria de tenir un caràcter pràctic i oferir estratègies concretes per treballar el ritme, l'espai, el cos, la música, els materials i l'adaptació de les danses a l'etapa d'Educació Infantil. D'aquesta manera, la dansa tradicional catalana podria tenir una presència més continuada, significativa i integrada dins l'aula d'Educació Infantil.

6. Referències bibliogràfiques

- Abellán Roselló, L. (2021). La danza como medio potenciador de la psicomotricidad en estudiantes de Educación Infantil. *Revista de Educación Física*, 10.
- Agrupament d'Esbarts Dansaires. (s.d.). *Història de l'Agrupament d'Esbarts Dansaires*.
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). *Esbart*.
- Daryanti, F., Mustika, I. W., Rahayuningtyas, W., & Mustofa, H. A. (2025). The Role of Traditional Dance Education in Children's Learning: A Systematic Literature Review. *Journal of Curriculum Studies Research*, 7(2), 140–154. <https://doi.org/10.46303/jcsr.2025.15>
- Departament de Cultura. (s.d.). *Ballem a l'aula. Descubrim les danses tradicionals*.
- Departament de Cultura. (s.d.). *La Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural - Qui som?*
- El Sac de Danses. (2014, November 16). *La Cercavila*.
- El Sac de Danses. (2019). *El Galop. Danses catalanes i jocs dansats*. SL. Editorial Alpina, Ed.
- Figueres, J. (2016). *La dansa a l'escola. El mestratge de Joan Serra*. Rosa Sensat.
- Garrich i Ribera, M., Viñolas i Insa, A., & Viñolas i Insa, N. (1999). *Manual de descripció coreogràfica de dansa tradicional* (Edicions El Mèdol & Departament de Cultura. Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, Eds.).
- Generalitat de Catalunya. (2022). *DECRET 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica*.
- Generalitat de Catalunya. (2023). *DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil*.
- Hernández-Sampieri, Roberto., & Mendoza Torres, C. Paulina. (2018). *Metodología de la investigación : las rutas cuantitativa, cualitativa y mixta*. McGraw-Hill Education.
- Institut d'Estudis Catalans. (n.d.). *Dansa*.
- Lara-Aparicio, M., Mayorga-Vega, D., & López-Fernández, I. (2019). *Expresión corporal: Revisión bibliográfica sobre las características y orientaciones metodológicas en contextos educativos*. 22, 23–34.
- Linzán-Molina, D. E., & Palma-García III, Y. V. (2022). Análisi del uso de la danza como estrategia de desarrollo psicomotriz en niños de preparatoria. *Polo de Conocimiento*, 7(2), 436–450. <https://doi.org/10.23857/pc.v7i1.3596>
- Marouzé, J. i Gomis, N. (2020). ImproK [Manual d'instruccions]. Àrea Dansa.

- Mendieta, L., Mendieta, R., & Vargas, T. (2017). *Psicomotricidad Infantil*. www.cidecuador.com
- Pastor Prada, R., & Morales Fernández, Á. (2021). Didáctica de la danza tradicional para la escuela: revisión bibliográfica Traditional dance didactics for the school: bibliographic review. *Retos*, 41, 57–67. <https://recyt.fecyt.es/index.php/retos/index>
- Patricio Ávila, H. (2018). El Sac de Danses: història i llegat d'una experiència de dansa a l'escola. *Temps d'Educació*, 54(2018.54), 111–125. <https://doi.org/10.1344/te2018.54.7>
- Pau Rodríguez. (2014, abril 29). Joan Serra: recuperar, desencorsetar i ensenyar la dansa popular catalana. *El Diari de l'educació*.
- Romero-Ramos, N., Lobach, Y., Romero-Ramos, Ó., González, A., Losada, M. del C., & Butirago, R. (2022). BENEFICIOS DE LA DANZA EN EL CONTEXTO EDUCATIVO: UNA REVISIÓN SISTEMÁTICA ENTRE LOS AÑOS 2012-2021. *Latitude: Multidisciplinary Research Journal*, 2(16), 7–16. <https://doi.org/10.55946/latitude.v2i16.191>
- Sugrañes, E. i À. M. Àngels. (2007). *La Educación psicomotriz (3-8 años)* (pp. 23–29).
- Vicente Nicolás, G., Ureña Ortín, N., Gómez López, M., & Carrillo Vigueras, J. (2010). *La danza en el ámbito de educativo Dance in the Educational Context*. *Retos. Nuevas Tendencias En Educación Física, Deporte y Recreación*, 17, 42–45. www.retos.org

7. Annexos

Annex 1. Taula dels beneficis de la dansa tradicional

Taula 3. Revisió bibliogràfica dels beneficis de la dansa tradicional

	Objectiu	Disseny	Intervenció	Variables	Conclusions / Beneficis
1	Avaluar l'impacte en els nivells d'estrès en adaptar-se al nou sistema post COVID.	Pre-post	Teràpia d'Art i Dansa Tradicional (50 minuts per sessió).	Nivell d'estrès	Reducció significativa de l'estrès en estudiants de primària.
2	Avaluar el desenvolupament cognitiu i l'ansietat en alumnes amb discapacitat intel·lectual	Pre-post	Dansa Tradicional Grega (45 minuts, un cop a la setmana durant 12 setmanes).	Ansietat i desenvolupament d'idioma anglès	Augment significatiu en ajuda amb l'ansietat i l'aprenentatge de roves cognitives; l'anglès.
3	Observar el desenvolupament d'habilitats motores en infants de 5 i 6 anys.	Observació	Dansa Tradicional Malaia Zapin	Habilitats motores gruixudes i coordinació	Fomenta el desenvolupament motor gruixut i diferents tipus de coordinació.
4	Examinar els efectes en els paràmetres de condició física d'estudiants de secundària	Pre-post	Programa de Dansa Tradicional Grega vs Programa regular	Força muscular, resistència, capacitat aeròbica, equilibri i flexibilitat	Augment de la força, resistència muscular i capacitat aeròbica; millora de la intel·ligència física.
5	Desenvolupar la intel·ligència cinestèsica en edats primerenques.	Pre-post.	Dansa Tradicional Malaia Zapin (MZTD).	Coordinació, equilibri, agilitat i flexibilitat.	Augment de la intel·ligència cinestèsica en totes les seves facetes corporals.
6	Avaluar la millora de l'assertivitat i autoconsciència.	Pre-post.	Dansa folklòrica turca (2 hores setmanals)	Assertivitat.	Els estudiants del grup experimental van ser més assertius i més autoconscients.

			durant 8 setmanes).		
7	Avaluar l'impacte en el desenvolupament de l'equilibri en nens petits.	Pre-post.	Dansa Tradicional Grega (GTD) i Laban (12 sessions de 45 minuts).	Equilibri estàtic i dinàmic, desenvolupament motor.	Augment de l'equilibri dinàmic, millora del desenvolupament motor i reducció de lesions per caigudes.
8	Millorar les habilitats rítmiques en nens de primària.	Mètodes mixts.	Dansa Tradicional Javanesa (JTD) (moviments d'escalfament, centrals i refredament).	Memòria, precisió, flexibilitat i serietat dels moviments.	Millora en totes les habilitats rítmiques avaluades.
9	Estudiar la millora d'habilitats per a la vida i de pensament positiu.	Enquesta.	Dances Tsamikos i Enteka (GTD) (2 classes/setmana de 45 minuts durant 8 setmanes).	Habilitats de la vida i pensament positiu.	Millor comprensió del pensament positiu, establiment d'objectius i resolució de problemes.
10	Millorar les habilitats locomotores en nens amb síndrome de Down.	Pre-post.	Dansa Tradicional Índia (ITD) (1 hora/dia, 3 dies/setmana durant 6 setmanes).	Quocient motor gruixut i habilitats locomotores.	Resulta en una clara millora de les habilitats locomotores.
11	Analitzar el desenvolupament de la comunicació intercultural.	Enquesta.	Dansa Tradicional Russa (RFD).	Comunicació intercultural.	Esdevé un factor significatiu d'èxit per a la comunicació intercultural.

12	Fomentar els valors socials i la creativitat dels estudiants.	Enquesta.	Dansa Manipuri (ITD).	Valor social, confiança, resolució de problemes i creativitat.	Augment generalitzat de valors socials, domini psicomotor, i creativitat.
13	Avaluar l'impacte en les habilitats socials globals.	Pre-post.	Programa de Dansa Tradicional Grega (GTD).	Habilitats socials.	Presenta una major millora en habilitats socials comparat amb el grup de control.
14	Desenvolupar l'equilibri en estudiants de primària amb autisme (TEA).	Pre-post.	Dansa Tradicional Grega (GTD) (3 cops per setmana durant 4 setmanes).	Equilibri.	És una activitat eficaç i divertida per desenvolupar l'equilibri en estudiants amb TEA.
15	Avaluar els efectes sobre la coordinació.	Pre-post.	Dansa folklòrica de Turquia.	Coordinació de corporal manual.	Té un efecte positiu elevat el nivell de coordinació manual i corporal.
16	Disminuir les ansietats i augmentar la seguretat en un mateix.	Pre-post.	Dansa Tradicional Grega (GTD) (2 classes setmanals durant 4 setmanes).	Creixement individual, aprovació social i ansietats mental/corporal.	Reducció d'ansietats i augment de la seguretat en un mateix (amb un increment superior en els alumnes masculins).
17	Comparar diferents protocols d'escalfament.	Pre-post.	Dansa Tradicional Grega (GTD) com a protocol d'escalfament.	Flexibilitat dinàmica, salt de llargada.	No s'identifiquen diferències significatives en flexibilitat dinàmica entre els protocols, si bé les nenes obtenen millors resultats en algunes proves.
18	Explorar la formació d'habilitats creatives a primària.	Enquesta.	Dansa folklòrica russa (RFD) (Moviments coreogràfics).	Capacitats creatives, vitalitat i interès cultural.	Augmenta les capacitats creatives, afavoreix la vitalitat i satisfà la necessitat de joc i espectacle.

Annex 2. Taula de revisió bibliogràfica: autors i aportacions principals sobre folklore i educació

Taula 4. Taula de revisió bibliogràfica: autors i aportacions sobre el folklore i educació

Autor/any		Síntesi dels resultats
Folklore i escola		
1	Larrea, 1950, 1958	• Connectar l'escola amb la cultura tradicional i emocional quotidiana. • El folklore oblidat per noves condicions de vida i major difusió de la cultura. • L'escola com a centre col·lector i divulgador etnogràfic. El mestre com a investigador folklòric. • Caràcter transversal i enfocament interdisciplinari: connexió amb la resta de matèries escolars. • La dansa popular com a aportació eficaç a la formació integral de l'infant.
2	Moya, 1956	• Connectar l'escola amb la cultura tradicional i emocional quotidiana. • Enfocament interdisciplinari: auxiliar per a història, geografia, sociologia, psicologia, art (teatre, música i dansa).
3	Sciacca, 1965	• Connectar l'escola amb la cultura tradicional i emocional quotidiana. • Relacions entre l'infant i el folklore. • Responsabilitat dels educadors en la projecció didàctica de les activitats folklòriques.
4	Torner, 1965	• Despertar la curiositat intel·lectual i creativa dels infants (Escola activa). • Responsabilitat dels educadors en la projecció didàctica de les activitats folklòriques.
5	Colomer, 1979	• El folklore com a element motivador per al coneixement i comprensió d'altres formes de vida i de pensament.
6	Álamo, 1994	• Percepció i sensibilització del professorat cap a la cultura tradicional. • Implicació de tota la comunitat educativa. • Revitalització del folklore, no només contribuir a la seva conservació i transmissió. • Caràcter transversal: inclusió de les diverses manifestacions del folklore.
7	Puras, Rivas & Zamora, 1996	• Enfocament interdisciplinari: connexió amb la resta de matèries escolars.
8	Costa, 1997	• Superació del model educatiu etnocentrista.

		Publicacions didàctiques de folklore musical per al desenvolupament curricular de la LOGSE i els processos de construcció identitària.
9	Arévalo, 2009	- Revisió de les noves metodologies d'educació musical del segle XX, basades en la recuperació i inclusió del folklore a l'escola. - Necessitat de reflexió i investigació docent per estimular la pràctica del folklore a les aules.
Repertori		
10	Cancelas et al., 2013; Dekker, 2015; Espejo, 1999; Fernández, 1999; Fuertes, 1993, 2006; Fuertes & Zamora, 1996; López-Ibor & Maschat, 2006; Ossa et al., 2009; Pedeslán, 2010; Pereira & Prieto, 2010; Puras et al., 1996; Renobell, 2009; Sánchez & Martín, 2002; Zamora, 1995, 2002	- Repertori nacional i internacional, cançoners, materials escolars, publicacions monogràfiques, etc. - Referències educatives.
Metodologia i escola		
11	Haselbach, 1979	- Selecció de repertori adequat. - Importància del procés didàctic enfront del resultat. - Aprenentatge lúdic; gaudir i aprendre. - La música com a element d'introducció a la dansa. - Metodologia variada: exploració, improvisació i creació. - Treballar en cercle (rotllana), enfront de l'ensenyament frontal. - Ús de versions didàctiques. - Aprenentatge autònom i cooperatiu. - Importància d'una contextualització adequada. - Música i dansa dins d'una educació estètica.
12	Larraz, 1988, 2003	- Importància del procés didàctic enfront del resultat. - Aprenentatge lúdic; gaudir i aprendre. - Socialització, comunicació i expressió. - Metodologia variada: exploració, improvisació i creació. - Aprenentatge autònom i cooperatiu.

13	Sac de Danses, El, 1994	• Desenvolupament integral amb metodologia ben orientada. • Aprenentatge lúdic; gaudir i aprendre. • Imitació simultània. • La música com a element d'introducció a la dansa. • Metodologia variada: exploració, improvisació i creació. • Enfocament interdisciplinari: connexió amb la resta de matèries escolars.
14	Rizo, 1996	• Aprenentatge lúdic; gaudir i aprendre. • Socialització, comunicació i expressió. • Enfocament interdisciplinari: connexió amb la resta de matèries escolars. • Importància d'una contextualització adequada.
15	Muela & Señor, 1997	• Importància del procés didàctic enfront del resultat. • Aprenentatge lúdic; gaudir i aprendre. • Socialització, comunicació i expressió. • Aprenentatge autònom i cooperatiu.
16	Maschat, 2001, 2006, 2013	• Selecció de repertori adequat. • Importància del procés didàctic enfront del resultat. • Aprenentatge lúdic; gaudir i aprendre. • Socialització, comunicació i expressió. • Imitació simultània. • Treballar en cercle (rotllana), enfront de l'ensenyament frontal. • La música com a element d'introducció a la dansa. • Metodologia variada: exploració, improvisació i creació. • Música i dansa dins d'una educació estètica.
17	García, 2003, 2017	• La música com a element d'introducció a la dansa. • Metodologia variada: exploració, improvisació i creació. • Implicació de tota la comunitat educativa.
18	Martín, 2005	• Cançons-joc per introduir els esquemes coreogràfics de les danses tradicionals.
19	Larrinaga, 2007	• Desenvolupament integral (actituds, procediments i coneixements) amb metodologia ben orientada. • Importància de la contextualització adequada de les danses (ús de TIC). • Enfocament transversal: combinar diferents manifestacions del folklore. • Implicació de tota la comunitat educativa.
20	Ereño, 2011	• Aprenentatge lúdic. Aprenentatge divergent.

21	Díaz, 2012, 2017	• Importància del procés didàctic enfront del resultat. • Introducció de jocs rítmics. • La música com a element d'introducció a la dansa. • Metodologia variada: exploració, improvisació i creació. • Millora de la disciplina i convivència a l'aula.
22	Vitanzi, 2015	• Importància del procés didàctic enfront del resultat. • Socialització, comunicació i expressió. • Metodologia variada: exploració, improvisació i creació. • Importància de la contextualització adequada: dansa tradicional situada en el passat i en el nostre present.
23	Gillanders, Rodríguez & Eirín, 2019	• Aprenentatge autònom. • Importància de la contextualització adequada de les danses (ús de TIC). • Ús de materials audiovisuals per a l'aprenentatge de danses i balls tradicionals.

Annex 3. Preguntes del qüestionari per a mestres d'educació infantil

Aquest qüestionari s'adreça a mestres d'Educació Infantil i té com a finalitat conèixer la presència de la dansa tradicional catalana als centres educatius, així com la percepció del professorat sobre el seu valor pedagògic, la formació docent i els recursos disponibles per treballar-la. El qüestionari és anònim i les dades recollides s'utilitzen únicament amb finalitats acadèmiques.

Dades generals

1. Quin tipus de centre educatiu és aquell on trebal·leu?

Opcions de resposta: escola pública, escola concertada, escola privada o escola rural/ZER.

Presència i implementació al centre

2. Al vostre centre es treballa la dansa a Educació Infantil?

Opcions de resposta: sí, de manera habitual; sí, de manera puntual; no.

3. Al vostre centre es treballa la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?

Opcions de resposta: sí, de manera habitual; sí, de manera puntual; no.

4. En quins cursos d'Educació Infantil es treballa la dansa tradicional catalana al centre?

Opcions de resposta: I3, I4 i I5.

5. Amb quina freqüència es fan activitats de dansa tradicional catalana?

Opcions de resposta: setmanalment, quinzenalment, mensualment, només en festes o celebracions puntuals, o molt esporàdicament.

6. En quins espais acostuma a aparèixer la dansa tradicional catalana al centre?

Opcions de resposta: a les sessions de música, a psicomotricitat, en projectes, en festes escolars, amb agents externs com esbarts o talleristes, o altres.

7. Qui acostuma a impartir o dinamitzar aquestes activitats?

Opcions de resposta: tutor/a, especialista de música, especialista de psicomotricitat, professional extern, membres d'un esbart o entitat cultural, o altres.

8. Quin tipus d'activitats es duen a terme habitualment?

Opcions de resposta: aprenentatge de danses concretes, jocs dansats, activitats de ritme i moviment, representacions en festes escolars, propostes d'expressió corporal, o altres.

9. Quina durada tenen aquestes sessions o activitats?

Opcions de resposta: entre 15 i 30 minuts, entre 30 i 45 minuts, o més de 45 minuts.

10. Quins recursos s'utilitzen per treballar la dansa tradicional catalana?

Opcions de resposta: música enregistrada, material audiovisual, fitxes o dossiers didàctics, formacions específiques, suport d'entitats culturals o esbarts, recursos digitals, materials elaborats al propi centre, o altres.

11. Quines dificultats considereu que hi ha hagut o hi ha actualment per incorporar-la o treballar-la?

Opcions de resposta: manca de formació docent, manca de recursos didàctics, manca de temps, manca d'espai, no forma part de les prioritats del centre, desconeixement del repertori, cap dificultat, o altres.

Formació del professorat

12. Heu rebut formació específica en dansa aplicada a l'educació?

Opcions de resposta: sí, en formació inicial; sí, en formació permanent; sí, en contextos no formals; no.

13. Heu rebut formació específica en dansa tradicional catalana aplicada a l'educació?

Opcions de resposta: sí, en formació inicial; sí, en formació permanent; sí, en contextos no formals; no.

14. Considereu que teniu prou preparació per treballar la dansa tradicional amb infants d'Educació Infantil?

Opcions de resposta: escala de l'1 al 5, en què 1 correspon a "gens preparat/preparada" i 5 a "molt preparat/preparada".

15. En quina mesura considereu necessària més formació docent per treballar la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?

Opcions de resposta: escala de l'1 al 5, en què 1 correspon a "gens necessària" i 5 a "molt necessària".

16. Quin tipus de formació considereu més útil per facilitar-ne la incorporació a l'aula?

Opcions de resposta: formació inicial universitària, cursos de formació permanent, tallers pràctics, materials didàctics guiats, assessorament d'especialistes, observació d'experiències d'altres centres, no considero necessària una formació específica, o altres.

Valoració educativa i beneficis

17. Quina valoració feu del potencial educatiu de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?

Opcions de resposta: escala de l'1 al 5, en què 1 correspon a "molt baix" i 5 a "molt alt".

18. Fins a quin punt considereu que la dansa tradicional catalana pot incidir en els aspectes següents?

Aspectes valorats: coordinació motriu, equilibri i control corporal, desenvolupament emocional, relació amb els altres, participació en grup, atenció i concentració, memòria, coneixement de la cultura i les tradicions, i sentiment de pertinença.

Opcions de resposta per a cada aspecte: gens, poc, bastant o molt.

19. En quins àmbits considereu que la dansa tradicional catalana pot tenir més incidència a Educació Infantil?

Opcions de resposta: desenvolupament motriu, desenvolupament cognitiu, desenvolupament social, desenvolupament emocional, coneixement de la cultura i les tradicions, sentiment de pertinença, expressió corporal, o no hi identifico una incidència clara.

Valoració general

20. Com valoreu la presència i el reconeixement de la dansa tradicional catalana dins l'àmbit educatiu?

Opcions de resposta: escala de l'1 al 5, en què 1 correspon a “molt baixa” i 5 a “molt alta”.

21. Quina predisposició tindríeu a incorporar o reforçar la dansa tradicional catalana al vostre centre o aula?

Opcions de resposta: cap, poca, mitjana, alta o molt alta.

22. Voleu afegir alguna observació o proposta relacionada amb la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?

Resposta oberta.

Annex 4. Models d'entrevistes

Annex 4.1 Model 1. Entrevista a docents d'Educació Infantil

Professionals a qui es pot aplicar

Mestres d'Educació Infantil, mestres especialistes que intervenen a l'etapa, o docents que treballin habitualment amb infants de 3 a 6 anys.

Guió proposat

1. Em podries explicar breument la teva experiència com a docent d'Educació Infantil?
2. Quin paper consideres que tenen el moviment i la dansa en aquesta etapa educativa?
3. Creus que la dansa tradicional catalana hauria de tenir més presència a Educació Infantil? Per què?
4. Actualment treballes la dansa a l'aula amb els infants?

Si la resposta és sí:

5. Quin tipus de dansa treballes i com l'integres dins la dinàmica de l'aula?
6. Has incorporat dansa tradicional catalana? Si és així, en quines situacions o amb quina intencionalitat?
7. Com plantejes aquestes activitats? Quines metodologies, tipus de propostes o rols dones als infants?
8. Com responen els infants i què observes en relació amb el seu desenvolupament?
9. Amb quines dificultats et trobes a l'hora de treballar la dansa, especialment la tradicional?
10. Et sents preparada per fer-ho? Quins recursos, suports o materials utilitzes o trobes a faltar?

Si la resposta és no:

5. Quins motius expliquen que actualment no trebal·lis la dansa a l'aula?
6. Quin paper creus que podria tenir la dansa en aquesta etapa? I, concretament, la dansa tradicional catalana, creus que podria tenir cabuda a l'aula?
7. Quins factors en dificulten la incorporació?
8. Què necessaries per començar a incorporar-la: formació, recursos, suport o altres condicions?

Annex 4.2 Model 2. Entrevista a professionals expertes en dansa i educació

Professionals a qui es pot aplicar

Professorat universitari, especialistes en pedagogia de la dansa, professionals de l'expressió corporal, formadores de mestres o expertes en moviment i educació.

Guió proposat

1. Em podries explicar breument la teva trajectòria professional en l'àmbit de la dansa i la seva relació amb l'educació?
2. Quin valor educatiu consideres que té la dansa, i especialment la dansa tradicional, en l'etapa d'Educació Infantil?
3. Quines aportacions pot fer la dansa, i concretament la dansa tradicional, al desenvolupament global dels infants?
4. Com hauria de ser una proposta o una sessió de dansa tradicional adequada per a aquestes edats?
5. Quins aspectes cal tenir en compte a l'hora d'adaptar una dansa tradicional a les característiques i necessitats dels infants d'Educació Infantil?
6. Quins elements propis de la dansa tradicional catalana consideres especialment valuosos des d'un punt de vista educatiu?
7. Quins recursos o estratègies poden afavorir el treball de la dansa tradicional catalana en contextos educatius?
8. Quin paper hi tenen elements com el joc, la música, l'expressió i la creativitat?
9. Des de la teva experiència, quines orientacions destacaries per incorporar la dansa tradicional catalana amb sentit pedagògic a Educació Infantil?

Annex 4.3 Model 3. Entrevista a agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional

Professionals a qui es pot aplicar

Responsables de projectes educatius vinculats a la dansa tradicional, esbarts, formadores, dinamitzadores culturals o persones que treballen entre escola i cultura popular.

Guió proposat

1. Em podries explicar breument la teva trajectòria i el teu paper en relació amb la dansa tradicional i l'educació?
2. Quins objectius educatius perseguiu a través de la vostra proposta o tasca?
3. Quins aprenentatges, valors o aspectes intenteu transmetre als infants mitjançant la dansa tradicional?
4. Treballeu amb infants d'edat d'Educació Infantil? Si és així, com s'introdueix la dansa en aquestes edats?
5. Quines estratègies o enfocaments pedagògics utilitzeu amb els més petits?
6. Quins recursos, materials o suports ofereix o utilitzeu habitualment?
7. Disposeu de materials didàctics específics o elaboreu recursos propis?
8. Com s'organitzen habitualment les sessions o propostes de dansa amb infants? Quin tipus d'activitats funcionen millor?
9. Quins beneficis observeu en els infants a través de la pràctica de la dansa tradicional?
10. Heu col·laborat amb centres educatius? Com ha estat l'experiència?
11. Quines dificultats detecteu en la incorporació de la dansa tradicional a l'àmbit escolar?
12. Què caldria millorar per augmentar la presència de la dansa tradicional catalana a les escoles?

Annex 5. Entrevistes

Annex 5.1 Entrevistes a mestres d'educació infantil

Entrevista 1. Mestra d'educació infantil

1. Em podries explicar breument la teva experiència com a docent d'Educació Infantil?

Vaig arribar a l'educació infantil per casualitat. Va ser com a interina i, per qüestions alienes a mi em van tocar substitucions d'infantil i me'n vaig enamorar.

Sempre he treballat en escoles de la comarca i sobretot en escoles petites i rurals. Això ha fet que m'hagi hagut d'adaptar a tenir diversos nivells i edats dins una mateixa aula. De seguida em vaig adonar que jo em sento còmoda proporcionant propostes autònomes i donant l'opció a triar dins un ventall donat per mi.

2. Quin paper consideres que tenen el moviment i la dansa en aquesta etapa educativa?

El moviment està implícit en la persona i, en aquesta etapa, és essencial perquè sovint es relacionen amb l'entorn des del moviment. Pel que fa a la dansa, penso que hauria de tenir més presència ja que a partir de la dansa es poden treballar aspectes com la memòria, el ritme, l'expressió,... La realitat és que la introduïm poc.

3. Creus que la dansa tradicional catalana hauria de tenir més presència a Educació Infantil? Per què?

Totalment. Per dos motius: el primer per transmetre l'estima i el respecte per les tradicions de la nostra cultura. I en segon lloc per incloure aspectes de la dansa i a través de la dansa, com et comentava abans.

4. Actualment treballes la dansa a l'aula amb els infants?

Poc, sincerament. Quan els feia psicomotricitat les introduïa més. Però des que no la faig jo, la dansa apareix de forma esporàdica i improvisada.

5. Quins motius expliquen que actualment no treballis la dansa a l'aula?

Estic poques hores a l'aula perquè a més de tutora tinc la funció de secretària de l'escola i tinc hores de despatx. Això fa que les hores que soc dins l'aula prioritzo altres aprenentatges.

6. Quin paper creus que podria tenir la dansa en aquesta etapa? I, concretament, la dansa tradicional catalana, creus que podria tenir cabuda a l'aula?

Des de la psicomotricitat em resulta molt fàcil incloure-la però dins l'aula no tant. Potser ho faria a través d'algunes festes tradicionals.

7. Quins factors en dificulten la incorporació?

Principalment la poca riquesa que tinc jo mateixa en el coneixement de les danses catalanes.

8. Què necessaries per començar a incorporar-la: formació, recursos, suport o altres condicions?

Primer de tot la formació. Si no tinc prou coneixements no puc transmetre res.

Annex 5.2 Entrevistes a professionals experts en la dansa i educació

Entrevista 1. Pedagoga de la dansa i ballarina

1. Em podries explicar breument la teva trajectòria professional en l'àmbit de la dansa i la seva relació amb l'educació?

Vaig començar a ballar amb 10 anys, i amb 15 me'n vaig adonar que era molt més que un divertiment, m'hi passava el dia i encara volia anar més enllà, jo volia ser ballarina.

Aquí va començar la meva trajectòria formant-me al conservatori professional de dansa i, en acabar, fer la carrera professional en diverses companyies.

Curiosament, potser per manera de ser, sempre em tocava explicar als meus companys com es feien les coses... tenia memòria, paciència, empatia i la capacitat d'adaptar-me i explicar-ho de diferents maneres per tal que es pogués entendre.

Sempre vaig compaginar la vida com a intèrpret amb la de docent. Primer a l'Oriol Martorell i més tard a l'Institut del Teatre, on també hi vaig estudiar pedagogia de la dansa. I a un munt més de llocs....

Veig la dansa des de la pedagogia, des de les possibilitats que té l'altre quan balla per potenciar-lo com a persona.

2. Quin valor educatiu consideres que té la dansa, i especialment la dansa tradicional, en l'etapa d'Educació Infantil?

La dansa per ella mateixa aporta un coneixement del cos. Em refereixo a com és el nostre cos, les nostres llargades, les proporcions, la força que té, la flexibilitat, les possibilitats, la coordinació en el moviment en la gestualitat.

A part, també és un coneixement del què passa dins el cos, les emocions. A través de la dansa ens escoltem per dins, escoltem allò que ens passa, ho reconeixem i ho gestionem. Qui fa dansa desenvolupa una expressivitat que parteix d'aquestes emocions i es fa visible en el gest.

I per altra banda, la dansa tradicional, ens transmet uns valors que tenen a veure amb el sentiment de pertinença a una comunitat. En la nostra dansa tradicional hi ha intrínsec la

nostra manera de ser com a societat. Ballem les nostres festes, la nostra cultura, i ho fem des del nostre caràcter català.

En el cas dels més petits, totes aquestes aportacions s'adquireixen de forma inconscient, però hi són, i és a través de la dansa i de la transmissió que en fa el mestre que s'adquireixen de forma sana i enriquidora.

3. Quines aportacions pot fer la dansa, i concretament la dansa tradicional, al desenvolupament global dels infants?

El coneixement del cos, la coordinació, l'escolta de l'altre, l'espai que ocupem i el respecte de l'espai que ocupa l'altre, el com ens relacionem de forma física.

El com ens sentim, el què sentim i com ho gestionem.

La perseverança, la paciència, l'esforç, la determinació, l'empoderament, l'esperit crític, la capacitat d'observació.... són aportacions de la dansa.

4. Com hauria de ser una proposta o una sessió de dansa tradicional adequada per a aquestes edats?

Sessions amb una estructura molt clara, i amb rutines marcades, que l'infant tingui clar què ha de fer en cada moment.

Pautes clares dels exercicis que es proposen.

El joc hi ha de ser present. Això no vol dir que els fem jugar, sinó que la dansa ha de ser adequada a la seva edat i els ha de suposar una descoberta (un joc), no quelcom feixuc.

Hi ha d'haver repte, els ha de despertar curiositat i esperit de superació. Però atenció! Un repte que puguin assumir ja que aconseguir-ho genera confiança, si no s'hi arriba mai genera frustració.

I una part de creativitat, un espai on puguin aportar la seva manera de sentir, de fer, de ser. Encara que sigui amb una aportació molt petita.

5. Quins aspectes cal tenir en compte a l'hora d'adaptar una dansa tradicional a les característiques i necessitats dels infants d'Educació Infantil?

La claredat de la dansa. Frases musicals fàcilment identificables. Principis i finals marcats. Pulsació clara. I contingut tècnic idoni, tant a nivell de punts com de tractament de l'espai.

6. Quins elements propis de la dansa tradicional catalana consideres especialment valuosos des d'un punt de vista educatiu?

El treball d'espai que aporta la dansa tradicional és molt ric. Aporta un coneixement d'estructures i visió espacial molt valuosa. A la vegada, aquesta tasca cal fer-la amb un grup de persones, i això implica aquest treball en comunitat també tan important de la dansa tradicional.

D'altra banda, la dansa tradicional és molt rica amb elements que hi intervenen. Parlo de cascavells, faixes, mocadors, bastons, castanyoles, pedretes, panderos, cintes, etc. Alguns són sonors i de control involuntari (cascavells), però d'altres impliquen un coneixement musical i una pràctica (castanyoles, panderos...). I d'altres són estructurals (cercolets, faixes....) Però aquesta riquesa és un valor afegit al conjunt d'aspectes que es poden treballar des de la dansa tradicional.

7. Quins recursos o estratègies poden afavorir el treball de la dansa tradicional catalana en contextos educatius?

L'ús dels elements que comentava anteriorment.

El treball en grup per tal de potenciar el sentiment de pertinença, la inclusió, la comunitat.

L'acompanyament de la dansa amb un instrument en directe de fàcil management (castanyoles, pandereta, bastons, etc)

8. Quin paper hi tenen elements com el joc, la música, l'expressió i la creativitat?

El joc aporta repte i distensió a l'hora d'aprendre conceptes de dansa. És una bona eina si s'utilitza com a tal, no com a eina per l'oci.

La tria musical és important a l'hora d'ensenyar una dansa. La claredat, les diverses sonoritat, etc. ajuden a l'escolta activa o a l'afinació de l'oïda per aconseguir musicalitat en el moviment.

L'expressió està intrínseca en la dansa. La pròpia dansa és un llenguatge per expressar-se i cal utilitzar-lo com a tal. Cal ballar amb l'esperit que requereix la dansa, des de la sinceritat, anant a buscar el sentiment des de les pròpies experiències per tal que no sigui una expressivitat falsejada.

La creativitat es pot treballar de ben petits, amb petites pautes i moments concrets. Això aporta flexibilitat en la manera de pensar i també desperta personalitats.

9. Des de la teva experiència, quines orientacions destacades per incorporar la dansa

tradicional catalana amb sentit pedagògic a Educació Infantil?

Incorporar la dansa a l'escola és incorporar un llenguatge d'expressió per als infants. A vegades podem pensar que ja treballen el cos des de la psicomotricitat o l'esport. Però allò que aporta la dansa té a veure amb l'expressió de cada infant, allò que és, amb respecte i validació des dels adults.

Entrevista 2. Mestra de dansa i pedagoga de la dansa

1. Em podries explicar breument la teva trajectòria professional en l'àmbit de la dansa i la seva relació amb l'educació?

Als 18 anys vaig començar a fer de mestra de dansa a Andança, l'escola de l'Esbart Sant Cugat. Paral·lelament, també vaig iniciar col·laboracions puntuals com a ballarina amb la companyia Factoria Mascaró, amb qui continuo vinculada fins a l'actualitat.

Uns anys més tard, vaig començar a fer classes de sevillanes i flamenc.

Al cap d'uns anys, vaig assumir la direcció de l'escola de dansa de l'Esbart Sant Cugat, tasca que vaig desenvolupar durant cinc anys.

L'any 2019 vaig iniciar la direcció artística del Cos de Dansa de l'Esbart Sant Cugat i, paral·lelament, vaig començar els estudis de Pedagogia de la Dansa a l'Institut del Teatre, en l'especialitat de Dansa Espanyola, que finalitzo enguany.

Actualment, continuo impartint classes de flamenc i sevillanes a La Tacones.

També he participat en diversos projectes personals com a ballarina i coreògrafa, com ara Si em vagués o Dones pageses, dones d'empeus, entre d'altres.

A més, he format part de projectes escolars com Dansa Ara, Fem Dansa i la cantata de La Cliqua.

2. Quin valor educatiu consideres que té la dansa, i especialment la dansa tradicional, en l'etapa d'Educació Infantil?

Pots treballar molts conceptes i continguts a partir del moviment, del joc i de l'escolta.

La dansa tradicional té un component molt repetitiu, i això ajuda a ordenar, assimilar i consolidar els aprenentatges. La senzillesa de les seves estructures i moviments fa que la dansa sigui accessible per a tothom.

A més, sovint es desenvolupa en un context festiu i a través de danses jugades, cosa que afavoreix la participació, el gaudi i la connexió amb el grup.

3. Quines aportacions pot fer la dansa, i concretament la dansa tradicional, al desenvolupament global dels infants?

El joc ens convida a moure'ns i, a partir d'aquí, permet treballar molts aspectes: la consciència de l'espai, la consciència de grup, l'escolta activa de cançons i frases musicals, el treball rítmic, la memorització i el coneixement del propi cos, entre d'altres.

4. Com hauria de ser una proposta o una sessió de dansa tradicional adequada per a aquestes edats?

Hauríem de partir d'una pauta molt senzilla i anar-hi sumant, progressivament, capes de dificultat i d'atenció.

També és important proposar exercicis variats i diferenciats entre ells, per captar l'atenció del grup i mantenir un bon ritme de treball.

5. Quins aspectes cal tenir en compte a l'hora d'adaptar una dansa tradicional a les característiques i necessitats dels infants d'Educació Infantil?

Caldria tenir en compte en quin moment del desenvolupament psicomotriu es troben els infants, per tal d'ajustar el grau de dificultat del moviment.

També és important valorar la seva capacitat de percepció espacial i adaptar les propostes en funció de les formes de treball: rotllana, fila, cuc, parelles, etc.

Un altre aspecte a considerar és la complexitat de l'estructura de la dansa, ja que pot representar una dificultat tant a nivell de memorització com d'execució.

Finalment, cal ser molt clars amb les pautes i donar consignes senzilles, concretes i entenedores.

6. Quins elements propis de la dansa tradicional catalana consideres especialment valuosos des d'un punt de vista educatiu?

Bastants, en general. Especialment la faldilla, els cascavells, els mocadors, les cintes, els panderos i panderetes, les faixes, els vanos i els bastons.

7. Quins recursos o estratègies poden afavorir el treball de la dansa tradicional catalana en contextos educatius?

Treballar els conceptes i/o objectius que té aquella dansa en concret, per exemple a nivell musical, mecànic o espacial.

No cal treballar la dansa de principi a final contínuament. És més interessant fragmentar-la i posar el focus en allò que es vol aprendre o consolidar. Entre altres coses, perquè la repetició constant a l'aula cada vegada és menys eficient.

8. Quin paper hi tenen elements com el joc, la música, l'expressió i la creativitat?

Tots aquests elements són bàsics, des del meu punt de vista.

El joc és la millor eina per aprendre qualsevol cosa i, fins i tot, per viure en general.

La música va estretament lligada al folklore i al folklore dansat; per tant, té un paper més que rellevant.

L'expressió connecta la dansa amb el context i li dona sentit.

La creativitat ens permet anar més enllà de la dansa o de la coreografia establerta.

9. Des de la teva experiència, quines orientacions destacaries per incorporar la dansa tradicional catalana amb sentit pedagògic a Educació Infantil?

Treballar les danses no només com a coreografies, sinó com a motor per abordar continguts relacionats amb l'espai, la musicalitat, el coneixement del cos i la relació amb el grup i amb les companyes, entre d'altres.

Annex 5.3 Entrevistes a agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional

Entrevista 1. Dansaire i coordinadora de l'Escola de Dansa de l'Esbart Rocasagna

1. Em podries explicar breument la teva trajectòria i el teu paper en relació amb la dansa tradicional i l'educació?

La meva relació amb la dansa tradicional comença als 4 anys quan vaig començar a ballar a l'Esbart Rocasagna de Gelida. La relació que hi tenia era només de dansaire, però quan vaig començar a ser directora de diferents grups de l'escola de dansa, ara fa 8 anys, em vaig començar a interessar més pel que hi havia darrere de cada dansa i a endinsar-me cada vegada més en aquest món de la dansa tradicional catalana, fins avui, que també formo part de la coordinació de l'escola de dansa de l'esbart.

Pel que fa a l'educació, jo soc mestra d'educació infantil, encara amb pocs anys d'experiència, de manera que intento traspasar tot el coneixement que em proporciona aquest fet per a poder ensenyar dansa tradicional, i a la inversa.

2. Quins objectius educatius perseguiu a través de la vostra proposta o tasca?

A l'Esbart, el principal objectiu que busquem amb l'escola de dansa és transmetre coneixement de la dansa tradicional catalana i sensibilitzar els infants envers la cultura popular, sempre des d'una perspectiva de grup i comunitat, fomentant valors com el compromís o la cooperació. També procurem que els infants se sentin part de l'entitat de la qual formen part.

3. Quins aprenentatges, valors o aspectes intenteu transmetre als infants mitjançant la dansa tradicional?

En els nostres assajos i la nostra manera de ser procurem transmetre valors de companyerisme, altruisme, compromís, cooperació, en definitiva, intentem treballar el valor de formar part d'una comunitat i tot el que això implica: treball en equip, generositat... Dansant també fem un treball de cos, que intentem treballar a partir de les danses que fem en el curs: coordinació, equilibri, control postural, resistència, etc., i un treball musical: escolta, ritme, frases musicals, etc.

4. Treballeu amb infants d'edat d'Educació Infantil? Si és així, com s'introdueix la dansa en aquestes edats?

En els grups més petits de l'escola es treballa sobretot a partir de jocs i jocs musicals. S'intenta escoltar primer la música del que anem a ballar i treballar-la primer sense la dansa. Marcar el ritme, diferenciar les frases musicals amb diferents gestos, escoltar alguna característica especial de la música... sempre acompanyat de gestos amb el cos. Després ensenyem la dansa per parts, intentant-la segmentar per finalment ballar-la seguida. Depenent de la dansa també la podem introduir directament ballada, ja que la moltes de les danses dels més petits tenen una estructura molt repetitiva i seqüencial.

5. Quines estratègies o enfocaments pedagògics utilitzeu amb els més petits?

Utilitzem sobretot el joc. En aquestes edats també s'ha de treballar en molts infants la vergonya i el fet de sortir a ballar en un escenari, de manera que moments d'expressió lliure també ajuden a perdre la vergonya amb els companys.

6. Quins recursos, materials o suports ofereix o utilitzeu habitualment?

Materials físics n'utilitzem pocs, ja que als nostres assajos tot el que fem és amb el nostre cos. Si utilitzem algun material de més és perquè la coreografia ho demana. En els grups de més petits però, també és habitual que aquests materials que es podrien utilitzar en coreografies (cascavells, mocadors, pedretes...) s'utilitzin per a dansar lliurement o seguint algunes consignes i familiaritzar-s'hi.

Pel que fa als monitors, estem construint una base de dades on es recopilen totes les danses registrades que hem fet a l'entitat, per tal de poder saber com és la coreografia i poder-la ensenyar als infants.

7. Disposeu de materials didàctics específics o elaboreu recursos propis?

A partir de diferents formacions que els monitors anem fent i de diferent gent que va passant per l'entitat i ens aporta la seva expertesa anem construint els nostres materials didàctics. Aquests serien, com he dit abans, la base de dades on queden recollides totes les danses, una guia per a saber el contingut a treballar a cada edat i diferents consells per a treballar la dansa amb els infants, ja que partim de la base de que els nostres monitors no són professionals de l'educació. Aquests consells sorgeixen de les experiències pròpies que hem anat tenint i de tot allò après a les formacions per part d'experts en dansa tradicional catalana.

**8. Com s'organitzen habitualment les sessions o propostes de dansa amb infants?
Quin tipus d'activitats funcionen millor?**

Comencem normalment amb un escalfament per activar el cos. En els més petits aquest escalfament serveix per a situar als infants a l'assaig i començar a activar la concentració. Després solem fer alguns dels jocs relacionats amb les danses que treballarem, de manera que de forma indirecta ja les estem treballant, per després aprendre la dansa amb la coreografia o ballar danses que ja sabem. Solem acabar amb un joc i tornada a la calma. El que funciona millor amb les edats més petites depèn molt de cada grup, però de forma general són els jocs i les propostes que involucren molt de moviment, també considerant que quan ens trobem per assajar és un divendres a la tarda.

9. Quins beneficis observeu en els infants a través de la pràctica de la dansa tradicional?

En el nostre cas podem observar beneficis pel que fa a la motricitat, coordinació, agilitat, però també destacaria com a benefici el fet de conèixer i participar en la cultura popular i formar part d'una comunitat on els valors que la distingeixen com l'altruisme o la cooperació es contraposen amb els de la societat actual.

10. Heu col·laborat amb centres educatius? Com ha estat l'experiència?

Sí, en els últims anys hem col·laborat amb les escoles del poble un cop l'any dintre de la voluntat dels centres a apropar les entitats del poble a les escoles. Quan ho fem, solem fer una mostra de danses dels mateixos alumnes de l'escola que ballen a l'esbart o ensenyem una dansa a tot l'alumnat. L'experiència sempre ha estat molt bona, les escoles estan predisposades a col·laborar en el que faci falta, però sempre com a taller puntual, en molt poques ocasions hem observat que s'hagi treballat alguna cosa relacionada amb la dansa tradicional abans o després de la nostra col·laboració, és més una mostra de l'entitat del poble que de la dansa tradicional en sí.

11. Quines dificultats detecteu en la incorporació de la dansa tradicional a l'àmbit escolar?

Des del nostre punt de vista penso que el que falta és sensibilització i coneixença del professorat a les escoles, ja que amb ben poc es poden ballar danses tradicionals, especialment si parlem de l'etapa d'educació infantil. Només cal ser conscient de la importància del fet d'apropar la cultura popular a les aules i buscar els recursos per fer-

ho. Penso que la majoria d'entitats de cultura popular estem disposades a facilitar recursos i apropar-nos a les escoles per a promoure la tasca que fem, només falta que el professorat també ho estigui. Aquí penso en el meu context de Gelida, on tenim la sort de ser una entitat molt gran i viva i qualsevol mestre que vulgui incorporar la dansa tradicional sap a quina porta ha de trucar si necessita ajuda, però segurament en llocs on la dansa tradicional queda més amagada el fet de buscar els recursos per portar-la a l'aula és una dificultat afegida.

12. Què caldria millorar per augmentar la presència de la dansa tradicional catalana a les escoles?

Com he dit en el punt anterior, penso que amb una major sensibilització dels docents seria més fàcil introduir-la a les escoles. No cal aprendre danses molt concretes i corregir-les, o destinar hores setmanals a la dansa tradicional, penso que una forma significativa per incorporar-la a les escoles és pensar en l'origen d'aquestes danses, que es ballaven en celebracions populars: carnaval, setmana santa, tots sants... La dansa pot ser una bona forma de celebrar, per exemple, i alhora fer cultura popular.

Entrevista 2. Equip directiu i coordinador de l'escola de dansa de l'Esbart Joaquim Ruyra

1. Em podries explicar breument la teva trajectòria i el teu paper en relació amb la dansa tradicional i l'educació?

Ballo des dels tres anys, primer a l'esbart de Blanes i també en colles sardanistes. Des de fa uns 15 anys formo part de la direcció de l'Esbart Joaquim Ruyra, des d'on impulsem projectes educatius com la campanya "Dansa a les escoles" i coordino l'escola de l'esbart.

2. Quins objectius educatius perseguiu a través de la vostra proposta o tasca?

Volem que els infants visquin la dansa com una manera natural d'expressar-se i de sentir-se part d'un grup. A través de la cultura popular, també els oferim una porta d'entrada per conèixer el lloc on viuen i sentir-se'n part, sigui quin sigui el seu origen. A l'escola de l'esbart, a més, busquem crear un espai on aprendre, gaudir i fer créixer el vincle amb la cultura d'arrel.

3. Quins aprenentatges, valors o aspectes intenteu transmetre als infants mitjançant la dansa tradicional?

La dansa ens ajuda a expressar-nos, però també a compartir. Treballem el respecte, el treball en equip i la convivència. I, al mateix temps, els infants descobreixen tradicions i maneres de fer que formen part del nostre patrimoni.

4. Treballeu amb infants d'edat d'Educació Infantil? Si és així, com s'introdueix la dansa en aquestes edats?

Sí, amb nens i nenes de 3 a 5 anys. A aquesta edat la dansa entra sobretot a través del joc: moure's, seguir la música, descobrir el cos... tot plegat de manera molt natural i divertida.

5. Quines estratègies o enfocaments pedagògics utilitzeu amb els més petits?

El joc és clau. Aprenen sense adonar-se'n, a través de dinàmiques lúdiques i materials com bastons o cascavells, que els ajuden a connectar amb el ritme i el moviment.

6. Quins recursos, materials o suports ofereix o utilitzeu habitualment?

Fem servir elements propis de la dansa tradicional i músiques de qualitat. A més, hem adaptat i actualitzat moltes melodies perquè sonin més properes als infants d'avui.

7. Disposeu de materials didàctics específics o elaboreu recursos propis?

Combinen materials existents amb recursos que creem nosaltres mateixos, adaptats a cada grup i situació.

8. Com s'organitzen habitualment les sessions o propostes de dansa amb infants?

Quin tipus d'activitats funcionen millor?

Les sessions tenen una estructura clara: començar amb una acollida, escalfar, aprendre passos i acabar amb una petita coreografia i estiraments.

El que millor funciona són les activitats en forma de joc, amb reptes o materials que els motivin a participar.

9. Quins beneficis observeu en els infants a través de la pràctica de la dansa tradicional?

Guanyen coordinació i sentit del ritme, però també confiança i capacitat de treballar amb els altres. A més, es crea un vincle amb la cultura que els fa sentir part d'una comunitat.

10. Heu col·laborat amb centres educatius? Com ha estat l'experiència?

Sí, des de fa més de 10 anys. És una experiència molt positiva i cada vegada més escoles ho incorporen com una activitat habitual.

11. Quines dificultats detecteu en la incorporació de la dansa tradicional a l'àmbit escolar?

Sobretot la manca de temps i de recursos per al professorat. Quan els mestres tenen eines i suport, la dansa entra molt més fàcilment a l'aula.

12. Què caldria millorar per augmentar la presència de la dansa tradicional catalana a les escoles?

Caldria donar més suport als mestres, amb formació i materials accessibles, perquè puguin treballar la dansa amb seguretat i comoditat dins l'aula.

Annex 6. Graella d'observació de la intervenció pràctica

Taula 5. Model de la graella d'observació de la intervenció pràctica – Elaboració pròpia

Graella d'observació de la intervenció pràctica

Aplicació de sessions de dansa tradicional a Educació Infantil, infants de 3 a 6 anys

TFG:	La dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil	Sessió número:	
Data:		Grup / edat:	
Dansa o activitat treballada:		Observadora:	

Escala d'observació: 1 = No s'observa o apareix molt poc · 2 = S'observa puntualment o amb molta ajuda · 3 = S'observa de manera adequada · 4 = S'observa de manera clara, autònoma i continuada

Àmbit observat	Indicadors d'observació	1	2	3	4	Observacions
Beneficis cognitius	Recorda i reproduïx passos, moviments o consignes senzilles.	☐	☐	☐	☐	
	Manté l'atenció durant l'explicació i la realització de la dansa.	☐	☐	☐	☐	
	Reconeix i segueix patrons de ritme, repetició o seqüència.	☐	☐	☐	☐	
Beneficis físics i psicomotrius	Coordina els moviments corporals amb la música i el grup.	☐	☐	☐	☐	
	Mostra equilibri i control corporal en desplaçaments, girs o canvis de posició.	☐	☐	☐	☐	
	Utilitza diferents parts del cos amb consciència corporal.	☐	☐	☐	☐	
Beneficis emocionals	Mostra gaudi, interès i motivació durant l'activitat.	☐	☐	☐	☐	
	Participa amb confiança, encara que pugui equivocar-se.	☐	☐	☐	☐	
	Expressa emocions a través del moviment, el gest, la paraula o la música.	☐	☐	☐	☐	

Àmbit observat	Indicadors d'observació	1	2	3	4	Observacions
Beneficis socials	Coopera amb els companys i companyes durant la dansa.	☐	☐	☐	☐	
	Respecta el torn, l'espai i el ritme dels altres infants.	☐	☐	☐	☐	
	Es comunica amb el grup mitjançant la mirada, el gest, la paraula o el moviment.	☐	☐	☐	☐	
Beneficis culturals	Mostra interès i curiositat per la dansa tradicional treballada.	☐	☐	☐	☐	
	Identifica elements propis de la dansa tradicional, com la música, la rotllana, els passos o els gestos.	☐	☐	☐	☐	

Valoració general de la sessió

Aspectes que han funcionat bé	
Aspectes que caldria millorar o adaptar	
Resposta general del grup davant la dansa tradicional	
Observacions rellevants sobre infants concrets o dinàmiques del grup	

Nota d'ús: Aquesta graella es pot aplicar a cada sessió de la intervenció pràctica. Els indicadors permeten observar el procés vivencial, expressiu i educatiu de la dansa, més enllà de l'execució correcta dels passos.

Annex 7. Graella d'autoavaluació emocional

Taula 6. Graella d'autoavaluació emocional – Elaboració pròpia

Graella d'autoavaluació emocional dels infants

Recollida de respostes a partir de les cartes d'emocions al tancament de cada sessió

Finalitat de l'instrument: recollir l'autoavaluació dels infants a partir de l'elecció d'una carta emocional i, quan és possible, de la seva verbalització. Les observacions de la mestra complementen la informació i ajuden a interpretar la participació i l'expressió emocional de cada infant.

Indicacions d'ús: a la columna d'emoció es pot escriure el codi de la llegenda o el nom complet de la carta. A la verbalització, una frase breu de l'infant; a observacions, aspectes com si necessita ajuda, si participa amb seguretat o si hi ha coherència amb la seva expressió.

Infant	Emoció sessió 1	Observacions	Emoció sessió 2	Observacions

Annex 8. Estructura musical de La Cercavila

ESTRUCTURA MUSICAL

A A' B B'

The musical score is presented in four staves, each with a label in a box above the first measure: A, A', B, and B'. The music is in 2/4 time and B-flat major. The lyrics are written below the notes.

A
Quant ve - neu els ous, Te - re - se - ta, Te - re - se - ta?

A'
Quant ve - neu els ous, Te - re - se - ta? A tres sous.

B
Per - què són pe - tits, Te - re - se - ta, Te - re - se - ta,

B'
per - què són pe - tits, Te - re - se - ta, a tres i mig.

Quant veneu els ous,
Tereseta, Tereseta?
Quant veneu els ous,
Tereseta? A tres sous.

Perquè són petits,
Tereseta, Tereseta,
perquè són petits,
Tereseta, a tres i mig.

*Sous: moneda antiga de valor distint segons els temps i els països.

Figura 1. Estructura musical de la dansa La Cercavila

Font: extreta de *El Sac de Danses*. (2019). *El Galop. Danses Catalanes i Jocs Dansats* (p. 116) Editorial Alpina.

Annex 9. Formació complementària

A continuació es presenta la formació complementària realitzada durant el desenvolupament del TFG. Aquesta formació va permetre ampliar els coneixements sobre la dansa tradicional catalana i obtenir recursos i orientacions útils per al disseny d'una part de la proposta pràctica.

1. Organització de la formació

La formació, impartida per Arran d'arrel a l'Agrupament d'Esbarts, sorgeix de la necessitat de dotar els equips educatius dels esbarts d'una base comuna de coneixements, recursos i criteris pedagògics. El seu objectiu principal és generar consciència sobre tot allò que implica esdevenir formador o formadora de dansa davant d'un grup, tant des del punt de vista tècnic com educatiu.

El curs s'estructura en dos grans blocs: la tècnica de dansa d'arrel i la didàctica de la dansa. Aquests dos àmbits es complementen, ja que permeten entendre la dansa tradicional catalana tant des de la seva dimensió corporal i musical com des de la seva dimensió educativa.

1.1 Tècnica de dansa d'arrel tradicional

El primer bloc de la formació se centra en la tècnica de dansa d'arrel. Aquest apartat inclou el treball dels gèneres de la dansa catalana, la tècnica corporal, la consciència corporal i els conceptes musicals. A través d'aquest bloc, es posa de manifest la importància de conèixer el llenguatge propi de la dansa tradicional catalana, així com els elements corporals i musicals que la configuren. Aquest coneixement resulta fonamental per poder transmetre les danses amb rigor i coherència.

1.2 Didàctica de la dansa

El segon bloc se centra en la didàctica de la dansa, és a dir, en la manera com s'ensenya la dansa a un grup. Aquesta part aborda aspectes com la programació anual, la preparació de les sessions, la gestió de grup i els recursos pedagògics necessaris per ensenyar dansa. Aquesta dimensió és especialment rellevant per al meu TFG, ja que connecta directament amb la tasca educativa. La formació posa l'accent en com organitzar les sessions i com acompanyar el grup perquè l'aprenentatge no sigui només tècnic, sinó també vivencial, expressiu i pedagògic.

2. Aportacions de la didàctica de la dansa

La didàctica de la dansa parteix de la idea que ensenyar una dansa no consisteix únicament a transmetre una coreografia o uns passos concrets. També implica donar sentit al moviment, adaptar-se a les característiques del grup i afavorir que els infants entenguin què estan ballant. Per aquest motiu, la figura del monitor o monitora no només ha de tenir coneixements tècnics de dansa, sinó també recursos pedagògics per saber explicar, observar, adaptar i acompanyar el procés d'aprenentatge.

2.1 La importància de la programació

Un dels aspectes principals que destaca la formació és la importància de programar. Programar permet ordenar el curs, preveure les actuacions, calcular el temps necessari per preparar cada dansa i establir uns objectius clars.

Aquests objectius no s'han de limitar únicament a aprendre una coreografia, sinó que han d'incloure diferents dimensions de la dansa, com ara la musical, l'espacial, la corporal, la contextual i l'expressiva. D'aquesta manera, l'assaig o la sessió no esdevé només una repetició de moviments, sinó un espai d'aprenentatge amb una intenció pedagògica concreta.

2.2 Elements a tenir en compte en l'ensenyament d'una dansa

A l'hora de plantejar els objectius d'una sessió, la formació proposa observar cada dansa a partir de diversos elements que ajuden a entendre-la i a ensenyar-la millor.

En primer lloc, cal tenir en compte la música, especialment el ritme, la pulsació, les frases musicals i les diferents parts de la peça, ja que aquests aspectes condicionen directament el moviment i l'estructura de la dansa.

En segon lloc, és important treballar l'espai. Això implica observar com es col·loca el grup, quines figures es formen, quins desplaçaments apareixen i quina relació s'estableix entre els dansaires. En el cas dels infants, aquest treball és especialment rellevant, ja que els ajuda a orientar-se, a ocupar l'espai de manera conscient i a coordinar-se amb la resta del grup.

En tercer lloc, cal tenir present el cos. En aquest sentit, és important treballar els punts de dansa, la coordinació, la qualitat del moviment, la col·locació corporal i la consciència del propi cos. Treballar aquests aspectes permet que els infants no només reproduïxin passos, sinó que vagin adquirint més control, seguretat i expressivitat en el moviment.

En quart lloc, la formació remarca la importància d'explicar el context de la dansa. Situar-la en el lloc, la festa o la tradició d'on prové ajuda a donar sentit a allò que es balla i permet que els infants s'apropin al patrimoni cultural català d'una manera més significativa.

En cinquè lloc, també cal tenir present la intencionalitat de la dansa, és a dir, què vol transmetre i amb quina actitud s'ha de ballar. Aquest aspecte ajuda a entendre que la dansa no és només una seqüència de moviments, sinó una forma d'expressió vinculada a una música, a un context i a una vivència col·lectiva.

Aquesta manera de treballar permet que els infants no aprenguin només a memoritzar passos, sinó que comprenguin la dansa d'una manera més global. Una mateixa dansa pot servir per treballar la musicalitat, l'ocupació de l'espai, el treball en parella, la relació amb el grup, l'expressivitat i el coneixement del patrimoni cultural. D'aquesta manera, la dansa esdevé una eina educativa que va més enllà de l'actuació final.

2.3 Estructura

La formació insisteix en la necessitat de preparar bé cada sessió i donar-li una estructura clara. Aquesta organització facilita la tasca del docent i ajuda els infants a situar-se, entendre què passarà durant l'assaig i sentir-se més segurs dins del grup.

Quan una sessió segueix unes fases estables, els infants adquireixen hàbits, anticipen el funcionament de la classe i poden viure l'aprenentatge de la dansa d'una manera més ordenada i tranquil·la.

2.3.1 Preparació prèvia

La preparació prèvia té lloc abans d'entrar a l'aula o a la sala d'assaig. El docent ha de definir què vol treballar, amb quin objectiu i a través de quines activitats. Aquesta

preparació evita la improvisació sense criteri i permet que cada proposta tingui una intenció pedagògica clara.

En aquest moment cal decidir quina dansa o quin aspecte concret es treballarà, quina música s'utilitzarà, quin material serà necessari, com s'organitzarà el grup i quines dificultats poden aparèixer.

2.3.2 Entrada

L'entrada a l'espai és un moment important perquè marca el to de tota l'activitat. La manera com els infants entren a la sala pot ajudar a crear ordre, concentració i predisposició per començar.

Per això, és útil establir petites rutines, com ara entrar en fila, deixar les coses en un lloc concret, treure's les sabates, entrar amb música o iniciar la sessió amb una acció corporal senzilla. Aquestes rutines contribueixen a crear hàbits i ajuden els infants a entendre que entren en un espai de treball, però també de confiança i de grup.

2.3.3. Presentació

Després de l'entrada, és important dedicar un moment a l'acollida del grup. Aquesta fase permet saber qui ha vingut, com arriba cada infant i quin clima emocional hi ha aquell dia. No es tracta només de passar llista, sinó de generar un espai perquè els infants se sentin vistos i reconeguts.

Es poden fer activitats senzilles, com una rotllana inicial, una pregunta sobre com estan, un gest corporal que representi l'estat d'ànim o una petita dinàmica amb el nom de cadascú. Aquesta fase també permet al docent observar el grup i detectar si algun infant arriba cansat, nerviós, trist, molt excitat o poc predisposat, informació que pot ajudar a adaptar la sessió i prevenir possibles conflictes.

2.3.4 Escalfament

L'escalfament és una fase essencial, ja que prepara el cos per al moviment i ajuda a entrar progressivament en la dinàmica de la sessió. La formació remarca que l'escalfament ha de ser actiu. Els estiraments estàtics a l'inici no són l'opció més adequada, perquè poden relaxar massa el múscul. En canvi, és preferible activar el cos de manera progressiva a

través de desplaçaments, canvis de direcció, petits salts, jocs de nivells, mobilitat articular o activitats que impliquin ocupar l'espai sense xocar. Amb infants petits, l'escalfament pot prendre forma de joc, fet que permet activar el cos mentre els infants gaudeixen i entren en situació.

2.3.5 Treball tècnic

El treball tècnic serveix per abordar aspectes concrets del llenguatge de la dansa, com els punts de dansa, la coordinació de braços i peus, la consciència corporal, l'equilibri, els canvis de pes, les direccions, els salts o els desplaçaments per l'espai.

No cal treballar tots aquests elements en una mateixa sessió. És important seleccionar què es vol prioritzar segons els objectius del dia.

2.3.6 Treball coreogràfic

El treball coreogràfic és el moment d'aplicar el que s'ha treballat a una dansa concreta. Es poden aprendre fragments de coreografia, repassar parts ja conegudes, unir frases musicals o treballar figures d'espai.

La formació planteja que la coreografia no s'ha d'ensenyar només com una successió de moviments, sinó que cal ajudar els infants a entendre l'estructura de la dansa: quan comença i acaba una frase, quines parts es repeteixen, quan canvia la música, cap a on s'han de moure i amb qui es relacionen.

Per facilitar aquest aprenentatge, el treball coreogràfic pot començar de manera senzilla, cantant la música, marcant la pulsació, caminant l'estructura, treballant només les direccions o representant les parts amb gestos. Progressivament, es poden afegir els passos, les parelles, les rotllanes o les evolucions. Amb infants petits, és especialment important fragmentar la informació i no ensenyar tota la dansa de cop. Es pot treballar una sola frase musical, una figura o una acció concreta, i utilitzar recursos visuals com cartolines amb figures, codis gestuals o referències dins l'espai.

2.3.7. Relaxació o tornada a la calma

La part final de la sessió ha de servir per baixar el ritme i tornar progressivament a la calma. Després del treball corporal, és important donar temps al cos per relaxar-se i tancar l'activitat de manera cuidada.

Amb infants d'educació infantil, aquesta tornada a la calma pot ser simbòlica o lúdica, a través d'una cançó suau, una activitat de respiració, moviments petits i tranquils o una proposta imaginativa. L'objectiu és evitar que la sessió acabi de manera brusca i afavorir una sensació de tancament.

2.3.8. Tancament o fi de festa

El tancament o “fi de festa” és un moment important perquè deixa una última impressió en els infants. Pot consistir en una petita conversa final, una felicitació col·lectiva, una pregunta sobre què han après, una cançó de comiat o una sortida organitzada.

Aquest tancament no és només una manera agradable d'acabar, sinó una estratègia educativa que ajuda a finalitzar l'experiència amb una emoció positiva i reforça el vincle dels infants amb la dansa i amb el grup.

3.4. Els recursos didàctics adaptats als infants

Un altre aspecte destacat de la formació és la importància d'utilitzar recursos adaptats a l'edat dels infants. Amb els més petits, és especialment útil treballar a partir del joc, la imitació, les imatges, els gestos, els codis visuals i les consignes corporals senzilles.

També es pot ensenyar una dansa per parts, per estacions o fins i tot sense utilitzar gaire la veu. Això mostra que el docent no ensenya només parlant, sinó també amb el cos, la mirada, la presència i la manera com organitza l'espai.

3.5. L'adaptació del llenguatge

La formació també remarca la necessitat d'adaptar el llenguatge al grup. Sovint, conceptes com “dreta” i “esquerra” poden no ser prou clars per als infants més petits. En aquests casos, pot ser més útil donar indicacions relacionades amb l'experiència directa, com ara “anem cap on mirem”, “anem cap a la parella” o “seguim el camí de la rotllana”.

Aquesta adaptació facilita que els infants entenguin el moviment des de la vivència i no només des d'una indicació verbal.

3.6. El paper de la música i del cant

La música i el cant tenen un paper fonamental dins la didàctica de la dansa. Cantar una dansa abans de ballar-la ajuda a interioritzar-ne la melodia, la pulsació i les frases musicals.

També es pot treballar el ritme picant amb les mans o els peus, marcant la pulsació al cos o fent petits moviments abans d'afegir-hi la coreografia completa. D'aquesta manera, els infants primer viuen la música amb el cos i després poden traslladar-la al moviment.

3.7. L'observació i l'adaptació al grup

La didàctica de la dansa també implica saber adaptar-se al grup i aprofitar allò que passa durant l'assaig. Encara que un moviment o una resposta no sigui exactament el que el monitor havia demanat, pot convertir-se en una oportunitat d'aprenentatge. Aquesta mirada exigeix flexibilitat, observació i capacitat d'adaptació, ja que el docent ha de saber escoltar el grup i transformar les seves aportacions en recursos pedagògics.

4. Relació de la formació amb l'educació infantil

Aquesta formació està molt relacionada amb la presència de la dansa tradicional catalana a les escoles d'educació infantil, ja que moltes de les eines didàctiques que proposa es poden traslladar directament a l'aula.

En aquesta etapa, la dansa no s'hauria d'entendre com una simple reproducció de passos, sinó com una experiència global que permet treballar el cos, la música, l'espai, el ritme, l'expressió i la relació amb els altres.

En el marc del meu TFG, aquesta relació és especialment important perquè permet connectar el treball dels esbarts amb l'àmbit escolar. Propostes com cantar abans de ballar, marcar la pulsació amb el cos, treballar per imitació, utilitzar jocs, codis visuals, gestos o desplaçaments senzills encaixen molt bé amb la manera d'aprendre dels infants d'educació infantil.

A través d'aquests recursos, la dansa tradicional catalana pot convertir-se en una eina educativa adequada a l'etapa, que afavoreix el desenvolupament motriu, musical, expressiu i social.

Aquesta connexió també reforça la idea que la dansa tradicional catalana pot tenir un lloc significatiu dins l'escola. Danses com les rotllanes, els galops, els balls en parella o les danses amb cançó permeten treballar aspectes propis de l'educació infantil, com la coordinació, l'escolta, l'orientació espacial, la memòria, la consciència corporal, el respecte pels torns i la participació col·lectiva.

Alhora, permeten apropar els infants al patrimoni cultural català d'una manera vivencial, lúdica i adaptada a la seva edat.

5. Valoració

En conjunt, aquesta formació no només aporta eines per als monitors i monitores d'esbart, sinó que també ofereix una base molt útil per pensar la incorporació de la dansa tradicional catalana a les escoles d'educació infantil. Aquesta idea enllaça directament amb el meu TFG, ja que mostra que la dansa d'arrel pot ser una eina pedagògica transversal, capaç d'unir cultura, moviment, música i educació.

Per tant, aquesta formació m'ha ajudat a entendre la dansa tradicional catalana com una experiència educativa completa. El monitor o docent ha de saber programar, adaptar, observar i donar sentit al que ensenya. D'aquesta manera, els infants no només aprenen passos, sinó que desenvolupen consciència corporal, musicalitat, expressivitat, relació amb el grup i coneixement de la cultura tradicional catalana.

Annex 10. Blocs de les cartes ImproK

Segons les instruccions de Marouzé i Gomis (2020), les cartes estan diferenciades en sis blocs:

- **Diferents parts del cos** (*cartes roses*).

Aquestes cartes permeten identificar i diferenciar diverses parts del cos, així com mobilitzar-les i utilitzar-les com a motor del moviment. Afavoreix la presa de consciència corporal i, combinades entre elles, permeten treballar aspectes com la coordinació.

- **Relació amb l'altre** (*cartes grogues*).

Aquestes cartes proposen diferents maneres d'establir un vincle corporal i expressiu amb altres persones a través del moviment. Contribueixen a reforçar la confiança, l'escolta mútua, la cooperació i la capacitat d'adaptar-se a les accions de l'altre.

- **Les emocions** (*cartes marrons*).

Aquest conjunt de cartes permet treballar la interpretació, l'expressió emocional i connexió amb un mateix. A més, facilita l'expressió de l'estat corporal que pot generar cada una de les emocions proposades.

- **Qualitats del moviment** (*cartes verdes*).

Aquestes cartes ajuden a modificar la textura i la intenció del moviment a partir de diferents energies. Per exemple, permeten posar-se en la pell d'un animal o evocar les sensacions que poden provocar determinats aliments, ampliant així les possibilitats expressives del cos.

- **Relació amb l'objecte** (*cartes taronges*).

Aquestes cartes conviden a explorar diferents formes de relació amb un objecte a través del moviment.

- **Conceptes bàsics** (*cartes blaves*).

Aquestes cartes permeten treballar aspectes fonamentals del moviment, com l'espai, el temps, la direcció, la mirada o la intensitat. Aquests conceptes ofereixen un marc concret que orienta l'acció corporal i, alhora, convida els infants a desenvolupar la creativitat dins d'unes consignes determinades. (Morouze i Gomis, 2020)

Annex 11. Adaptació del joc de cartes ImproK: 1, 2, 3... Mou-te!

Annex 11.1 Plantilla de les cartes

Figura 2. Plantilla de les cartes de joc - Elaboració pròpia

Annex 11.2 Imatges de les cartes confeccionades

Figura 3. Joc de cartes 1,2,3... mou-te -Elaboració pròpia

Figura 4. Cartes del joc 1,2,3...mou-te – Elaboració pròpia

Annex 12. Dossier de danses tradicionals catalanes per a l'educació infantil

Figura 5. Dossier de proposta pràctica - Elaboració pròpia

1.INTRODUCCIÓ

Aquest dossier està pensat com una eina pràctica per a les mestres d'Educació Infantil que vulguin introduir la dansa tradicional catalana a l'aula d'una manera senzilla, vivencial i adaptada als infants d'13, 14 i 15.

La proposta s'organitza per nivells i trimestres, amb una dansa per a cada moment del curs. Aquesta organització permet treballar la dansa de manera progressiva, començant amb propostes més simples, basades en la rotllana, la imitació i el moviment col·lectiu, i avançant cap a danses amb més estructura, coordinació, expressió corporal i relació amb els altres.

La dansa tradicional catalana és un recurs molt ric a l'etapa d'Educació Infantil perquè permet aprendre mitjançant el moviment, la música, el joc i el compartir amb els altres.

IDEA CLAU

La dansa tradicional catalana permet treballar el cos, la música, la relació amb els altres i la cultura popular des d'una experiència vivencial.

2. OBJECTIUS DEL DOSSIER

Aquest dossier neix de la necessitat d'oferir un recurs pràctic per a les mestres d'Educació Infantil que vulguin introduir la dansa tradicional catalana a l'aula. A partir del qüestionari realitzat, s'ha observat que cap escola treballa la dansa tradicional de manera continuada, sinó que sovint queda reduïda a activitats puntuals vinculades a festes o celebracions.

Els objectius principals són els següents:

Oferir una proposta clara i organitzada per treballar la dansa tradicional catalana a I3, I4 i I5.

Facilitar a les mestres un material pràctic, senzill i adaptable a la realitat de cada aula.

Proporcionar orientacions bàsiques sobre la programació de les sessions i la gestió del grup.

Donar més continuïtat a la dansa tradicional al llarg del curs, més enllà de les activitats puntuals

Apropar els infants a la cultura popular catalana a través del cos, la música i el joc.

3. ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES PER TREBALLAR LA DANSA

3.1 La programació de les danses

Per treballar la dansa tradicional a Educació Infantil és important que les sessions estiguin preparades prèviament i que la mestra tingui clar què vol treballar en cada moment. No es tracta només d'ensenyar una coreografia, sinó de pensar quins aprenentatges es volen afavorir a través de la dansa.

A l'hora de programar, cal tenir en compte cinc aspectes principals:

 ESTRUCTURA MUSICAL	El ritme, la pulsació, es frases musicals, les repeticions i els canvis de la música.
 ESPAI	Com es col·loquen els infants, com ocupen l'espai, si ballen en rotllana, fila, parelles o lliurement.
 COS	Els punts de dansa, els gestos, els desplaçaments, els girs, els picaments i la coordinació corporal.
 CONTEXT	D'on prové la dansa, quan es ballava, amb quina festa o tradició es pot relacionar.
 INTENCIONALITAT	Què volem transmetre amb la dansa: alegria, joc, celebració, calma, relació amb el grup, etc.

3.2 Estructura orientativa d'una sessió

Una sessió de dansa amb infants d'Educació Infantil pot seguir una estructura senzilla i repetitiva. Aquesta rutina ajuda els infants a anticipar què passarà i a sentir-se més segurs.

ENTRADA	Rebre els infants i entrar a l'espai de dansa de manera ordenada, amb una cançó, una fila, un petit ritual o un moviment concret.
PRESENTACIÓ	Fer una petita acollida: passar llista, preguntar com estan o fer un gest amb el nom de cada infant.
ESCALFAMENT	Activar el cos amb moviments senzills: caminar per l'espai, fer molla amb els genolls, picar pulsacions o moure diferents parts del cos.
TREBALL TÈCNIC	Practicar algun moviment que sortirà a la dansa: rotllana, picaments, girs, galop, canvis de direcció o resposta a senyals musicals.
COREOGRAFIA	Aprendre o repetir la dansa, primer per parts i després sencera, sempre adaptant-la al grup.
RELAXACIÓ	Dedicar uns minuts finals a respirar, estirar suaument, escoltar música tranquil·la o comentar com ha anat.
COMIAT	Acabar amb una petita rutina positiva: una salutació, una cançó curta, sortir fent galop o acomiadar-se del grup.

3.3 Gestió del grup

En la dansa, la gestió del grup és tan important com la coreografia. No es tracta només d'ensenyar uns passos, sinó d'acompanyar el grup perquè tots els infants puguin participar, gaudir i sentir-se segurs dins la proposta.

IDEA CLAU

Un bon ambient, unes instruccions clares i una mestra present i flexible són la base perquè la dansa sigui una experiència positiva per a tothom.

ORIENTACIONS PRÀCTIQUES

Adaptar el nivell de la dansa al grup: simplifica passos, redueix la durada o ofereix suport individual si cal.

Observar constantment el grup: mirar, escoltar i ser flexibles davant les necessitats del grup.

Donar instruccions clares, breus i visuals. Utilitzar demostracions, gestos i exemples.

Reforçar i animar: valorar l'esforç, la cooperació i la millora, no només el resultat.

4. ASPECTES CORPORALS I PUNTS DE DANSA

L'objectiu no és buscar la perfecció tècnica, sinó ajudar els infants a descobrir el moviment, el ritme, l'espai i la relació amb el grup a través de la dansa.

RITME I PULSACIÓ	Treballar la pulsació de la música amb el cos: picar de mans, picar a les cuixes, caminar al ritme o aturar-se quan la música ho indica.
ROTLLANA I GRUP	Aprendre a fer una rotllana, mantenir-la, fer-la gran o petita, canviar de sentit i moure's conjuntament amb els companys i companyes.
LATERALITAT I DIRECCIÓ	Començar a reconèixer dreta i esquerra, davant i darrere, dins i fora, o cap on ens desplacem durant la dansa.
PUNTS I PASSOS	Introduir progressivament punts de dansa, principalment, el galop i el punteig.
COS I POSTURA	Prendre consciència del cos quan ballem: com col·loquem els peus, els braços, l'esquena, la mirada i la postura general.
ESPAI	Treballar les distàncies, les files, les parelles, les rectes, les rotllanes i l'ocupació de l'espai compartit.
RELACIÓ AMB ELS ALTRES	Ballar en parella, en petit grup o amb tota la classe, respectant el torn, mirant els companys i coordinant-se amb el grup.
ACTITUD ESCÈNICA	Gaudir del fet de ballar, mostrar-se davant dels altres amb seguretat i viure una petita mostra o actuació com una experiència positiva.

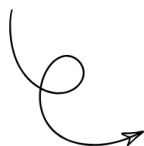
5. PROPOSTA DE DANSES

A continuació es presenta una proposta de danses tradicionals catalanes organitzades per nivells i trimestres, amb l'objectiu d'oferir una planificació clara, progressiva i adaptada a cada edat.

La selecció de danses té en compte les característiques dels infants d'13, 14 i 15, el grau de dificultat dels moviments i l'organització del grup. Així, es comença amb propostes més senzilles i s'avança cap a danses amb més coordinació, estructura i autonomia.

Tot i aquesta organització, la proposta és flexible i es pot adaptar a les necessitats de cada grup. Cada dansa es presenta en format de graella per facilitar-ne la consulta i l'aplicació a l'aula.

Aquest codi et portarà
directament a la música de la
proposta de danses

DANSES PER A 13

**Propostes senzilles basades en la
rotllana, la imitació i el moviment lliure.**

Roda, moliner

I3

1r trimestre

Contextualització

Arreu de Catalunya.

El fet de voltar és un dels moviments més complexos. És bo de donar a l'infant l'oportunitat d'experimentar la sensació que aquest fet reporta.

Punts de dansa

Fer passos i girs.

Coreografia

Posició inicial: Repartits per l'espai lliurement.

Desenvolupament: Els infants posen els braços estesos en creu i volten mentre es canta la cançó.

Propostes de treball

- És important que, a mesura que van experimentant la volta, puguin arribar a controlar el final de cada moviment, sàpiguen recollir l'energia i conduir-la a la posició de l'equilibri.
- Fem dos grups. L'un es reparteix per l'espai i roda al so de la cançó. L'altre es posa en un costat de l'espai i, seguint la pulsació, es trasllada caminant a poc a poc al costat oposat i esquivant els companys que van rodant.

Volta cap aquí

I3

2n trimestre

Contextualització

Collbató (Baix Llobregat)

La quitxalla de Collbató havà fet aquest ball rodó entorn de la foguera a la vigília de Sant Joan. El cantaven també quan veien un ocell de presa.

Punts de dansa

Fer passos i girs.

Coreografia

Posició inicial: Rotlle en sentit contra horari.

Desenvolupament: Primer, el rotlle es desplaça en sentit contra horari fent tres passes, peus junts i quatre picaments de mans. Després, canvia a sentit horari i fa quatre picaments més. En repetir la música, es fa una volta sobre un mateix en sentit horari amb quatre picaments, i finalment una volta en sentit contra horari amb quatre picaments.

Propostes de treball

- Fem un camí pel qual han de fer passos i quan acabi la primera frase musical hauran de picar, així repetidament. És poden afegir instruments per picar després de fer-ho amb les mans.
- Ens inventem noves maneres de jugar-hi: piquem el cap, a l'esquena, al cul.. També a un mateix o a un company.

La Caterineta (Ball rodó)

13

3r trimestre

Contextualització

És un ball rodó molt estès per les nostres terres amb una varietat de melodies, lletres i maneres de fer-lo. La quitxalla de Penelles encara en jugava aquesta versió fins fa pocs anys. El mot “Caterineta” sembla que es refereixi a un dels motius que es donava al sac de gemecs.

Punts de dansa

Galop, es pot treballar el salt i l'equilibri

Coreografia

Posició inicial: Rotlle amb les mans agafades avall.

Desenvolupament: En les dues primeres frases musicals ens desplaçem fent galop en sentit contra horari. En el moment que es diu “Catarinó” ens ajupim. Després d'haver-nos aixecat, en la tercera frase, ens desplaçem en sentit horari i, en el moment que diu “moixó”, ens tornem a ajupir.

Propostes de treball

- Asseguts en rotllana escoltem la cançó i fem un picament de mans en el moment que ens hem d'ajupir.
- La podem ballar caminant i ajupint-nos en els moments que toca.

DANSES PER A 14

Propostes senzilles basades en la
rotllana, la imitació i el moviment lliure.

El ball de la civada

14

1r trimestre

Contextualització

És una dansa molt estesa, antigament ballada només pels homes. Sembla que la civada és la gramínia de conreu més antiga d'Europa. La cançó que acompanya aquesta dansa presenta petites variants segons el lloc on era cantada.

Es va canviant la feina de fer amb la civada: cavava, llaurava, sembrava, segava, molia, portava, menjava...

Punts de dansa

Punteig i galop

Coreografia

Posició inicial: Rotllana.

Desenvolupament: Primer, es fa el punteig mentre el rotlle es desplaça en sentit contra horari i acaba amb dues mans encarades a l'interior. Després, es fa un cop al pit i mitja volta en sentit horari, canviant la mirada cap enfora. A la quarta frase, s'aixeca la mà dreta, es fa un cop al pit i mitja volta en sentit contra horari. Finalment, en la cinquena i sisena frase, es repeteix la mateixa dansa amb el galop, començant mirant enfora i desplaçant-se en sentit horari.

Propostes de treball

- Podem dividir el grup i assignar una acció a cada grup, quan soni el fragment de la cançó on es diu l'acció que et toca l'has de fer.
- Fem una rotllana i el mestre va fer indicacions de com ha de ser en desplaçament o la figura. Per exemple, fem la rotllana petita fent punteig, la rotllana ha de mirar en fora...

La cercavila

14

2n trimestre

Contextualització

Salàs (conca de Tremp)

Antigament a Salàs, pel setembre, en celebrar la festa major, dedicada a Sant Corneli, era costum fer una passada pels carrers a la vigília de la festa a la qual s'afegien tots els fadrins de la vila, mentre els majors anaven al davant amb una escombra de bedoll a l'espatlla empaitant els qui trobaven pel camí per tal que també s'hi afegissin. Tots els dansaires portaven camals de cascavells. Quan eren davant d'una casa, deien: "D'avui en un any puguem tornar a veure la festa major".

Punts de dansa

Punteig, galop i girs en parella

Coreografia

Posició inicial: Dues fileres, separades, l'una de l'altra. Les mans a la cintura. .

Desenvolupament: En aquesta part, el rotlle es desplaça en sentit contra horari mentre es fa el punteig: es pica amb el peu dret, després amb l'esquerra, i es repeteix. En acabar, es fan dues passes i peus junts, amb les mans encarades cap a l'interior.

Propostes de treball

- Un infant porta els cascavells d'un costat a l'altre i la resta amb els ulls tapats a d'indicar d'on sona.
- Podem construir els camals de cascavells amb roba que sigui dura o fins i tot amb un mitjó i posar-hi els cascavells.

Rogle de l'Areny de Ribagorça

14

3r trimestre

Contextualització

Al mes de maig, a la darrereria del segle passat, el jovent de l'Areny ballava al voltant d'un arbre que segons la tradició, era l'origen del poble que s'havia format al seu voltant.

Aquesta tradició és comuna a diverses poblacions dins del nucli de les quals s'aixeca un arbre prominent.

Punts de dansa

Galop

Coreografia

Posició inicial: Rotllana mirant al centre del cercle.

Desenvolupament: En aquesta part, el rotlle comença amb la mirada cap enfora i es desplaça en sentit horari fent el pas de galop. Es repeteix la mateixa estructura anterior: es manté el moviment del rotlle, es fan els canvis de direcció i de mirada corresponents, i s'acompanya la dansa amb els gestos de mans i els cops al pit indicats. Així, aquesta part conserva la mateixa seqüència, però substituint el punteig pel galop.

Propostes de treball

- Els infants es col·loquen en cercle i experimenten el fet de moure's junts, primer cap a un costat i després cap a l'altre. La mestra pot guiar el moviment amb consignes senzilles com "anem cap aquí", "canviem de camí", "mirem els companys" o "mirem cap enfora".

DANSES PER A 15

Propostes senzilles basades en la
rotllana, la imitació i el moviment lliure.

Ball francès

15

1r trimestre

Contextualització

Els romeus que visitaven la Mare de Déu del Puig de França, a Ogassa, ballaven la Francesa o Franceseta, una dansa senzilla en rotllana amb punts encarats, gestos mimats, picaments de mans i canvis ràpids de parella. El ball continuava fins que tots els balladors havien ballat amb totes les balladores.

Punts de dansa

Galop

Coreografia

Posició inicial: Col·locats en rotllana.

Desenvolupament: Els primers 16 compassos es ballen amb pas de galop, canviant de direcció a la meitat: cap a la dreta i l'esquerra, o bé en sentit horari i antihorari segons la col·locació.

Després, durant 12 compassos, es queden quietes mirant al centre i fan una seqüència de gestos: primer piquen dues vegades a les cuixes, després tres vegades de mans, repeteixen els cops a les cuixes i tornen a repetir els picaments de mans. Tot seguit, posen la mà esquerra a la cintura i fan el gest de "no" amb la dreta; després posen la mà dreta a la cintura i fan el gest de "no" amb l'esquerra. Finalment, fan una volta cap a la dreta saltant i tornen a la posició inicial.

Propostes de treball

- Treballar la seqüència de picar cuixes i picar mans com a joc rítmic. Primer es pot fer asseguts en rotllana i, més endavant, drets i integrat a la dansa. Proposar petits canvis: picar flux o fort, fer el gest del "no" gran o petit, fer la volta caminant o saltant, o inventar un gest nou per substituir-ne un.

El Carnestoltes

15

2n trimestre

Contextualització

Barcelona (Barcelonés)

En tecla, atacantador de les voltes dels Encants, va compondre una cobla que es feu molt popular per carnaval. Abans del Dijous Gras sortia pels carrers tot cantant-la. Es vestia com si fos un senyor i per bastó portava una canya d'escombra. La canalla no parava de seguir-lo i de ballar als seu voltant.

Punts de dansa

Galop

Coreografia

Posició inicial: Rotllana de balladors amb les mans agafades. Al centre hi ha qui representa en Tecla.

Desenvolupament: El ballador del mig improvisa lliurement mentre la resta, fent galop, es mou en rotllana, la fa petita o gran, la trenca per fer cargol o serp, i segueix diferents recorreguts al seu voltant.

Propostes de treball

- Ordenar la dansa i triar les evolucions a fer per poder facilitar l'aprenentatge.
- Un dia la podem fer jugant. El del mig mira d'escapar-se del rotlle. Els altres han de procurar que no ho faci sense deixar de ballar. No podem fer aquest joc fins que dominem bé la dansa.
- Buscar noves evolucions a fer-hi. Les podem afegir a l'estructura feta.
- Dissenyar i buscar la disfressa i els elements que es posarà qui faci d'en Tecla.

Patatuf

15

3r trimestre

Contextualització

És possible que l'origen del nom tingui a veure amb els picaments de mans que es fan a l'inici de la dansa. Hi ha diverses versions, al Baix Llobregat, al Penedès, al Camp de Tarragona, entre d'altres.

Punts de dansa

Punteig, galop i rístol

Coreografia

Posició inicial: Dues rotllanes, concèntriques de parelles encarades: la primera persona de la parella a l'exterior i la segona a l'interior, tots dos amb les mans a la cintura.

Desenvolupament: Es fan tres picaments de mans, una pausa i tres picaments més. Després es punteja amb el peu dret i l'esquerra. En parelles, es fan rístols en els dos sentits i, finalment, una volta completa amb la mà dreta per canviar de parella i reprendre la dansa.

Propostes de treball

- Fer amb les mans a terra el moviment que fem amb els peus.
- S'agafen per parelles o per grups de tres o quatre. Busquen les diferents maneres de voltar tots dos alhora; després l'un volta i l'altre l'ajuda.

6. RECURSOS I ORIENTACIONS PER SEGUIR APRENENT

Aquest apartat recull diferents recursos i orientacions perquè les mestres puguin continuar treballant la dansa tradicional catalana a Educació Infantil més enllà del dossier. Tot i que el dossier ofereix una proposta concreta, es presenta com un punt de partida que es pot ampliar i adaptar segons les necessitats de cada aula.

Es destaquen recursos com **El Sac de Danses**, que ha tingut un paper important en la difusió de la dansa tradicional catalana a l'escola a través de materials didàctics, reculls de danses, jocs dansats i formació per a mestres. També es fa referència al programa "**Ballem a l'aula**". Descobrim les danses tradicionals", impulsat pel Departament de Cultura i el Departament d'Educació, que busca apropar les danses del territori als centres educatius i fomentar la col·laboració amb esbarts dansaires.

Finalment, es posa en valor el paper dels **esbarts dansaires del territori**, ja que poden oferir assessorament, formació, acompanyament i orientacions per adaptar les danses a l'etapa d'Educació Infantil. Així, el contacte amb entitats i materials especialitzats pot enriquir la pràctica a l'aula i donar més seguretat a les mestres a l'hora d'incorporar la dansa tradicional en el dia a dia escolar.

6. CONCLUSIONS

L'elaboració d'aquest dossier ha permès crear una proposta pràctica per donar resposta a la manca de continuïtat, recursos i orientacions per treballar la dansa tradicional catalana a Educació Infantil. S'ha elaborat a partir del material del Sac de Danses i de la informació proporcionada per l'Esbart Rocasagna de Gelida, que han ajudat a seleccionar, adaptar i contextualitzar les danses.

El dossier organitza les danses per nivells i trimestres, oferint una guia útil i flexible perquè cada mestra la pugui adaptar al seu grup. A més, entén la dansa com una experiència educativa global, on els infants aprenen a escoltar, moure's, compartir i formar part del grup a través de la música, el cos i el moviment.

En definitiva, el dossier vol fer més present la dansa tradicional catalana a l'aula i donar més seguretat als docents per incorporar-la en el dia a dia escolar.

Viure la música, la dansa i la cultura popular des del cos i el gaudi compartit.

Annex 13. Validacions dels instruments

Annex 13.1 Validació del qüestionari

Figura 6. Primera validació del qüestionari

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

Benvolgut/da Sr./Sra.

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol: "La dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil", dirigit per el/la Sr./Sra. Sofia Moya, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es passarà a mestres d'educació infantil del segon cicle.

És per aquest motiu, que li agraïm que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcionï ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,

Mariona Auton Aranda

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general

Analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, atenent els seus beneficis en el desenvolupament integral dels infants, la seva relació amb el currículum i les possibilitats d'incorporació dins la pràctica educativa.

Objectius específics

1. Analitzar l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu a les escoles de Catalunya.
2. Identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals que la dansa tradicional aporta als infants d'Educació Infantil.
3. Conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.
4. Validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana adequada a l'etapa d'Educació Infantil.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessen del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha d'omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

		Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE1	1. Quin tipus de centre és aquell on treballa?			
OE1	2. Al vostre centre es treballa la dansa a Educació Infantil?			
OE1	3. Al vostre centre es treballa la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?			
OE1	4. En quins cursos d'Educació Infantil es treballa la dansa tradicional catalana al centre?			
OE1	5. Amb quina freqüència es realitzen activitats de dansa tradicional catalana?			
OE1	6. En quins contextos acostuma a aparèixer la dansa tradicional catalana al centre?			
OE1	7. Qui acostuma a impartir o dinamitzar aquestes activitats?			

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general

Analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, atenent els seus beneficis en el desenvolupament integral dels infants, la seva relació amb el currículum i les possibilitats d'incorporació dins la pràctica educativa.

Objectius específics

1. Analitzar l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu a les escoles de Catalunya.
2. Identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals que la dansa tradicional aporta als infants d'Educació Infantil.
3. Conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.
4. Validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana adequada a l'etapa d'Educació Infantil.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessen del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

		Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE4	8. Quin tipus d'activitats es duen a terme habitualment?			
OE4	9. Quina durada tenen aquestes sessions o activitats?			
OE4	10. Quins recursos s'utilitzen per treballar la dansa tradicional catalana?			
OE1	11. Quines dificultats considereu que hi ha hagut o hi ha actualment per incorporar-la o treballar-la a l'aula?			
OE1	12. Heu rebut formació específica en dansa aplicada a l'educació?			
OE1	13. Heu rebut formació específica en dansa tradicional catalana aplicada a l'educació?			
OE1	14. Considereu que teniu prou preparació per treballar la dansa tradicional amb infants d'Educació Infantil?			
OE4	15. En quina mesura considereu necessària més formació docent per treballar la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?			
OE4	16. Quin tipus de formació considereu més útil per facilitar-ne la incorporació a l'aula?			
OE3	17. Quina valoració feu del potencial educatiu de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?			
OE2	18. Fins a quin punt considereu que la dansa tradicional catalana pot incidir en els aspectes següents?			
OE2	19. En quins àmbits considereu que la dansa tradicional catalana pot tenir més incidències a Educació Infantil?			
OE1	20. Com valoreu la presència i el reconeixement de la dansa tradicional catalana dins l'àmbit			

	educativ?			x			x			x
--	-----------	--	--	---	--	--	---	--	--	---

OE4	21. Quina predisposició tindríeu a incorporar o reforçar la dansa tradicional catalana al vostre centre o aula?	Comprès				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
						X			X				X
	22. Voleu afegir alguna observació o proposta relacionada amb la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?	Comprès				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					X				X				X

A continuació adjunto l'enllaç de l'enquesta: <https://forms.gle/pkGwa1bdjwRfWZaj8>

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

A les preguntes que puguin escollir més d'una opció ho has d'indicar a l'enunciat.

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	CRISTINA VALLS
Lloc de treball	URV
Titulació acadèmica	DOCTORA
Anys d'experiència professional	18 ANYS

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Figura 7. Segona validació del qüestionari

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

Benvolgut/da Sr./Sra.

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol: "La dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil", dirigit per el/la Sr./Sra. Sofia Moya, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es passarà a mestres d'educació infantil del segon cicle.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcioní ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,

Mariona Auton Aranda

Gelida, 28 de març

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general

Analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, atenent els seus beneficis en el desenvolupament integral dels infants, la seva relació amb el currículum i les possibilitats d'incorporació dins la pràctica educativa.

Objectius específics

1. Analitzar l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu a les escoles de Catalunya.
2. Identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals que la dansa tradicional aporta als infants d'Educació Infantil.
3. Conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.
4. Validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana adequada a l'etapa d'Educació Infantil.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessen del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA	

C. La plantilla de validació que ha d'omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

OE1	1. Quin tipus de centre és aquell on trebal·leu?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	Pel que fa a la resposta múltiple, a més de públic, privat o concertat, jo hi inclouria escola rural/Zer.				X				X				X
	Potser ja ho tens previst, però, per si de cas, ho matiso. De vegades, en l'escola rural s'hi apliquen metodologies més dinàmiques que fomenten molt més certes activitats de moviment i arrelades al territori.												
OE1	2. Al vostre centre es treballa la dansa a Educació Infantil?			X				X					X
OE1	3. Al vostre centre es treballa la dansa tradicional catalana a Educació Infantil?			X				X					X
OE1	4. En quins cursos d'Educació Infantil												

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

	es treballa la dansa tradicional catalana al centre?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	La dansa tradicional es pot treballar de manera transversal i pot treballar-se de manera coordinada i simultània en diversos cursos i que els d'IS ajudin als d'IA, per exemple. Jo ho posaria com a opció: "de manera transversal a tota l'EI".			X				X				X	
OE1	5. Amb quina freqüència es realitzen activitats de dansa tradicional catalana?			X				X				X	
	Correcció: ES REALITZEN – ES FAN												
OE1	6. En quins contextos acostuma a aparèixer la dansa tradicional catalana al centre?	X						X					X
	El concepte "contextos" és molt ampli. És "espai"? És "època" o temps o període lectiu? És "classe"? És juntament amb altres aprenentatges: el cos, la música, la psicomotricitat? Caldria aclarir una mica aquest concepte: "contextos". De fet, tenint en compte la resposta múltiple que ofereixes, admet més d'una resposta? Perquè pot aparèixer simultàniament a FESTES I MÚSICA I PSICO, per exemple.												
OE1	7. Qui acostuma a impartir o dinamitzar aquestes activitats?			X				X					X
	Molt bona pregunta: hi dones opcions de resposta, però n'hi afegiria → la mestra/el mestre, l'especialista de psicomotricitat, l'especialista de música, persones externes a l'escola, monitors a l'hora de menjador o altres activitats fora de l'horari lectiu, membres de les associacions o agrupacions de dansa de la zona, etc.												
OE4	8. Quin tipus d'activitats es duen a terme habitualment?			X				X					X
	Caldria diferenciar dins i fora de l'horari lectiu, perquè unes van lligades a l'aprenentatge més formal (currículum) i d'altres, poden presentar molta més												

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

A continuació adjunto l'enllaç de l'enquesta: <https://forms.gle/pkGwa1bdjwRfWZaj8>

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	MÓNICA LÓPEZ BAGES
Lloc de treball	FILOLOGIA CATALANA / SERVEI LINGÜÍSTIC I DE PUBLICACIONS
Titulació acadèmica	FILOLOGIA CATALANA
Anys d'experiència professional	17 ANYS

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT D'OPINIÓ

Mariona, et felicitó per la proposta del teu TFG, així com per haver elaborat un qüestionari complet i amb una varietat de preguntes que et permetran analitzar l'ús real de la dansa i la dansa tradicional a El en contexts diversos i en realitats diferents.

El punt fort principal d'aquest qüestionari és que el qüestionari cobreix molt bé els objectius de l'estudi (OE1-OE4) i inclou preguntes que permeten obtenir dades descriptives, contextuals i d'opinió.

Alguns aspectes a millorar, però, són els següents:

Alguns aspectes a millorar, però, són els següents:

- Als aspectes a mirar al però, són els següents:
 - Algunes conceptes necessiten precisió terminològica (contextos, incidències, aula...). T'ho he marcat de color taronja a les preguntes en que succeeix. Pensa-hi.
 - En diverses preguntes caldria ampliar opcions de resposta per evitar biaixos en la resposta o, inclús, per extreure'n més informació.
 - En alguns ítems seria útil afegir justificació qualitativa per enriquir l'anàlisi.
 - Hi ha petits detalls de correcció lingüística i coherència interna, però que ja t'he esmenat.

Per tant, aquest qüestionari és un instrument prou sòlid i ben orientat per analitzar la presència de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil, amb rellevants, variades i alineades amb els objectius del TFG, malgrat que requereixen alguns ajustos. En conjunt, doncs, una base completa que, amb petits refinaments, pot esdevenir un instrument de qualitat per seguir endavant el teu projecte.

QUESTONARI VALIDAT
Endavant, Mariona!

13.2 Validació de les entrevistes

Figura 8. Primera validació de les entrevistes

Benvolgut/da Sr./Sra.

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'unes entrevistes, que formen part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol: "La dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil", dirigit per la Sra. Sofia Moya, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem són les preguntes de les entrevistes que es passaran a diferents perfils:

- Docents, per conèixer la realitat quotidiana de l'aula.
- Experts, per obtenir una mirada pedagògica i fonamentada.
- Agents de transmissió, per entendre com es promou i s'implementa la dansa tradicional des de fora o en col·laboració amb l'escola.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís les entrevistes i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcionen ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- La contextualització de l'instrument d'avaluació
- Els criteris de validació
- La plantilla de validació que ha d'omplir
- Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,

Mariona Auton Aranda

Gelida, 28 de març

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general

Analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, atenent els seus beneficis en el desenvolupament integral dels infants, la seva relació amb el currículum i les possibilitats d'incorporació dins la pràctica educativa.

Objectius específics

- Analitzar l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu a les escoles de Catalunya.
- Identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals que la dansa tradicional aporta als infants d'Educació Infantil.
- Conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.
- Validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana adequada a l'etapa d'Educació Infantil.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessen del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha d'omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

Objectius	Model 1. Entrevistes a docents d'Educació Infantil												
Context	1. Em podries explicar breument la teva experiència com a docent d'Educació Infantil?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE3	2. Quin paper consideres que tenen el moviment i la dansa en aquesta etapa educativa?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE1	3. Creus que la dansa tradicional catalana hauria de tenir més presència a Educació Infantil? Per què?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE1	4. Actualment treballes la dansa a l'aula amb els infants?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	En cas que la resposta sigui sí:												
OE1	5. Quin tipus de dansa treballes i com l'integres dins la dinàmica de l'aula?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE1	6. Has incorporat dansa tradicional catalana? Si és així, en quines situacions o amb quina intencionalitat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE4	7. Com plantejges aquestes activitats? Quines metodologies i tipus de propostes dones als infants?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

OE4	8. Quins materials o suports fas servir habitualment per treballar la dansa a l'aula? D'on treus aquests recursos?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE4	9. Trobes a faltar material específic per treballar la dansa tradicional catalana amb infants de 3 a 6 anys? Quins?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE2	10. Com responen els infants i quins aprenentatges i beneficis observes en els infants?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE4	11. Amb quines dificultats et trobes a l'hora de treballar la dansa, especialment la tradicional?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE1	12. Consideres que tens la formació i els recursos adients per desenvolupar correctament la teva tasca educativa?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	En cas que la resposta sigui no:												
OE1	13. Quins motius expliquen que actualment no trebal·lis la dansa a l'aula?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE3	14. Quin paper creus que podria tenir la dansa en aquesta etapa?, concretament, la dansa tradicional catalana, creus que podria tenir cabuda a l'aula?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE1	15. Quins factors en dificulten la incorporació?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE4	16. Què necessaries per començar a incorporar-la: formació, recursos, suport o altres condicions?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE2	17. Quins beneficis específics i aprenentatges creus que et podria aportar incorporar la dansa tradicional catalana a l'aula?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

Objectius	Model 2. Entrevistes a professionals experts en dansa i educació												
Context	1. Em podries explicar breument la trajectòria professional en l'àmbit de la dansa i la seva relació amb l'educació?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE3	2. Quin valor educatiu consideres que té la dansa, i especialment la dansa tradicional, en l'etapa d'Educació Infantil?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE3	3. Quines aportacions pot fer la dansa, i concretament en la dansa tradicional, al desenvolupament global dels infants?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE2	4. Quins beneficis específics pot aportar la dansa tradicional catalana?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE4	5. Com hauria de ser una proposta o una sessió de dansa tradicional adequada per a aquestes edats?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE4	6. Quins aspectes cal tenir en compte a l'hora d'adaptar una dansa tradicional a les característiques i necessitats dels infants d'Educació Infantil?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE3	7. Quins elements propis de la dansa tradicional catalana consideres especialment valuosos des d'un punt de vista educatiu?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE4	8. Quins recursos o estratègies poden afavorir el treball de la dansa tradicional catalana en contextos educatius?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE4	9. Quins materials, recursos o suports didàctics consideres més adequats per treballar la dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE3	10. Quin paper hi tenen elements com el joc, la música, l'expressió i la creativitat?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE3	11. Quina formació o quins criteris bàsics hauria de tenir un mestre per començar-hi a treballar amb sentit pedagògic?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞
OE3	12. Des de la teva experiència, quines orientacions destacades per incorporar la dansa tradicional catalana amb sentit pedagògic a l'Educació Infantil?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
					∞				∞				∞

Objectius	Model 3. Entrevista a agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional	Comprensió	Pertinença	Importància
Context	1. Em podries explicar breument la teva trajectòria i el teu paper en relació amb la dansa tradicional i l'educació?	1 2 3 4 X	1 2 3 4 X	1 2 3 4 X
Context	2. Quins objectius educatius perseguiu a través de la vostra proposta o tasca?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE3	3. Quins aprenentatges, valors o aspectes intenteu transmetre als infants mitjançant la dansa tradicional?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE3	4. Treballau amb infants d'edat d'Educació infantil? Si és així, com s'introdueix la dansa en aquestes edats?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE4	5. Quines estratègies o enfocaments pedagògics utilitzeu amb els més petits?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE4	6. Quins recursos o materials concrets utilitzeu a les sessions amb infants petits: músiques, objectes, jocs, instruments o altres suports?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE4	7. Aquests recursos són propis, adaptats o extrets d'algun material didàctic específic?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE4	8. Disposeu de materials didàctics específics o elaboreu recursos propis?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE4	9. Com s'organitzen habitualment les sessions o propostes de dansa amb infants? Quin tipus d'activitats funcionen millor?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE2	10. Quins beneficis observeu en els infants a través de la pràctica de la dansa tradicional?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OB3	11. Quin valor educatiu creieu que aporta el fet de treballar danses arrelades al territori i a la cultura catalana?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE1	12. Heu col·laborat amb centres educatius? Com ha estat l'experiència?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X
OE1	13. Quines dificultats detecteu en la incorporació de la dansa tradicional a l'àmbit escolar?	Comprensió 1 2 3 4 X	Pertinença 1 2 3 4 X	Importància 1 2 3 4 X

OE1	14. Què caldria millorar per augmentar la presència de la dansa tradicional catalana a les escoles?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	CRISTINA VALLS
Lloc de treball	URV
Titulació acadèmica	DOCTORA
Anys d'experiència professional	18 ANYS

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Figura 9. Segona validació de les entrevistes

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

Benvolgut/da Sr./Sra.

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'unes entrevistes, que formen part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol: "La dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil", dirigit per la Sra. Sofia Moya, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem són les preguntes de les entrevistes que es passaran a diferents perfils:

- Docents, per conèixer la realitat quotidiana de l'aula.
- Experts, per obtenir una mirada pedagògica i fonamentada.
- Agents de transmissió, per entendre com es promou i s'implementa la dansa tradicional des de fora o en col·laboració amb l'escola.

És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís les entrevistes i tingués l'amabilitat de valorar-les en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcionis ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació.

El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,

Mariona Auton Aranda

Gelida, 28 de març

INSTRUMENT DE VALIDACIÓ

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

Objectiu general

Analitzar el valor educatiu de la dansa tradicional catalana a l'etapa d'Educació Infantil, atenent els seus beneficis en el desenvolupament integral dels infants, la seva relació amb el currículum i les possibilitats d'incorporació dins la pràctica educativa.

Objectius específics

1. Analitzar l'estat actual de la presència de la dansa tradicional catalana en l'àmbit educatiu a les escoles de Catalunya.
2. Identificar els beneficis motrius, cognitius, socials, emocionals i culturals que la dansa tradicional aporta als infants d'Educació Infantil.
3. Conèixer la percepció sobre el valor pedagògic de la dansa tradicional catalana a Educació Infantil.
4. Validar l'efectivitat d'una intervenció basada en la dansa tradicional catalana adequada a l'etapa d'Educació Infantil.

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessen del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
Les preguntes del guió de l'entrevista	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- **Comprensió:** S'entén la pregunta? Està ben expressada o redactada i no comporta ambigüitat?
- **Pertinença:** S'adequa la pregunta als objectius de la investigació?
- **Importància:** Valori entre 1 i 4 el grau d'importància que, segons el seu criteri, té la pregunta respecte als objectius de la investigació.
- **Comentaris:** Indiqui lliurement els comentaris que consideri oportuns al final de l'entrevista.

VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

	Comprensió	Pertinença	Importància
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

COMENTARIS FINALS

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

C. La plantilla de validació que ha d'omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules "estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord".

Model 1. Entrevistes a docents d'Educació Infantil		Comprensió	Pertinença	Importància
Objectius		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
Context	1. Em podries explicar breument la teva experiència com a docent d'Educació Infantil?			
OE3	2. Quin paper consideres que tenen el moviment i la dansa en aquesta etapa educativa?			
OE1	3. Creus que la dansa tradicional catalana hauria de tenir més presència a Educació Infantil? Per què?			
OE1	4. Actualment treballes la dansa a l'aula amb els infants?			
	En cas que la resposta sigui sí:			
OE1	5. Quin tipus de dansa treballes i com l'integres dins la dinàmica de l'aula?			
OE1	6. Has incorporat dansa tradicional catalana? Si és així, en quines situacions o amb quina intencionalitat?			
OE4	7. Com plantejges aquestes activitats? Quines metodologies i tipus de propostes dones als infants?			

OE4	8. Quins materials o suports fas servir habitualment per treballar la dansa a l'aula? D'on extreus aquests recursos?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE4	9. Trobes a faltar material específic per treballar la dansa tradicional catalana amb infants de 3 a 6 anys? Quins?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE2	10. Com responen els infants i quins aprenentatges i beneficis observes en els infants?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE4	11. Amb quines dificultats et trobes a l'hora de treballar la dansa, especialment la tradicional?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE1	12. Consideres que tens la formació i els recursos adients per desenvolupar correctament la teva tasca educativa?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	En cas que la resposta sigui no:			
OE1	13. Quins motius expliquen que actualment no trebal·lis la dansa a l'aula?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE3	14. Quin paper creus que podria tenir la dansa en aquesta etapa? I, concretament, la dansa tradicional catalana, creus que podria tenir cabuda a l'aula?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE1	15. Quins factors en dificulten la incorporació?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE4	16. Què necessaries per començar a incorporar-la: formació, recursos, suport o altres condicions?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
OE2	17. Quins beneficis específics i aprenentatges creus que et podria aportar incorporar la dansa tradicional catalana a l'aula?	Comprensió	Pertinença	Importància
		1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

Objectius	Model 2. Entrevistes a professionals experts en dansa i educació												
Context	1. Em podries explicar breument la teva trajectòria professional en l'àmbit de la dansa i la seva relació amb l'educació?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X					X
OE3	2. Quin valor educatiu consideres que té la dansa, i especialment la dansa tradicional, en l'etapa d'Educació Infantil?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE3	3. Quines aportacions pot fer la dansa, i concretament en la dansa tradicional, al desenvolupament global dels infants?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE2	4. Quins beneficis específics pot aportar la dansa tradicional catalana?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE4	5. Com hauria de ser una proposta o una sessió de dansa tradicional adequada per a aquestes edats?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE4	6. Quins aspectes cal tenir en compte a l'hora d'adaptar una dansa tradicional a les característiques i necessitats dels infants d'Educació Infantil?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE3	7. Quins elements propis de la dansa tradicional catalana consideres especialment valuosos des d'un punt de vista educatiu?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE4	8. Quins recursos o estratègies poden afavorir el treball de la dansa tradicional catalana en contextos educatius?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE4	9. Quins materials, recursos o suports didàctics consideres més adequats per treballar la dansa tradicional catalana a l'Educació Infantil?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
								X				X	
OE3	10. Quin paper hi tenen elements com el joc, la música, l'expressió i la creativitat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
OE3	11. Quina formació o quins criteris bàsics hauria de tenir un mestre per començar-hi a treballar amb sentit pedagògic?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	
OE3	12. Des de la teva experiència, quines orientacions destacades per incorporar la dansa tradicional catalana amb sentit pedagògic a l'Educació Infantil?	Comprensió				Pertinença				Importància			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	

Objectius	Model 3. Entrevista a agents de promoció i transmissió de la dansa tradicional															
Context	1. Em podries explicar breument la teva trajectòria i el teu paper en relació amb la dansa tradicional i l'educació?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
Context	2. Quins objectius educatius persegueix a través de la vostra proposta o tasca?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE3	3. Quins aprenentatges, valors o aspectes intenteu transmetre als infants mitjançant la dansa tradicional?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE3	4. Treballeu amb infants d'edat d'Educació Infantil? Si és així, com s'introdueix la dansa en aquestes edats?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
									X				X			
OE4	5. Quines estratègies o enfocaments pedagògics utilitzeu amb els més petits?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE4	6. Quins recursos o materials concrets utilitzeu a les sessions amb infants petits: músiques, objectes, jocs, instruments o altres suports?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE4	7. Aquests recursos són propis, adaptats o extrets d'algun material didàctic específic?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE4	8. Disposeu de materials didàctics específics o elaboreu recursos propis?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE4	9. Com s'organitzen habitualment les sessions o propostes de dansa amb infants? Quin tipus d'activitats funcionen millor?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE2	10. Quins beneficis observeu en els infants a través de la pràctica de la dansa tradicional?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OB3	11. Quin valor educatiu creieu que aporta el fet de treballar danses arrelades al territori i a la cultura catalana?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE1	12. Heu col·laborat amb centres educatius? Com ha estat l'experiència?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			
OE1	13. Quines dificultats detecteu en la incorporació de la dansa tradicional a l'àmbit escolar?				Comprensió				Pertinença				Importància			
					1 2 3 4				1 2 3 4				1 2 3 4			
					X				X				X			

OE1	14. Què caldria millorar per augmentar la presència de la dansa tradicional catalana a les escoles?	Comprensió			Pertinença			Importància					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X				X				X	

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	MARIA DEL CARMEN GONZALEZ ANDRE
Lloc de treball	URV. FCEP
Titulació acadèmica	DOCTORA EN EDUCACIÓ
Anys d'experiència professional	36

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

